

The One-Straw Révolution

MASANOBU FUKUOKA

I

Revoluția unui spic, Masanobu Fukuoka 1978

The One Straw Revolution, Masanobu Fukuoka 1978

Cartea I

Uitați-vă la aceste spice

Cred că o revoluție poate porni de la acest singur spic. Privit în grabă, acest spic de orez ar putea părea mic și lipsit de importanță. Cu greu ar crede cineva că ar putea porni o revoluție. Eu am ajuns totuși să înțeleg greutatea și puterea acestui spic. Pentru mine această revoluție e foarte reală.

"And yet these fields have not been plowed for twenty-five years."

Uitați-vă la aceste lanuri cu secară și orz. Aceste lanuri vor da o recoltă de aproximativ 22 de banițe (1300 livre, aprox. 600 Kg) per acru (4047 m²). Este o recoltă care se poate compara cu recoltele de vârf din Prefectura Ehime. Dacă se poate compara cu cele mai bune recolte din Prefectura Ehime, ar putea cu ușurință să se compare cu recoltele de top din întreaga țară, din moment ce Ehime este una din zonele cele mai bune pentru agricultură din Japonia... și totuși aceste câmpuri nu au fost arate de 25 de ani.

Ca să seamăn, pur și simplu arunc toamna, semințe de secăr și orz pe câmpuri separate, în timp ce orezul este încă în picioare. Câteva săptămâni mai târziu, recoltez orezul și împrăști spicile de orez înapoi pe câmp. La fel procedez și cu semănarea orezului. Grânele de iarnă vor fi tăiate în jurul datei de 20 mai. Cam cu două săptămâni înainte, arunc semințe de orez peste recoltă de secară și orz. După ce recoltez secara și orzul și sfărâm paietele, le arunc înapoi pe câmp.

Presupun că fososirea aceleiași metode pentru semănarea orezului și a grânelor de iarnă (secară, orz) este unică pentru acest gen de agricultură. Oricum, există chiar o metodă mai simplă. Dacă trecem la următorul lan, permiteți-mi să menționez că aici, orezul a fost semănat toamna trecută, odată cu recolta de iarnă. Toată semănarea pentru tot anul a fost terminată înainte de Anul Nou.

S-ar putea să remarcăți faptul că trifoiul alb și buruienile cresc și ele în aceste lanuri. Semințele de trifoi au fost semămate printre orez la începutul lui Octombrie, cu puțin timp înaintea secarei și orzului. Nu îmi bat capul cu sădirea buruienilor, deoarece ele apar singure cu multa ușurință.

Deci ordinea semănării este aceasta: la începutul lui Octombrie, trifoiul este împrăștiat printre orez; semințele pentru recolta de iarnă urmează să fie împrăștiate la jumătatea lunii.

La începutul lunii Noiembrie, orezul este recoltat, apoi semințele pentru următoarea recoltă sunt semămate și resturile paietele de la recolta anterioară sunt aruncate prin lan. Secara și orzul pe care le vedeți au fost crescute în acest fel. Dacă se ia în calcul un sfert de acru de teren (aprox. 1000 m²), unul sau doi oameni pot face toată treaba necesară pentru creșterea orezului și a grânelor de iarnă în câteva zile. Pare puțin probabil să existe o modalitate mai ușoară de a crește cereale.

Această metodă contrazice în totalitate tehnicile moderne de agricultură. Ea aruncă pe fereastră toate cunoștințele științifice și tradiționale de agricultură. Cu acest mod de abordare a agriculturii, care nu folosește nici o mașinărie, nici un fertilizator și nici o substanță chimică este posibil să se obțină recolte la fel de bogate sau chiar mai bogate ca recoltele medii care se obțin într-o fermă japoneză. Dovada se coace în fața ochilor dumneavoastră.

Absolut nimic

Recent, am fost întrebat de ce am început să practic acest gen de agricultură în urmă cu mulți ani. Până acum, nu am discutat această problemă cu nimeni. Aș putea spune că e o chestiune despre care e foarte greu să vorbesc. A fost pur și simplu un șoc, o străfulgerare, o mică experiență care a pornit totul.

Dacă aş fi nevoit să o transpun în cuvinte ar suna ceva de genul: "Omenirea nu ştie absolut nimic. Nu există valoare în absolut nimic şi orice acţiune e un efort inutil, fără sens." Asta ar putea să sune revoltător, dar dacă e să o transpui în cuvinte, e singura exprimare care îmi vine.

Acest gând a încolţit brusc în mintea mea când eram încă tânăr. Nu ştiam dacă această cugetare, că toate cunoştinţele şi eforturile umane sunt inutile, era adevărată sau nu, dar oricât mă gândeam la aceasta nu găseam în interiorul meu nimic care să o contrazică. Doar credinţa că acest gând era adevărat, ma ardea pe interior.

Se presupune, în general, ca nu există nimic mai splendid decât inteligenţa umană, că oamenii sunt fiinţe cu o valoare specială şi că realizările şi operele lor, aşa cum sunt ele oglindite în cultură şi istorie sunt minuni de admirat. Asta este cel puțin credinţa generală.

Din moment ce eu credeam exact contrariul, nu eram în stare să îmi comunic viziunea nimănu. În final, m-am hotărât să dau gândurilor mele o formă, să le pun în practică, şi astfel să îmi dau seama dacă ele erau corecte sau nu. Să îmi petrec viaţa făcând agricultură, să cresc orez şi grâne de iarnă – acesta a fost traseul pe care m-am decis să îl aleg.

Şi totuşi, care a fost această experienţă care mi-a schimbat viaţa?

Acum 40 de ani, când aveam 25 de ani, lucram la Biroul Vamal Yokohama, la Divizia de Inspecţie a Plantelor. Principala mea sarcină era să inspectez de insecte purtătoare de boli plantele care intrau sau ieşeau. Eram norocos să am foarte mult timp liber, pe care îl petreceam în laborator, făcând cercetari care ţineau de specializarea mea în patologia plantelor. Laboratorul se afla lângă Parcul Yamate, pe faleză, iar mai jos se vedea portul Yokohama. Chiar în faţa clădirii se afla o biserică catolică, iar la est era şcoala de fete Ferris. Era o zonă liniştită, un mediu perfect pentru cercetare.

Am fost foarte norocos să fiu studentul profesorului Kurosawa. Îl consideram pe Kurosawa-san ca pe propriul meu tată, şi sub îndrumarea lui, am construit un microscop de disecţie şi m-am dedicat cercetării descompunerii care cauzează boli de răşină în trunchiul, ramurile şi fructele citricilor americani şi japonezi.

Uitându-mă prin microscop, am studiat culturi de ciuperci, am încrucişat diferite ciuperci şi am creat noi variaţii ale bolilor. Eram fascinat de munca mea. Din moment ce această munca cerea concentrare adâncă şi susţinută, se întâmpla adeseori să adorm în laborator.

Acestea erau de asemenea timpuri pline de exuberanţă tinerească şi nu îmi petreceam tot timpul în laborator. Portul oraşului Yokohama era locul perfect de făcut prostii şi de distracţii. Eram, orice aş zice, un tânăr foarte norocos, petrecându-mi zilele uimit de natura vazută prin lentilele microscopului, şocat de cât de asemanatoare este această lume minusculă cu infinitatea universului. Seara, fie că eram îndrăgostit sau nu, pierdeam vremea şi mă distram. Cred că această viaţă fără scop, împreună cu oboseala de la locul de munca au dus în final la episoade de leşin în sala de cercetare. Ca urmare am făcut o pneumonie acută şi am ajuns în camera de tratament de la ultimul etaj a Spitalului Poliţiei.

Era iarnă, iar printr-o fereastră spartă vântul sufla vârtej de zapadă în cameră. Era cald sub pături, dar faţa îmi era rece ca gheaţa. Asistenta venea, îmi lua temperatura şi dispărea într-o clipă.

Deoarece era o camera privată, nimeni nu prea se uita înăuntru. Mă simțeam ca lăsat de izbeliște, și dintr-o dată m-am trezit izolat într-o atmosferă de singurătate și solitudine. M-am trezit față în față cu frica de moarte. Dacă mă gândesc acum, era o frică inutilă, dar la momentul respectiv am luat-o foarte în serios.

Am fost în cele din urmă eliberat din spital, dar nu îmi puteam reveni din depresia care mă cuprinsese. Oare pe ce îmi bazasem încrederea până atunci? Fusesem fără griji și mulțumit de viața mea, dar care fusese natura acestei mulțumiri? Eram în agonie și dubiu în legătură cu natura vieții și a morții. Nu mai puteam dormi și nu mă mai puteam concentra asupra muncii mele. În hoinărelile mele nocturne deasupra falezei și dincolo de port nu găseam nici o eliberare.

Într-o noapte, în timp ce hoinăream, m-am prăbușit extenuat pe un deal de pe care se vedea portul, rezemându-mă de trunchiul unui copac mare. Am zăcut acolo, nici adormit, nici treaz, până la răsărit. Îmi amintesc și acum, era dimineața zilei de 15 mai. Cuprins de amețeală, am văzut portul inundat de lumină, am văzut răsăritul și totuși, cumva nevăzându-l. Cum briza sufla de sub faleză, ceața dimineții s-a risipit brusc. În acel moment, a apărut un bătlan de noapte, a dat un țipăt ascuțit și a zburat în depărtare. Puteam să îi aud bătăile aripilor. Deodată, toate dubiile și ceața întunecată a confuziei mele au dispărut. Tot ce am crezut ca fiind sigur și convingător, toate convingerile mele obișnuite pe care mă bazam de obicei, totul a dispărut pe aripile vântului. Simțeam că am înțeles un singur lucru. Fără să mă gândesc la ele, cuvintele pur și simplu mi-au venit pe limba: "În această lume nu există absolut nimic..." Simțeam că am inteles nimicul. *(Să inteleg nimicul, în acest sens, înseamnă să recunosc insuficiența cunoașterii intelectuale).*

Simțeam cum toate conceptele de care mă agățasem până atunci, chiar și existența însăși erau doar niște concepte false. Spiritul meu a devenit ușor și clar. Dansam nebunește cu bucurie. Auzeam păsărelele ciripind în copaci și vedeam valurile sclipind departe în lumina soarelui. Frunzele dansau, verzi și sclipitoare. Simțeam că asta este într-adevăr raiul pe pământ. Tot ceea ce mă posedase, toate durerile au dispărut ca visele și iluziile, și ceea ce s-ar putea numi “adevărata natură” mi s-a revelat.

Aș putea spune că de la această experiență, viața mea s-a schimbat în totalitate.

În ciuda schimbării, am rămas în sinea mea un om obișnuit și prost, și astă nu s-a schimbat de atunci până în prezent. Văzut din afară, nu există un pierde vară mai mare ca mine, dar nici nu s-a întâmplat ceva extraordinar în legătură cu viața mea. Însă cu siguranță știu că acest unic lucru nu s-a schimbat de atunci. Am petrecut 30 de ani, 40 de ani, testând dacă m-am înșelat, reflectând de-a lungul timpului, dar niciodată nu am găsit argumente care să îmi slăbească convingerea.

Că această realizare are o mare valoare, asta nu înseamnă că vreo valoare specială mi se datorează mie. Eu rămân un simplu om, o cioară bătrână, ca să spun așa. Unui observator, s-ar putea să îi par umil sau arogant. Celor tineri le spun într-una să nu încerce să mă imite și chiar mă deranjează dacă cineva nu ia în serios acest sfat. Le cer în schimb ca ei să traiască simplu, în natură, și să se exprime pe ei înșiși în munca lor. Nu, nu e nimic special la mine, doar ce am descoperit e foarte important.

Întoarcerea la țară

În ziua următoare acestei experiențe, pe 16 mai, m-am prezentat la servicii și mi-am prezentat demisia pe loc. Superiorii și prietenii erau uimiți. Nu știau ce să înțeleagă. Au ținut o petrecere de rămas bun într-un restaurant, dar atmosfera a fost puțin ciudată. Acest tânăr, care până în ziua anterioară, se înțelesese bine cu toata lumea, care nu părea în mod special nesatisfăcut cu munca lui, care, dimpotrivă, se dedicase din toata inima cercetării, a anunțat dintr-o dată că își dă demisia. Și iată-mă, acolo eram eu, râzând fericit.

În acel moment m-am adresat tuturor: “Pe această parte este portul. Pe partea cealaltă este debarcaderul 4. Dacă credeți că viața este pe partea asta, atunci moartea este pe partea cealaltă. Dacă vreți să scăpați de ideea de moarte, atunci ar trebui să vă descotorosiți de ideea că aici este viața. Viața și moartea sunt una.”

Când am spus asta, toata lumea a început să își facă mai multe griji pentru mine. “Ce vrea să spună? Probabil că a înnebunit” gândeau probabil. În final m-au petrecut cu fețele foarte triste. Doar eu am plecat sprinten și vioi.

La momentul respectiv, colegul meu de cameră era extrem de îngrijorat pentru mine și mi-a sugerat să îmi iau o perioadă de odihnă, poate pe Peninsula Boso. Așa că am plecat. Aș fi plecat absolut oriunde, dacă cineva mi-o cerea. M-am urcat într-un autobus și am mers multe mile, uitându-mă la câmpurile striate și la satele de pe marginea autostrăzii. La un stop, am văzut un mic indicator pe care scria “Utopia”. M-am dat jos din autobuz și am luat-o într-acolo.

Pe coastă se afla un han și urcând pe o stâncă am găsit un loc cu o priveliște superbă. Am rămas la han și mi-am petrecut zilele moțâind prin iarba înaltă și uitându-mă la mare. Cred că au trecut câteva zile, o săptămână, sau o lună, dar oricum am rămas acolo pentru un

timp. Pe măsură ce zilele treceau, exaltarea a scăzut în intensitate și am început să reflectez asupra celor întâmplate. Se poate spune că îmi reveneam în fire din nou.

Am plecat la Tokyo și am rămas acolo o perioadă, petrecându-mi zilele plimbându-mă prin parc, oprind oameni pe stradă și vorbind cu ei, dormind ici și colo. Prietenul meu era îngrijorat și a venit să vadă cum o duc. "Nu trăiești cumva într-o lume imaginară, într-un fel de iluzie?" m-a întrebat. "Nu", am răspuns, "tu ești cel care trăiește într-o lume imaginară". Amandoi am gândit "Eu am dreptate și tu trăiești în lumea imaginară." Când prietenul meu s-a întors să îmi spună rămas bun, eu i-am răspuns ceva de genul: "Nu spune rămas bun. O despărțire e doar o despărțire". Prietenul meu pare că pierduse orice speranță.

Am părăsit Tokyo, am trecut prin Kansai și am ajuns în sud până la Kyushu. Mă simțeam foarte bine, hoinărind de ici colo. Provocam foarte multă lume cu convingerile mele că totul e fără sens și fără valoare, și totul se întoarce în nimicnicie.

Dar asta era prea mult, sau prea puțin pentru omul obișnuit ca să conceapă. Nu exista de fapt nici un fel de comunicare între noi. Eu mă gândeam doar că acest concept de inutilitate este unul foarte folositor lumii, și în particular lumii prezente, care se mișcă așa de rapid în direcția opusă. Chiar hoinăream având intenția de a face cunoscută această idee în întreaga țară. Rezultatul a fost însă că oriunde mergeam eram vazut ca un excentric. Așa că m-am întors la ferma tatălui meu, la țară.

Tatăl meu creștea mandarine în acea vreme, iar eu m-am mutat într-o coliba la munte și am început să duc o viață foarte simplă și primitivă. Credeam că aici, ca și crescător de citrice și cereale, voi putea să pun în practică și să demonstrez ideile mele; lumea va recunoaște acest adevăr. În loc să ofer sute de explicații, nu cumva practicarea filozofiei ar fi cea mai bună metodă? Metoda mea de "*a nu face nimic*" aplicată în agricultură a început cu acest gând. Era în al 13-lea an al împăratului, anul 1938.

M-am stabilit la munte și totul a mers bine până în momentul când tatăl meu mi-a încredințat în grijă livada cu pomi roditori. Tăiase deja crengile în forma ceștilor de sake astfel încât fructele să poată fi ușor culese. În momentul când i-am abandonat în această stare, rezultatul a fost că crengile au început să se încălcească, insectele au atacat și întreaga livadă s-a ofilit în scurt timp.

Crezul meu era că recolta crește singură și că nu trebuie ajutată să crească. Acționasem în convingerea că totul trebuie lăsat să își urmeze cursul natural, dar am aflat că dacă aplici acest mod de gândire dintr-o dată, pe termen scurt lucrurile nu merg chiar așa de bine. Aceasta era abandonare, nu agricultură naturală.

Tatăl meu era șocat. Mi-a spus că ar trebui să mă redisciplinez, poate să îmi iau o slujbă undeva și să mă întorc în momentul când îmi reveneam. La vremea respectivă tatăl meu era conducătorul satului și era destul de dificil pentru ceilalți membrii ai comunității să relaționeze cu fiul său cel excentric, care evident nu se prea înțelegea cu lumea, trăind de capul lui în munți. Mai mult decât atât, nu îmi surâdea deloc perspectiva serviciului militar, iar războiul devenea din ce în ce mai violent, așa că m-am decis să urmez umil dorințele tatălui meu și să mă angajez.

La acea vreme specialiștii erau rari. Stația de testare a Prefecturii Kochi a auzit de mine și mi s-a oferit postul de cercetător șef la controlul bolilor și insectelor. Am lucrat aici 8 ani. La centrul de testare am devenit supraveghetor la divizia de agricultură științifică și m-am dedicat creșterii productivității de hrană pe timp de război. În toți acești 8 ani,

meditam într-una la relația dintre agricultura științifică și cea naturală. Agricultura pe bază de chimicale, care utiliza produsul inteligenței umane era recunoscută ca fiind superioară. Întrebarea care mă frământa mereu era dacă nu cumva agricultura naturală putea să se ridice peste știința modernă.

Când războiul s-a sfârșit, am simțit o nouă briză de libertate și cu un oftat de eliberare m-am întors în satul meu natal să reiau agricultura din nou.

Către o agricultură “nu fă nimic”

Pentru 30 de ani am trăit doar din agricultură și am avut foarte puțin contact cu oameni din afara comunității mele. În timpul acestor ani, m-am îndreptat în linie dreaptă către o agricultură “nu fă nimic”.

Modul obișnuit de a dezvolta o nouă metodă era să te întrebi “Ce ar fi să încerc asta?” sau “Ce ar fi să încerc asta?” și să încerci o varietate de tehnici una peste alta. Aceasta este agricultura modernă și rezultatul este că îl face pe agricultor tot mai ocupat.

Calea mea era exact opusă. Eu ținteam către o metodă de agricultură plăcută și naturală (*Agricultura simplificată la maxim, în cooperare cu mediul natural, în loc de abordarea modernă care presupune aplicarea tehnicilor tot mai complicate pentru a răstălmăci natura în întregime pentru beneficiul oamenilor*), ceea ce făcea munca mai ușoară și nu mai grea. “Ce ar fi să nu fac asta? Ce ar fi să nu fac aia?” Asta era gândirea mea, și în cele din urmă am ajuns la concluzia că nu este nevoie să ar, nu este nevoie să aplic substanțe fertilizatoare, nu e nevoie de îngrășământ, nu e nevoie de insecticide. Dacă tragi linie, sunt foarte puține activități care sunt neaparat necesare.

Motivul pentru care tehnicile complicate inventate de om par a fi necesare este că echilibrul natural a fost în prealabil așa de tare destabilizat de aceleași tehnici, încât pământul a devenit dependent de ele.

Acest mod de gândire nu e valabil doar la agricultură, dar și în alte aspecte ale societății umane. Doctorii și medicamentele devin necesare atunci când oamenii crează un mediu nesănătos. Școlarizarea nu are nici o valoare intrinsecă, dar devine necesară când omenirea crează un mediu în care o persoană trebuie să fie educată doar pentru a putea trăi.

Înainte de război, când m-am ocupat de livada de citrice și am practicat ceea ce credeam atunci că este agricultura naturală, nu am tăiat crengile și am lăsat livada de capul ei. Crengile s-au încâlcit, copacii au fost atacați de insecte și aproape 2 acrii (aprox. 0.81 ha) de mandarina s-au ofolit și au murit. Din acel moment întrebarea “Care e modelul natural?” m-a frământat încontinuu. Până am ajuns la un răspuns am mai distrus vreo 400 de pomi, dar în final am ajuns să spun cu certitudine că “Acesta este modelul natural.”

În măsura în care pomii deviază de la forma lor naturală, tăiatul crengilor și exterminarea insectelor devin necesare; în măsura în care societatea umană se separă de o viață apropiată de natură, școlarizarea devine necesară. În natură, școlarizarea formală nu are nici un rol.

"For thirty years I lived only in my farming...."

În creșterea copiilor, mulți părinți fac aceleași greșeli pe care le-am făcut eu cu livada la început. De exemplu, predarea muzicii la copii este la fel de inutilă ca și tăierea crengilor la pomi. Urechea unui copil prinde muzica. Susurul unui izvor, sunetul unei broaște care crocăie pe un mal, foșnetul frunzelor în pădure, toate aceste sunete naturale sunt adevărata muzică. Totuși, când o varietate de sunete deranjante intră și dezorientează auzul, aprecierea pură, directă a copilului degenerază. Dacă aceasta continuă un timp, copilul va fi incapabil să audă chemarea unei păsări sau sunetul vântului ca o melodie. De aceea se ajunge la concluzia că educația muzicală este bună pentru dezvoltarea copilului.

Copilul care este crescut cu o ureche pură și limpede, s-ar putea să nu fie în stare să interpreteze un cântec popular la vioară sau la pian, dar nu cred că asta are ceva de-a face cu abilitatea de a auzi adevărata muzică sau de a cânta. Atunci când inima este plină de cântec se poate spune că un copil este dăruit cu talent muzical.

Aproape toată lumea crede că natura este o chestie bună, dar puțini pot sesiza diferența dintre natural și nenatural.

Dacă un singur mugure este tăiat cu foarfecă de pe o creangă, acest fapt poate crea pagube ireparabile. Când cresc în armonie cu forma lor naturală, crengile se separă alternativ de trunchi și frunzele primesc uniform lumina solară. Dacă această armonie este întreruptă, crengile intră în conflict, cresc una peste cealaltă și se înnoadă, iar frunzele se usucă în zonele unde nu pătrunde lumina solară. În acest mod apar imediat și stricăciunile create de insecte. Dacă anul următor, crengile nu sunt tăiate, mai multe crengi uscate vor apărea.

Ființele umane, cu temperamentul lor, fac o greșală, lasă răul făcut, iar când apar rezultatele negative, lucrează cu toată puterea ca să le corecteze. Când acțiunile de corectare par că au avut succes, oamenii ajung la concluzia că aceste măsuri sunt niște realizări mărețe. Oamenii fac asta într-una. Este ca și cum un prost s-ar împiedica și și-ar

sparge acoperișul casei. Apoi, când începe să plouă, și tavanul începe să putrezească, s-ar căța să îl repare și la sfârșit ar ajunge la concluzia că a realizat vreo faptă măreață.

Este la fel cu omul de știință. Stă zi și noapte aplecat asupra cărților, obosindu-și ochii încât aproape ajunge orb, iar dacă îl întrebi la ce Dumnezeu a lucrat în tot acest timp, îți va spune că a inventat o pereche de ochelari care să corecteze vederea slabă.

Întoarcerea la sursă

Rezemându-mă pe coada lungă a coasei, fac o pauză din munca mea în livadă și mă uit către munți și la dealul din vale. Mă întreb cum s-a ajuns ca gândirea oamenilor să se învârtă mai repede decât anotimpurile.

Calea pe care am urmat-o, această metoda naturală de agricultură, care le pare celor mai mulți ciudată, a fost inițial interpretată ca o reacție împotriva progresului și a dezvoltării științei. Dar tot ce am făcut, practicând acest gen de agricultură, a fost să încerc să arăt că omenirea nu știe nimic. Deoarece lumea se mișcă cu așa o imensă energie în direcția opusă, s-ar putea să se spună despre mine că am rămas în afara timpului, dar eu cred cu tărie că această cale pe care am urmat-o este cea mai inteligentă.

În ultimii ani, numărul oamenilor interesați de agricultura naturală a crescut considerabil. Se pare că ajungem la limitele dezvoltării științifice, greșelile făcute încep să se simtă, iar acum este timpul pentru o reevaluare. Ceea ce se credea a fi primitiv și înapoiat, este pe neașteptate descoperit ca fiind mult mai avansat decât știința modernă. Asta poate părea ciudat la început, dar mie nu mai îmi pare deloc ciudat.

Am discutat recent acest aspect cu profesorul Inuma de la Universitatea Kyoto. În urmă cu o mie de ani, agricultura se făcea în Japonia fără a se ara, și abia cu 300-400 de ani în urmă, în era Togukawa a început să se practice cultivarea de suprafață. Aratul adânc a intrat în Japonia odată cu agricultura vestică. Am spus că pentru rezolvarea problemelor viitorului, generația următoare se va întoarce la metoda primitivă.

Creșterea recoltei în câmpuri nearate ar putea să pară un regres la prima vedere, dar de-a lungul anilor această metoda a dovedit, chiar în laboratoare universitare și în centre de cercetare agricolă, că este cea mai simplă, eficientă și actuală metodă dintre toate. Cu toate că această metodă neagă știința modernă, a ajuns să stea acum în fruntea dezvoltării agriculturii moderne.

Am prezentat această metoda de însămânțare directă, fără cultivarea orezului și cerealelor de iarnă în jurnale de agricultura acum 20 de ani. De atunci a fost publicată de multe ori, și a fost prezentată pe larg publicului la radio și televiziune, dar nimeni nu i-a acordat mare atenție.

Acum dintr-o dată, povestea s-a schimbat. Ai putea spune că agricultura naturală este acum la modă, iar jurnaliști, profesori și cercetători se înghesuie să îmi viziteze câmpurile și coliba de la munte.

Oameni diferiți o văd din puncte de vedere diferite, o interpretează în felul lor și apoi pleacă. Unul o vede ca primitivă, altul ca înapoiată, un altul o consideră o culme a realizărilor agricole, iar un al patrulea o aclamă ca o descoperire a viitorului. În general, oamenii sunt interesați doar dacă această agricultură este un progres spre viitor sau o

reîntoarcere în trecut. Puțini sunt cei care reușesc să sesizeze că agricultura naturală își trage esența din centrul etern și neschimbat al dezvoltării agricole.

În măsura în care oamenii se separă de natură, ei se învârt tot mai departe de centru. În același timp, ia naștere un efect centripet și renaște dorința de întoarcere la centru. Dar dacă oamenii ajung prinși în reacțiune, mișcându-se mai la stânga, sau mai la dreapta, în funcție de condiții, rezultatul este doar mai multă acțiune. Punctul nemișcat de origine, care domnește în afara tărâmului relativității, este ignorat fără știință. Cred chiar că mișcările de întoarcere la natura sau anti-poluare, oricât de laudabile, nu înaintează către o soluție adevărată atâta timp cât sunt purtate doar ca și reacție la supra-dezvoltarea pe care o vedem în vremurile actuale.

Natura nu se schimbă, cu toate că modul de privire al naturii se schimbă invariabil de la perioadă la perioadă. Nu contează perioada, agricultura naturală a existat dintotdeauna ca izvor nesecat al agriculturii .

Un motiv pentru care agricultura naturală nu s-a răspândit

În ultimii 20 sau 30 de ani, această metodă de creștere a orezului și a cerealelor de iarnă a fost testată într-o mare varietate de climate și condiții naturale. Aproape fiecare prefectură din Japonia a făcut teste de comparare a recoltei însămânțării directe fără cultivare cu recoltele de orez, secară și orz cultivate modern. Aceste teste nu au făcut nici o dovadă care să contrazică aplicabilitatea universală a agriculturii naturale.

Așa că e normal să te întrebi de ce acest adevăr nu s-a răspândit. Cred că unul dintre motive este acela că lumea a devenit atât de specializată încât nu mai este posibil pentru nimeni să sesizeze ceva în întregul lui. De exemplu, un expert în prevenirea stricăciunilor datorate insectelor de la Centrul de Testare Agricol al Prefecturii Kochi, a ajuns să se întrebe de ce sunt așa de puține dăunătoare în câmpurile mele deși nu folosisem insecticide. După ce a investigat mediul și echilibrul dintre insecte și dușmanii lor naturali, păianjenii, s-a constatat că în câmpurile mele sunt la fel de puține insecte ca și în câmpurile centrului, care sunt spreiate de nenumărate ori cu o varietate de substanțe chimice.

Profesorul a fost de asemenea uimit să remarce că deși în câmpurile mele insectele dăunătoare erau la fel de puține, dușmanii lor naturali erau mult mai numeroși în câmpurile mele decât în cele tratate cu chimicale. Abia apoi și-a dat seama că echilibrul natural stabilit între variatele comunități de insecte era cel care ținea câmpul în această stare. A ajuns la concluzia că dacă metoda mea ar fi adoptată în general, problema stricăciunilor datorate insectelor ar putea fi rezolvată. Apoi s-a urcat în mașina și s-a întors la Kochi.

Dar dacă m-ai întreba dacă specialiștii de la centru în fertilitatea solului sau în recoltă au venit aici, răspunsul ar fi nu, nu au venit. Mai mult decât atât, dacă ar fi să sugerezi la o conferință sau la o adunare că această metodă să fie aplicată pe scală largă, probabil că răspunsul ar fi: "Ne pare rău, e prea devreme pentru așa ceva. Trebuie mai întâi să facem cercetări din toate unghiurile posibile până să aprobăm așa ceva." Ar dura ani până să se tragă o concluzie.

Genul acesta de lucruri se întâmplă tot timpul. Specialiști și tehnicieni din toată Japonia au venit la ferma mea. Văzând lanurile mele din perspectiva specializării fiecăruia,

toți cei venți le-au găsit cel puțin satisfăcătoare, dacă nu chiar remarcabile. Cu toate acestea, în cei 5 sau 6 ani de când profesorul de la centrul de cercetare a venit în vizită lucrurile nu s-au schimbat deloc la prefectura din Kochi.

În acest an, departamentul agricol de la Universitatea Kinki a demarat un proiect de agricultură naturală în care studenți de la diferite departamente vor veni aici să facă cercetări. Această abordare ar putea fi un pas înainte, dar am senzația că următoarea mutare va fi doi pași înapoi.

Pretinșii experți deseori spun că: "Ideea de bază este bună, dar nu ar fi mai convenabil să recoltezi cu utilaje?" sau "Nu ar fi mai mare recolta dacă ai folosi pesticide sau îngrășăminte în anumite cazuri sau în anumite momente?" Există tot timpul aceia care vor să amestece agricultura naturală cu cea științifică. Dar acest mod de gândire pierde în totalitate din vedere esențialul.

Agricultura naturală este sensibilă și ușoară și ne arată întoarcerea la sursa agriculturii. Un singur pas greșit te poate face să te rătăcești.

Omenirea nu cunoaște natura

În ultima vreme, m-am tot gândit că trebuie să ajungem la punctul în care oamenii de știință, politicienii, artiștii, filozofii, oameni religioși și toți cei care lucrează în agricultură ar trebui să se adune în fața acestor lanuri și să rediscutăm lucrurile. Cred că asta ar trebui să se întâmple dacă ne dorim ca oamenii să vadă dincolo de specializarea fiecăruia.

Oamenii de știință cred că ei pot înțelege natura. Asta e poziția pe care o adoptă. Pentru că sunt convinși că pot înțelege natura, ei sunt întru-totul dedicați în a cerceta natura și a o pune la muncă în folosul nostru. Totuși, eu cred că înțelegerea naturii depășește limitele inteligenței umane.

Adesea le spun tinerilor care vin la mine, la munte, să mă ajute și să învețe despre agricultura naturală, ca oricine poate să vadă copacii de pe munte. Pot să vadă frunzele, cu verdele lor și pot să vadă plantele de orez. Ei cred că știu, cunosc ce este verdele. Fiind în contact cu natura, dimineața și seara, oamenii uneori ajung să creadă că ei cunosc natura. Totuși, în momentul în care cineva crede că a început să cunoască natura, poate să fie sigur că a luat-o pe un drum greșit.

Și de ce ar fi imposibil să cunoști natura? Deoarece ceea ce noi concepem a fi natură este doar o idee despre natura care ne apare în mintea fiecăruia. Singurii care văd natura adevărată sunt copii. Ei văd direct și clar, fără să gândească. Dacă doar numele unei plante este cunoscut, un mandarin din familia citricelor, un pin din familia coniferelor, natura nu mai este văzută în adevărata ei formă.

Un obiect văzut în izolare față de întreg nu este văzut în întreaga lui natură.

Specialiști din diferite domenii se strâng împreună și studiază o tulpina de orez. Specialistul în insecte vede doar efectul produs de insecte; specialistul în nutriție ia în considerare doar vigoarea plantei. Aceasta este inevitabil datorită nivelului la care ne aflăm în prezent.

De exemplu, i-am spus unui domn de la stația de cercetare care cerceta relația dintre lăcustele și păianjenii din câmpurile mele, "Profesore, din moment ce studiați păianjenii,

sunteți interesat doar de unul dintre nenumărații dușmani naturali ai lăcustei. Anul acesta, păianjenii au apărut în număr mare, dar anul trecut au fost broaștele râioase. Înainte de asta, broscuțele au predominat. Există nenumarate variații.”

Cercetarea specializată nu poate surprinde rolul unui singur dușman natural, într-un anumit moment, în complexitatea relațiilor dintre insecte. Sunt perioade când populația de lăcuste este redusă deoarece există mulți păianjeni. Sunt perioade când plouă foarte mult și broaștele fac ca păianjenii să dispară, sau perioade când plouă foarte puțin și nu apar deloc nici lăcuste, nici broaște.

Metodele de control ale insectelor care ignoră relațiile care există chiar între insecte sunt cu adevărat inutile. Cercetarea păianjenilor și a lăcustelor trebuie obligatoriu să ia în considerare și relațiile dintre broaște și păianjeni. Când se ajunge în acest punct, este deci nevoie și de un specialist în broaște. Câte un expert în păianjeni și lăcuste, altul în grâu și încă un expert în managementul apei, toți trebuie să se alătore acestui efort.

Mai mult, există patru sau cinci tipuri de păianjeni în aceste câmpuri. Îmi amintesc acum cațiva ani, când cineva a sosit în grabă la mine acasă întrebându-mă dacă mi-am acoperit câmpurile cu o plasă de mătase sau ceva asemănător. Nu mi-am dat seama despre ce vorbește, așa că m-am grăbit să văd despre ce e vorba.

Tocmai terminasem de recoltat orezul, și peste noapte miriștea unde fusese orezul se acoperise în întregime cu pânze de păianjen, asemănătoare mătăsii. Unduindu-se și strălucind în ceața dimineții, era un spectacol magnific.

Partea ciudată este că atunci când așa ceva se întâmplă, și se întâmplă foarte rar, durează doar o zi sau doua. Dacă te uiți cu atenție sunt câțiva păianjeni pe fiecare bucățică de pământ. Sunt atât de deși, încât abia găsești câte un spațiu gol printre ei. Câte mii, câte milioane trebuie să fie într-un sfert de acru ! Dacă te uiți la câmp peste două sau trei zile, se poate observa că firele de păianjen lungi de câțiva metri s-au rupt și acum se unduiesc în vânt cu câte cinci sau șase păianjeni atârând de fiecare fir. Este asemănător cu puful de

păpădie sau semințele de conifere suflate de vânt. Tinerii păianjeni se țin de aceste fire și sunt trimiși să navigheze peste câmpii.

Specacolul este o uimitoare dramă naturală. Când vezi asta, îți dai seama că ai nevoie și de poeți și artiști ca să mai înțelegi ceva.

Atunci când pe un câmp se aplică substanțe chimice, tot acest echilibru este distrus într-o secundă. Într-o vreme credeam că nu e nimic greșit să arunc cenușă de pe foc peste câmp. (*D-l Fukuoka face compost din cenușă și alte resturi organice pe care le aruncă în mica lui grădină de bucătărie*) Rezultatul a fost șocant. Două sau trei zile mai tarziu, câmpurile erau complet goale de păianjeni. Cenușa a dus la dezintegrarea firelor de păinjen. Oare câte mii de păianjeni au cazut victime unei singure mâini de cenușă, care în aparență nu putea face nimic rău? Aplicarea unui insecticid nu este o simplă modalitate de a elimina lăcustele și dușmanii lor naturali. Multe alte drame ale naturii se întâmplă în același timp.

Fenomenul acestor imense plase de păinjeni care apar toamna în câmpurile de orez, și care apoi dispar peste noapte ca niște artiști care evadează, este încă neînțeles. Nimeni nu știe de unde apar, cum supraviețuiesc peste iarnă, sau unde se duc când dispar.

Așadar, folosirea substanțelor chimice nu este doar problema entomologului. Filozofii, oamenii de religie, artiștii și poeții, toți trebuie să își dea cu părerea dacă este permisă folosirea substanțelor chimice în agricultură, și care va fi efectul folosirii chiar și a fertilizatorilor naturali.

Vom recolta cam 22 de banițe (1300 livre, aprox. 600 kg) de orez și 22 de banițe de cereale de iarnă de pe fiecare acru (4047 m²). Dacă recolta ajunge la 29 de banițe, cum deseori se întâmplă, s-ar putea să nu poți găsi în întreaga țară o recoltă mai mare. Din moment ce tehnologia avansată nu a avut nici o contribuție la creșterea acestei recolte, apare astfel o contradicție asupra presupunerilor noastre despre știința modernă. Oricine va veni, va vedea aceste câmpuri și va accepta marturia lor, va începe să aibă profunde îndoieli atunci când va reflecta asupra faptului dacă omul poate sau nu să cunoască natura, și dacă natura poate fi cunoscută în interiorul limitelor înțelegerii umane.

Ironia este că știința a servit doar ca să ne arate cât de îngustă este înțelegerea umană.

Cartea a II-a

Patru principii ale agriculturii naturale

Plimbați-vă cu grijă prin aceste câmpuri. Libelule și fluturași zboară într-o agitație continuă. Albinele bâzâie din floare în floare. Dați la o parte frunzele și veți vedea insecte, păianjeni, broscuțe, șopârle și multe alte animale mici fremătând în umbra răcoroasă. Mai jos de suprafața pământului scormonesc cârțițe și râme.

Acesta este un câmp cu un ecosistem echilibrat. Insecte și comunități de plante mențin aici o relație stabilă. Nu este un lucru neobișnuit ca o anumită boală de plante să treacă prin zonă, fără să afecteze grânele din acest câmp.

Acum uitați-vă pentru un moment la câmpul vecinului. Buruienile au fost toate eliminate cu ierbicide. Animalele din sol și insectele au fost eliminate prin otrăvire. Solul a fost curățat de materie organică și microorganismele prin aplicarea substanțelor chimice. Vara, îi vezi pe fermieri la muncă purtând măști de gaze și mănuși lungi de protecție. Aceste câmpuri de orez care au fost folosite de agricultori încontinuu pentru mai bine de 1500 de ani, au fost acum pustiite de viață prin practicile agriculturii abuzive a unei singure generații.

Patru principii

Primul principiu este FĂRĂ CULTIVARE, adică fără ararea sau întoarcerea solului. De secole, fermierii au presupus că aratul este esențial pentru creșterea recoltei. Totuși NECULTIVAREA este fundamentală pentru agricultura naturală. Pământul se ară singur prin acțiunea de penetrare a rădăcinilor plantelor și prin activitatea microorganismelor, a micilor animale și a râmelor.

Al doilea principiu este FĂRĂ FERTILIZATORI CHIMICI SAU COMPOST PREPARAT (*Pentru fertilizare, D-l Fukuoka crește doar un așternut leguminos de trifoi alb, aruncă spicele recoltei anterioare înapoi pe câmp și mai adaugă puțin îngrășământ natural de orătării*). Oamenii intervin asupra echilibrului natural și oricât ar încerca nu mai pot vindeca rănilor care rezulta. Practicile lor agricole nesăbuite seacă solul de nutrienți esențiali, iar rezultatul este o epuizare, o secare pe care pământul o suferă astfel an de an. Dacă e lasat de capul sau, pământul își menține fertilitatea naturală, în acord cu ciclul obișnuit de viață al plantelor și al animalelor.

Al treilea principiu este FĂRĂ ELIMINAREA BURUIENILOR PRIN ARAT SAU FOLOSIREA DE IERBICIDE. Buruienile joacă și ele rolul lor bine stabilit în asigurarea fertilității solului și în echilibrarea comunității biologice. Ca un principiu fundamental, buruienile trebuie controlate, nu eliminate. În câmpurile mele, mulciul de paie, un așternut de trifoi alb printre cereale și inundarea temporară asigură un control eficient al buruienilor.

Al patrulea principiu este FĂRĂ DEPENDENȚA DE CHIMICALE (*D-l Fukuoka își crește recolta fără chimicale de orice fel. În unele livezi de pomi, el folosește ocazional emulsie de ulei de mașină pentru controlul insectelor*). Din momentul în care plantele slabe au început să se dezvolte datorită practicilor artificiale cum sunt aratul și fertilizarea, bolile și dezechilibrele cauzate de insecte au devenit o mare problemă în agricultură. Natura, lăsată în pace este în echilibru perfect. Insecte și boli dăunătoare au existat tot timpul, dar ele nu apar în natură în așa măsură încât să necesite folosirea substanțelor chimice otrăvitoare. O abordare inteligentă a problemei bolilor și a insectelor dăunătoare presupune creșterea unor recolte robuste într-un mediu sănătos.

Aratul

Când solul este arat, mediul natural este destabilizat în așa hal încât devine de nerecunoscut. Consecința acestui fapt a cauzat coșmare pentru fermieri de-a lungul mai multor generații. De exemplu, când o zonă naturală ajunge sub plug, buruienile foarte puternice ajung uneori să domine vegetația. Când aceste buruieni se instalează fermierul este pus în fața unei necesități aproape imposibile de a se ocupa de ele în fiecare an. Deseori terenul este abandonat.

Pentru a a face față unei astfel de probleme, singura abordare rezonabilă este să întrerupem șirul practicilor artificiale care au dus la această situație de la început. Fermierul are de asemenea responsabilitatea de a repara răul pe care l-a făcut. Întoarcerea solului ar trebui întreruptă. Dacă în locul substanțelor chimice făcute de om și a razboiului de anihilare dus cu utilaje agricole se vor practica măsuri blânde cum sunt împrăștierea de paie sau însămânțarea de trifoi alb, atunci mediul își va reveni încet la echilibrul său natural și chiar și cele mai puternice buruieni pot fi ținute sub control.

Fertilizarea

În discuțiile pe care le purtam cu diferiți experți în fertilitatea solului, îi întrebăm: “Dacă un câmp este lăsat de capul lui, fertilitatea solului va crește sau va scădea?” De obicei luau o pauză și răspundeau ceva de genul, “Păi, să vedem... Fertilitatea va scădea. Nu, nu și dacă ne amintim că atunci când crești orez pentru o lungă perioadă de timp în același câmp recolta se stabilizează cam la 9 banițe (525 livre, aprox. 238 Kg) pe sfert de acru (aprox. 1000 m²). Pământul nici nu se îmbogățește, nici nu se epuizează”.

Acești specialiști se referă la un câmp cultivat și inundat; dar dacă natura este lăsată în pace, fertilitatea crește. Rămășițele organice ale plantelor și animalelor se acumulează și sunt descompuse la suprafață de bacterii și ciuperci. Prin mișcarea apei de ploaie, nutrienții sunt duși adânc în sol și devin hrană pentru microorganisme, râme și alte animale mici. Rădăcinile plantelor străpung apoi în acest strat inferior și trag nutrienții înapoi spre suprafață.

Dacă vrei să îți faci o idee despre fertilitatea naturală a pământului, fă o plimbare în sălbăticie, în munți și privește copacii gigantiști care cresc fără fertilizare și fără cultivare/arat. Fertilitatea naturală, așa cum e ea, depășește cu mult imaginația.

Doborâți așternutul natural de pădure, plantați pini roșii japonezi sau cedrii pentru câteva generații și solul se va epuiza și va fi în pericol de eroziune. Pe de altă parte, luați un munte sterp, cu sol sărăcăcios, cleios și plantați conifere sau cedru împreună cu un așternut de trifoi și lucernă. Pe măsură ce îngrășămintele verzi (cum sunt trifoiul, mazăricea, lucerna care hrănesc solul) se îmbogățesc și înmoaie solul, buruienile și tufele încep să crească sub copaci, și astfel ia naștere un ciclu abundent de regenerare. Sunt cazuri când primii zece centimetri de sol s-au îmbogățit în mai puțin de zece ani.

De asemenea, pentru creșterea recoltelor agricole, poate fi stopată folosirea fertilizatorilor preparați de către om. În majoritatea cazurilor, un așternut permanent de îngrășământ verde și reîmprăștierea paielor din recolta trecută pe câmp este suficient. Pentru a asigura îngrășământ natural care să ajute la descompunerea paielor, eu obișnuiesc să las libere rațele pe câmp. Dacă răuștele mici sunt introduse în acest mediu când plantele sunt încă tinere, rațele și orezul vor crește împreună. Zece rațe vor asigura tot îngrășământul natural necesar pentru un sfert de acru (aprox. 1000 m²) și vor ajuta de asemenea la controlul buruienilor.

Am practicat asta pentru mulți ani, până când construirea unui drum național a făcut imposibilă trecerea rațelor peste drum, în câmp. Acum folosesc puțin îngrășământ de la pui de găină ca să ajut la descompunerea paielor. În alte zone se pot folosi încă rațele sau alte orătării mici.

Și aplicarea de prea mult fertilizator poate duce la probleme. Într-un an, chiar după strămutarea orezului, am închiriat pentru un an un acru și un sfert de câmp proaspăt însămânțat cu orez. Am scurs toată apa afară din lan și am continuat fără să folosesc fertilizatori, aplicând doar îngrășământ de la pui. Patru din lanuri s-au dezvoltat normal, dar în al cincilea, orice aș fi făcut, plantele de orez au crescut prea groase și au fost atacate de boală. Când am întrebat proprietarul despre asta, mi-a mărturisit că peste iarnă, folosisese acel lan ca o groapă de gunoi pentru găinaușul de pui.

Folosind paie, îngrășământ verde și puțin îngrășământ de la orătării, se pot obține recolte bogate fără a adăuga compost sau fertilizatori comerciali. De câțiva zeci de ani deja, am stat și am observat metodele naturii de fertilizare și cultivare. În timp ce observam toate acestea, pe deasupra am și cules recolte bogate de legume, citrice, orez și cereale iernatice, ca un fel de dar din partea fertilității naturale a pământului.

Înțelegerea cu buruienile

Iata câteva puncte cheie de ținut minte pentru a face față buruienilor:

Imediat cum se întrerupe cultivarea/aratul, numărul buruienilor va scădea brusc. De asemenea, variațiile de buruieni dintr-un anumit câmp se vor schimba.

Dacă semințele sunt sădite în timp ce recolta precedentă încă se coace pe câmp, aceste semințe vor germina înaintea buruienilor. Buruienile de iarnă apar doar după ce orezul a fost recoltat, dar până atunci recolta de iarnă deja a luat un avans. Buruienile de vară apar imediat după recoltarea secarei și a orzului, dar până atunci orezul deja crește puternic. Sincronizarea însămânțării în așa fel încât să nu existe nici un gol în succesiunea recoltelor, le asigură cerealelor un mare avantaj în fața buruienilor.

Imediat după recoltare, dacă întregul câmp este acoperit cu paiele recoltei, germinarea buruienilor este stopată din start. Însămânțarea trifoiului alb odata cu cerealele ca un așternut al solului ajută de asemenea la ținerea sub control a buruienilor.

Modul obișnuit de a face față buruienilor este de a cultiva și ara solul. Dar atunci când arăm, semințe care se află îngropate adânc în sol, care altfel nu ar fi germinat, sunt răscolite și li se dă o șansă să încolțească. Mai mult, varietățile de buruieni care încolțesc și cresc repede primesc un avantaj în aceste condiții. În concluzie, s-ar putea spune că fermierul care încearcă să controleze buruienile prin ararea solului, își însămânțează la propriu sămânța propriului nenoroc.

Controlul paraziților

Trebuie să precizăm de la început că încă există oameni care cred că dacă nu vor folosi substanțe chimice, pomii lor fructiferi și recoltele se vor veșteji sub ochii lor. De fapt adevărul este că prin folosirea acestor substanțe, oamenii au creat fără să vrea exact condițiile neceare pentru ca această frică a lor să devină realitate.

Recent, pinii roși japonezi au suferit pagube majore din cauza unei epidemii de gărgărițe care atacau scoarța copacilor. Pădurarii au folosit elicoptere într-o tentativă de a opri epidemia prin spreierea aeriană a pădurilor cu substanțe chimice. Nu neg că pe termen scurt aceasta este o soluție eficientă, dar știu că trebuie să existe și o alta cale.

Conform ultimelor cercetări, boala provocată de gărgărițe nu este o infestare directă a pinilor, ci este doar urmarea acțiunii unor alte organisme intermediare, nematozi. Acestea se înmulțesc în scoarța pinilor și blochează transferul de apă și nutrienți, cauzând în final ofilirea și moartea pinilor. Cauza primară a acestei boli este, desigur, necunoscută încă.

Nematozii se hrănesc cu o ciupercă din scoarța copacului. Dar de ce s-a răspândit această ciupercă așa de mult în scoarța copacului? Oare ciuperca a început să se

înmulțească după apariția nematozilor? Sau nematozii au apărut deoarece ciuperca era deja prezentă. În final, totul se reduce la întrebarea cine a apărut primul, nematodul sau ciuperca.

Mai mult, există încă un microb despre care se știe foarte puțin, care tot timpul însoțește această ciupercă, precum și un virus toxic pentru ciupercă. Efectele urmează alte efecte în toate direcțiile, și singurul lucru care poate fi determinat cu certitudine este că pinii se ofilesc într-un număr foarte mare.

Oamenii nu au habar care este adevărata cauză a bolii de care suferă pinii, și de asemenea habar nu au care vor fi consecințele remediei pe care ei îl aplică. Situația fiind tratată cu atâta neștiință, este clar că tocmai s-au așternut semințele pentru următoarea mare catastrofă. Și nu, eu nu mă pot bucura de faptul că răul imediat al acestei boli a fost redus prin folosirea substanțelor chimice. Folosirea acestor substanțe în agricultură este cel mai nepotrivit mod de a rezolva astfel de probleme și va duce doar la probleme mai mari în viitor.

Cele patru principii ale agriculturii naturale (fără cultivare/arat, fără fertilizatori chimici și compost preparat, fără plivirea sau ierbicizarea buruienilor și fără dependența de chimicale) corespund ordinii naturale și duc la completarea bogăției naturale. Toate ideile mele merg pe această linie de gândire. Ele reprezintă chiar inima metodei mele de a crește legume, cereale și citrice.

Agricultura printre rădăcini

În câmpurile mele, multe feluri de buruieni cresc împreună cu cerealele și cu trifoiul. Spicile de orez răspândite pe câmp anul trecut s-au dscompus deja într-un humus bogat. Recolta va fi cu siguranță de vreo 22 de banițe pe sfert de acru.

Ieri, când profesorul Kawase, o autoritate de vârf în ierburi de nutreț și profesorul Hiroe, care cercetează plante străvechi, au văzut așternutul frumos de orz și îngrășământ verde, ei l-au descris ca o minunată operă de artă. Un fermier local, care se așteptă să vadă câmpurile mele complet cucerite de buruieni a fost surprins să vadă orzul crescând cu atâta vigoare printre celelalte plante. Au ajuns pe aici și experți tehnici care după ce au văzut buruienile, macrișul și trifoiul crescând peste tot au plecat dând din cap cu amuzament.

Acum 20 de ani, pe când încurajăm folosirea așternuturilor verzi permanente în livezile de pomi fructiferi, nu există în toată țara un fir de iarbă în lanuri sau livezi. Văzând însă livezi ca a mea, oamenii au început să înțeleagă că pomii fructiferi cresc destul de bine printre buruieni și ierburi. Astăzi, livezile acoperite cu iarbă sunt un lucru obișnuit în toată Japonia, pe când cele fără iarbă au devenit tot mai rare.

Același lucru este valabil și pentru lanurile cu cereale. Orez, orz și secară, toate pot fi crescute cu succes în lanuri acoperite de-a lungul întregului an cu trifoi și buruieni.

Permiteți-mi să recapitulez în detaliu orarul semănatului și recoltării în aceste lanuri. La începutul lui octombrie, înaintea recoltei, trifoi alb și cereale iernatice care cresc repede sunt împrăștiate pe lanurile în care orezul încă se coace. *(Trifoiul alb este sădit cam jumăte de kg pe sfert de acru; cerealele de iarnă cam 3-6 kg pe sfert de acru; pentru fermierii fără experiență sau pentru solurile mai tari sau sărace, este recomandată folosirea unei*

cantități mai mari de semințe pentru început. Pe măsură ce solul, treptat se îmbogățește prin descompunerea paielor și a îngrășămintelor verzi, și pe măsura ce fermierul devine tot mai experimentat, cantitatea de semințe poate fi redusă). Trifoiul și orzul sau secara încolțesc și cresc deja 3-5 cm până când orezul este gata de a fi recoltat. În timpul recoltei, semințele încolțite sunt călcate în picioare de către fermierul care recoltează, dar își revin în scurt timp. După ce se treiera, spicile de orez sunt aruncate înapoi pe câmp.

"In one day it is possible to make enough pellets to seed several acres."

Dacă orezul este și el semănat de toamna și lăsat neacoperit, semințele sunt deseori mâncate de către șoareci și păsări, sau putrezesc în pământ. Din această cauză, eu împățuresc semințele de orez în mici tablete de pământ înainte de a le arunca pe câmp. Pentru asta, împrăștii semințele pe un plan întins care este scuturat înainte și înapoi într-o mișcare circulară. În acest timp arunc peste ele pământ fin și din când în când puțină apă. Astfel se formează niște mici tablete de 1-2 cm.

Mai există o metodă de a face aceste tablete. Pentru început semințele de orez nedecojite sunt ținute în apă pentru câteva ore. Semințele sunt apoi frământate cu pământ umed cu mâna sau cu picioarele. Apoi pământul este împins printr-un panou de gard de sârmă, pentru a fi separat în bulgări mai mici. Acești bulgări trebuie lăsați să se usuce o zi sau două, apoi pot fi cu ușurință modelați cu mâna în mici tablete. În mod ideal este o singură sămânță în fiecare tabletă. Într-o singură zi se pot face suficiente tablete pentru a însămânța câțiva acrii.

În funcție de condiții, uneori închid în acest gen de tablete și semințele pentru alte cereale sau chiar legume.

Undeva între mijlocul lui noiembrie și mijlocul lui decembrie este timpul potrivit pentru a arunca aceste tablete cu semințele de orez în lanurile cu secară sau orz tânăr, dar ele pot fi aruncate și primavara. (Orezul este însămânțat cam 2-4.5 kg pe sfert de acru. Spre

sfârșitul lui aprilie, D-l Fukuoka verifică încolțirea semințelor de grâu sădite de astă toamnă și mai aruncă noi tablete dacă e nevoie.) Un strat subțire de îngrășământ de pui este așternut peste câmp pentru a ajuta la descompunerea spicelor și însămânțarea pentru tot anul este terminată.

In October, after the rice is harvested and the next year's seed is sown, straw is scattered across the field.

În mai, cerealele de iarnă sunt recoltate. După treierat, toate spicile sunt din nou aruncate pe câmp.

Apei i se permite apoi să stea pe câmpuri pentru o săptămână sau două. Aceasta cauzează slabirea trifoiului și a buruienilor, permițând totodată orezului să încolțească și să se ridice printre paiele aruncate pe câmp. Apa de ploaie este suficientă pentru plante în lunile iunie-iulie. În august, apa proaspătă este rulată prin câmp în fiecare săptămână, fără a i se permite să stea. Recolta de toamnă este acum aproape gata.

Acesta este ciclul anual de creștere pentru orez/cereale de iarnă după metoda naturală. Semănatul și recolta urmează așa de strâns tiparul naturii încât ar putea fi considerate mai mult un proces natural decât o tehnică agricolă.

Durează o oră, două pentru un fermier să însămânțeze și să împrăștie paie pe un sfert de acru. Cu excepția recoltei, cerealele de iarnă pot fi lucrate de unul singur, și doi sau trei oameni pot face toată treaba necesară pentru creșterea orezului folosind doar unelte tradiționale japoneze. Probabil că nici nu există o metodă mai simplă și mai ușoară de a crește cereale. Nu presupune aproape nimic mai mult decât împrăștierea semințelor și a paielor, și totuși mi-a luat 30 de ani ca să ajung la această simplitate.

Această metodă agricolă a evoluat în funcție de condițiile naturale ale insulelor japoneze, dar simt că agricultura naturală ar putea fi de asemenea aplicată și în alte zone, precum și pentru alte soiuri de cereale. În zonele unde apa nu este atât de disponibilă de exemplu, pot fi crescute orezul de munte sau alte cereale, grâu, sorg sau mei. În locul trifoiului alb, o alta specie de trifoi, lucerna sau mazărice se poate dovedi ca un așternut verde mai potrivit pentru lanuri. Agricultura naturală ia bineînțeles forme diferite în funcție de condițiile unice unde este aplicată.

By December the winter grain sprouts through the straw, the rice seeds remain dormant until spring.

Pentru a realiza tranziția la acest model de agricultură, la început s-ar putea să fie nevoie de puțină plivire a buruienilor, de compost sau de ajustarea crengilor la pomi, dar aceste măsuri ar trebui să fie gradual reduse an de an. În cele din urmă nu contează atât de mult metoda agricolă folosită, ci mai degrabă starea mentală a fermierului.

Agricultura printre paie

Împrăștierea paielor pe câmp poate fi privită ca o chestiune lipsită de importanță, dar ea e fundamentală pentru metoda mea de a crește orez și cereale de iarnă. Este legată de tot, de fertilitate, de germinare, de buruieni, de ținerea vrăbiilor la distanță, de managementul apei. Atât în practică, cât și în teorie folosirea paielor este esențială. Oricât aș insista, se pare că nu reușesc îndeajuns să îi fac pe oameni să înțeleagă acest fapt.

Împrăștierea paielor netăiate

Centrul de Testare Okayama experimentează în prezent în 80% din câmpuri metoda de însămânțare directă a orezului. Le-am sugerat să împrăștie pe câmp paie netăiate, dar nu au fost de acord și au derulat experimentul tocând paie cu o mașină mecanizată. Când le-am vizitat câmpurile acum câțiva ani, am observat că acestea erau împărțite în câmpuri unde se folosiseră paie tocate, paie întregi și câmpuri unde nu se folosiseră deloc paie. Exact așa am procedat și eu pentru o perioadă lungă de timp, și din moment ce paie netăiate au funcționat cel mai bine, doar asta am folosit de atunci.

D-l Fuji, profesor la Liceul Agricol Yasuki din prefectura Shimane a vrut să încerce însămânțarea directă (fără arat) și a venit în vizită la ferma mea. I-am sugerat să împrăștie paie netăiate. Anul următor a revenit și mi-a relatat că experimentul eșuase. După ce i-am ascultat povestea, am aflat că pusese paie pe jos foarte drept și ordonat. Dacă le așezi așa, semințele nu vor germina aproape deloc. În cazul paielor de orez și secară, de asemenea, dacă sunt împrăștiate prea aliniat și îngrijit, semințelor de orez le va fi greu să patrundă spre suprafață. Cel mai bine e să împrăștiați paie în toate direcțiile, ca și când ar fi căzut singure.

Paiete de orez sunt foarte bune pentru cerealele de iarnă, iar paie de la cerealele de iarnă (orz, secară) merg foarte bine pentru recolta de orez. Vreau să fie foarte clar. Există mai multe boli care vor infecta recolta de orez dacă punem pe câmp tot paie de orez. Aceste boli ale orezului nu vor afecta însă cerealele iernatice, iar dacă paie de orez vor fi împrăștiate toamna, ele vor fi complet descompuse până primavara când încolțește orezul. Paie proaspete de orez sunt potrivite pentru alte cereale, la fel și paie de hrișcă, iar paie de alte cereale pot fi folosite pentru recolta de orez sau hrișcă. În general, paie proaspete de cereale iernatice, cum sunt grâul, orzul, secara nu ar trebui folosite pentru alte cereale iernatice, deoarece de asemenea pot apărea boli.

Toate paie și cojile care rămân după treierat ar trebui reîmprăștiate pe câmp.

Paie îmbogățesc solul

Împrăștierea paielor menține structura solului și îmbogățește pământul astfel încât folosirea altor fertilizatori preparați devine inutilă. Acest fapt are desigur legătură cu non-aratul. Câmpurile mele s-ar putea să fie singurele din Japonia care nu au fost arate de peste 20 de ani, iar calitatea solului se îmbogățește cu fiecare sezon. Estimez că stratul de suprafață, bogat în humus, a ajuns să aibă o grosime de cel puțin 10 cm în acești ani.

Aceasta este în principal rezultatul reîmprăstierii pe câmp a tot ce a crescut aici, mai puțin boabele cerealelor.

Nu mai e nevoie să preparați compost

Nu mai e nevoie să preparați compost. Nu spun că nu aveți nevoie de compost – spun doar că nu e nevoie să munciți din greu pentru a-l obține. Dacă paiele sunt lăsate pe câmp primăvara sau toamna și sunt acoperite cu un strat subțire de gunoi de pui sau de rațe în șase luni se vor descompune de tot.

Pentru a face compost prin metoda tradițională, fermierul muncește ca un nebun în soarele fierbinte, mărunțind paiele, adăugând apa și alimente, întorcând grămada și cărând-o pe câmp. Se supune la toată această suferință deoarece crede că așa e mai bine. Aș prefera să văd oamenii doar împrăștiind prin lanuri paie, coji sau resturi de lemne.

Călătorind de-a lungul liniei Tokaido, în vestul Japoniei, am observat că paiele sunt mai puțin mărunțite decât prima dată când am vorbit despre aruncarea paielor netăiate pe câmp. Trebuie să le recunosc asta fermierilor. Dar experții moderni încă spun că cel mai bine e să folosești o anumită cantitate de paie pe un acru pătrat. De ce nu spun să pui înapoi toate paiele? Privind pe fereastra trenului, poți vedea cum fermierii au tăiat și împrăștiat cam jumătate din paie, iar restul le-au lăsat separate de-o parte să putrezească în ploaie.

Dacă toți fermierii din Japonia s-ar aduna și ar începe să pună toate paiele înapoi pe câmp, rezultatul ar fi o mare cantitate de compost înapoiată pământului.

Germinația

De sute de ani fermierii au avut mare grijă în prepararea răzoarelor de sămânță pentru a crește răsaduri puternice de orez. Micile răzoare erau îngrijite de parcă erau altarele familiei. Pământul era săpat, nisip și cenușă de la cojile de orez erau împrăștiate peste tot, și pe deasupra se mai spunea și o rugăciune pentru ca răsadurilor să le meargă bine.

Nu este deci de neînțeles ca ceilalți săteni m-au considerat nebun atunci când au văzut cum împrăștiam semințele de orez pe când cerealele iernatice încă se coceau pe câmp, laolaltă cu buruieni și paie care se descompuneau peste tot.

Desigur, semințele încolțesc bine atunci când sunt puse într-un câmp bine arat, dar dacă plouă și terenul se transformă în noroi, nu mai poți umbla prin el, iar însămânțatul trebuie amânat. Metoda fără arat este mai sigură din această perspectivă, dar pe de altă parte, sunt probleme cu micile animale ca cârțița, greierele, șoarecele și melcul cărora le place să mănânce semințele. Tabletele de pământ care înfășoară sămânța rezolvă această problemă.

La însămânțarea cerealelor iernatice, metoda obișnuită este să sădești semințele și apoi să le acoperi cu pământ. Dacă sunt sădite prea adânc, vor putrezi. Eu obișnuiam să arunc semințele în mici găuri în pământ sau într-o brazdă fără să le acopăr cu pământ, dar am experimentat multe eșecuri cu ambele metode.

În ultima vreme am devenit mai lenș și în loc să mai fac brazde sau găuri în pământ, împățuresc semințele în tablete de pământ și le arunc direct pe câmp. Germinația se

produce cel mai bine la suprafață, sub acțiunea oxigenului. Am descoperit că unde tabletele sunt acoperite cu paie, semințele vor germina bine și nu vor putezi nici măcar în anii foarte ploioși.

Paiele ajută în luptă cu buruienile și vrăbiile

În mod ideal, un acru pătrat va asigura cam 900 de livre (400 kg) de paie de orz. Dacă toate paiele sunt aruncate înapoi pe câmp, întreaga suprafață va fi acoperită. Chiar și o buruiiană dificilă cum e iarba crabului, cea mai mare problemă a metodei de însămânțare fără arat, poate fi ținută sub control.

Threshing the crop with the traditional pedal-powered rotating drum (Kyoto). The grains are then winnowed and stored; the straw is returned to the fields.

Vrăbiile mi-au dat multă bătaie de cap. Însămânțarea fără arat nu are șanse dacă nu găsim o soluție să facem față păsărilor, și există multe zone unde agricultura fără arat nu

s-a răspândit chiar din cauză acestui motiv. Poate mulți dintre dumneavoastră au aceeași problemă cu vrăbiile și știți despre ce vorbesc.

Îmi aduc aminte când aceste păsărele stăteau chiar în spatele meu și devorau toate semințele pe care le sădeam chiar înainte de a termina de sădit tot câmpul. Am încercat cu sperietori de ciori, plase și sârme cu câni zăngănitore, dar nimic nu a funcționat. Dacă cumva vreuna din aceste metode se întâmplă să funcționeze, efectul ei nu dura mai mult de un an sau doi.

Propria experiență mi-a arătat că problema vrăbiilor poate fi cel mai bine ținută sub control prin sădirea semințelor în timp ce recolta anterioară este încă pe câmp, astfel încât semințele să fie ascunse printre ierburi și trifoi și prin aruncarea cât mai repede după recoltă, înapoi pe câmp, a paielor de orez, orz sau secară.

Am făcut multe greșeli experimentând de-a lungul anilor și am suferit eșecuri de tot felul. Cred că știu mai multe decât oricine din Japonia despre ce poate merge rău în agricultură. Când am avut succes pentru prima dată în creșterea orezului și a cerealelor iernatice fără să ar m-am simțit probabil cum s-a simțit Columb când a descoperit America.

Creșterea orezului într-un câmp uscat

La începutul lunii august, plantele de orez din lanurile vecinilor sunt deja până în talie, în timp ce plantele de pe câmpurile mele sunt abia la jumătate. Cei care mă vizitează spre sfârșitul lunii iulie sunt tot timpul sceptici și întreabă : “Fukuoka-san, orezul ăsta o să iasă în regulă?” “Cu siguranță” le răspund “Nu sunt motive de îngrijorare”.

Nu încerc să cultiv plante care cresc repede, înalte și cu frunze mari. În schimb, păstrez plantele cât de compact se poate. Ține capul plecat, nu supra-alimenta plantele și lasă-le să crească natural.

De obicei orezul foarte înalt produce frunze mari și lasă impresia că planta va produce mult orez, dar din păcate doar frunzele cresc așa bogate. Eficiența este scăzută și atâta energie se pierde în creșterea frunzelor încât nu mai rămâne multă de depozitat în boabele de orez. De exemplu, dacă plantele înalte și prea mari produc 2000 de livre (approx. 900kg, 1 livră = 454g) de paie, producția de orez va fi de aproximativ 1000-1200 de livre. Pentru plantele mai mici, ca cele de pe câmpurile mele, 2000 de livre de paie produc cam 2000 de livre de orez. În cazul unei recolte bogate, recolta de pe câmpurile mele va atinge aproximativ 2400 de livre; asta înseamnă cu 20% mai grea decât paiele.

Orezul crescut într-un câmp uscat nu crește așa de înalt. Lumina soarelui este primită uniform și ajunge până la baza plantei și pe frunzele de jos. Un țol pătrat (1 țol = 2,54 cm) de frunze e de ajuns să producă 6 boabe de orez. Trei sau patru frunze mici sunt de ajuns să producă 100 de boabe de orez în vârf. Sădesc puțin mai des și rămân cu vreo 20-25 plante pe metru pătrat. Dacă ai multe semințe încolțite și nu încerci să crești plante prea mari, poți să te alegi cu o recolta frumoasă fără vreun efort deosebit. Asta e valabil și pentru grâu, orz, hrișcă, ovaz, mei și alte cereale.

Desigur, metoda obișnuită este să menții câțiva centimetrii de apă în parcela pe parcursul sezonului de creștere. Fermierii au crescut orezul în apă de atâtea secole, încât majoritatea cred că nici nu se poate altfel. Varietățile de orez pentru câmp umed sunt destul de puternice dacă cresc într-un lan inundat, dar pentru plantă nu este foarte bine să crească

așa. Orezul crește cel mai bine când conținutul de apă din sol este între 60 și 80% din capacitatea de apă a terenului. Când parcela nu e inundată, plantele dezvoltă rădăcini mai puternice și sunt foarte rezistente la atacuri din partea bolilor și insectelor.

In June water is held in the field to weaken the weeds and clover and allow the rice to sprout through the ground cover.

Motivul principal pentru creșterea orezului în parcele inundate este controlul buruienilor într-un mediu în care foarte puține buruieni pot supraviețui. Cele care rezistă, trebuie smulse cu mâna, sau întoarse cu o unealta manuală. După metoda tradițională, această metodă care consumă timp și crează mari dureri de spate trebuie repetată de mai multe ori în fiecare sezon.

În iunie, în timpul anotimpului ploios, mențin apa în lanuri pentru aproximativ o săptămână. Puține buruieni pot supraviețui chiar și unei perioade așa de scurte fără oxigen, iar trifoiul de asemenea slăbește și se îngălbenește. Ideea este să nu omorăm trifoiul, ci doar să îl slăbim astfel încât să îi permitem orezului să se stabilizeze. Când scurgem apa (cât mai repede) trifoiul își revine și acoperă suprafața câmpului dedesubtul plantelor de orez. După asta, nu prea mai fac nimic în legătură cu apa. În prima jumătate a sezonului nu irig deloc. Chiar și în anii cu foarte puțină ploaie, solul se menține umed sub stratul de paie și nutreț verde. În august, mai las câte puțină apă în lan, dar niciodată să stea.

Dacă arăți unui fermier o plantă de orez de la mine din lan, va ști imediat că arată exact cum ar trebui să arate o plantă de orez și că are forma ideală. Va ști că semințele au

încolțit natural și că nu au fost mutate, va ști că planta nu a crescut în multă apă și că nu au fost aplicați fertilizatori chimici. Orice fermier îți poate spune aceste lucruri de fapt doar uitându-se în mare la forma plantei, la forma rădăcinilor și la spațiul dintre articulațiile de pe tulpină. Dacă înțelegi forma ideală, totul se reduce la cum să crești o plantă de aceea formă în condițiile unice ale câmpului tău.

Nu sunt de acord cu ideea profesorului Matsushima că e cel mai bine dacă a patra frunză din vârf e cea mai lungă. Uneori când a doua sau a treia frunză e cea mai lungă se obțin rezultate mai bune. Dacă creșterea e încetinită cât timp planta e tânără, prima sau a doua frunză ajung cele mai mari și totuși se obține o recoltă bună.

Teoria profesorului Matsushima a reieșit din experimente în care a folosit orez fragil crescut cu fertilizatori în pepiniera și apoi transplantat. Orezul meu pe de altă parte a fost crescut în concordanță cu ciclul natural de viață al orezului, ca și când ar fi crescut în sălbăticie. Eu aștept cu răbdare ca planta să se dezvolte și să se maturizeze în propriul ei ritm.

În ultimii ani am încercat un tip vechi de orez lipicios din sud. Fiecare sămânță sădită toamna produce în medie cam 12 tulpini cu aproximativ 250 de boabe de orez pe fiecare. Cu acest tip de orez cred că voi reuși într-o zi, să obțin o recoltă apropiată de recolta maximă care se poate atinge într-un lan, în funcție de cantitatea de energie solară care

ajunge pe câmp. În unele câmpuri, deja am obținut cu acest orez recolte de 27 de banițe jumate (1650 livre, aprox. 750 kg).

Văzută prin ochii sceptici ai unui tehnician, metoda mea de crescut orez poate fi considerată provizorie și cu rezultate doar pe termen scurt. S-ar putea spune “Dacă experimentele ar continua, sigur ar apărea vreo problemă”. Oricum, eu am crescut orez în acest fel pentru mai bine de 20 de ani, iar recoltele continuă să crească și solul să se îmbogățească.

Livada de pomi

De asemenea cresc câteva varietăți de citrice pe dealurile de lângă casa mea. După război, când m-am apucat de agricultură, am început cu 1 și $\frac{3}{4}$ acri de citrice și $\frac{3}{8}$ acri de orez, dar acum doar livada de citrice singură are 12 și $\frac{1}{2}$ acri. Am ajuns la această suprafață preluând dealurile dimprejur care fuseseră abandonate și pe care le-am curățat manual.

Pinii de pe câteva din aceste pante fuseseră tăiați cu câțiva ani înainte și tot ce am avut de făcut a fost să sap niște gropi și să plantez semințele de citrice. Noi lăstari de pini deja apăruseră din buturugile pe jumătate cufundate în apă și odată cu trecerea timpului începuseră să înflorească iarba japoneză de pampas, iarba “cogon” și numeroase soiuri de ferigă. Puietii de citrici erau pierduți printre vegetația încâlcită.

Am tăiat majoritatea pinilor și am lăsat doar câțiva ca protecție împotriva vântului. Apoi am tăiat vegetația crescută și iarba și am plantat trifoi.

Mi-am păstrat bineînțelele principii: să nu ar, să nu folosesc fertilizatori chimici și să nu folosesc pesticide contra buruienilor. Un lucru interesant care s-a întâmplat la început a fost acela că în timp ce semințele creșteau sub pinii reîncolțiți, nu era nici urmă de vreo insectă dăunătoare. Abia după ce am curățat copacii și vegetația, iar terenul a început să arate mai puțin sălbatic și mai mult ca o livadă, abia atunci au apărut aceste insecte.

Cel mai bine este să îi permiți unui pom fructifer să urmeze de la început forma lui naturală. Un pom de citrice urmează același model de creștere ca și un cedru sau un pin, adică un singur trunchi central care crește drept, cu crengi întinse alternativ. Bineînțelele, nu toate varietățile de citrice cresc exact la fel de mari sau ca formă. Speciile Hassakusi Shaddock cresc foarte înalte, mandarinii de iarnă Unshu sunt scunzi și îndesați, specia de mandarina Satsuma sunt mici la maturitate, dar toți au un singur trunchi central.

Nu omorâți dușmanii naturali

Cred că toată lumea știe că din moment ce cei mai comuni paraziți, “ruby scale” și “horned wax scale”, au dușmanii naturali, nu e nevoie să aplicăm pesticide pentru a-i ține sub control. Într-un timp, insecticidul Fusol se folosea în Japonia. Dușmanii naturali au fost complet eliminați și această problemă încă persistă în unele prefecturi. Din această experiență, cred că majoritatea fermierilor au ajuns să înțeleagă că este de nedorit să eliminăm dușmanii naturali, deoarece pe termen lung insectele vor provoca un dezastru mai mare.

În ceea ce privește gâzele și păduchii care apar, dacă aplicăm o soluție de ulei de mașină, un chimical relativ inofensiv pentru dușmanii naturali, diluat de 200-400 de ori și spreiat ușor în mijlocul verii, iar apoi comunitățile de insecte sunt lăsate să își atingă singure echilibrul, de obicei problema se va rezolva de la sine. Această metodă nu va funcționa dacă un pesticid fosforos organic a fost aplicat deja în iunie sau iulie, deoarece acesta deja a omorât dușmanii naturali.

Nu vreau să spun că încurajez folosirea spreierilor “organice” inofensive cum sunt soluția de usturoi cu sare sau emulsia de ulei de mașină, nici că sunt în favoarea introducerii dușmanilor naturali în livada de pomi pentru controlarea insectelor. Pomii vor slăbi și vor fi atacați de insecte în măsura în care sunt deviați de la forma lor naturală. Dacă pomii cresc după un model artificial și sunt abandonați în acea stare, crengile se vor înnodea și vor apărea dezastrele provocate de insecte. Deja v-am povestit cum am devastat câțiva acrii de citrici în acest mod.

Cu toate acestea, dacă pomii sunt corecți gradual, ei își vor reveni măcar aproximativ la forma lor naturală. Pomii devin puternici și nu mai e nevoie de măsuri pentru controlul insectelor. Dacă un pom este plantat cu grijă și i se permite să urmeze forma lui naturală de la început, nu mai e deloc nevoie de tăiatul crengilor sau de vreo spreiere. Dar majoritatea lăstarilor au fost stricați încă din pepinieră sau crengile le-au fost tăiate, înainte să fie mutați în livadă, ceea ce face tăierea crengilor necesară de la început.

Pentru a îmbunătăți solul livezii am încercat să plantez diferite varietăți de copaci. Printre ei a fost Morishima acacia. Acest copac crește tot anul, scoțând muguri noi în fiecare sezon. Afidele, care se hrănesc cu acești muguri, încep să se înmulțească în număr mare. Păsările (ladybirds) se hrănesc cu afide și în curând și numărul lor crește. După ce păsările devorează toate afidele, ele coboară pe pomi și încep să se hrănească cu insecte și gâze.

Creșterea fructelor fără tăierea crengilor, fără fertilizatori sau chimicale este posibilă doar într-un mediu natural.

Livada Pământ

E de la sine înțeles că îmbunătățirea solului este preocuparea fundamentală a managementului unei livezi. Dacă folosim fertilizatori chimici copacii cresc într-adevăr mai mari, dar an de an solul devine tot mai epuizat. Fertilizatorii chimici seacă pământul de toată vitalitatea lui. Dacă se folosesc chiar și pentru o singură generație solul suferă considerabil.

Nu există cale mai înțeleaptă în agricultură decât îmbunătățirea sănătoasă a solului. Acum 20 de ani această parte de munte era doar un teren gol de argilă roșie, așa de tare că abia puteai să bagi lopata în el. O mare parte din terenurile de aici erau așa. Oamenii creșteau cartofi până solul devenea epuizat și apoi terenul era abandonat. Ai putea spune că decât să cresc citrice și legume aici sus, am ajutat la revenirea fertilității solului.

Hai să vorbim puțin despre cum am restaurat aceste pante golașe de munte. După război, pentru livada de citrice era încurajată tehnica cultivatului (aratului) adânc și a săpatului de găuri pentru adăugarea de materie organică. După ce m-am întors de la centrul de testare am încercat să fac și eu asta în livada mea. După câțiva ani am ajuns la

concluzia că această metodă, pe lângă faptul că este epuizantă fizic, în ceea ce privește îmbunătățirea solului este absolut inutilă.

La început am îngropat paie și ferigi pe care le-am adus jos din munți. Era o treabă grea să car grămezi de 45 de kg, dar după doi sau trei ani, nu era nici măcar de ajuns humus cât să iei în palme. Șanțurile săpate ca să îngrop materia organica s-au prăbușit în interior și s-au transformat în gropi deschise.

Apoi am încercat să îngrop lemn. Se părea că paiele sunt cel mai bun ajutor pentru îmbunătățirea solului, dar judecând după cantitatea de sol format, lemnul este mai bun. Asta e în regulă atâta timp cât sunt copaci de tăiat. Totuși, pentru cineva fără copaci pe aproape, este mai ușor să crești lemnul chiar în livadă, decât să îl cari de la distanță.

În livada mea sunt pini și cedrii, câțiva peri, curmali japonezi, cireși japonezi și multe alte varietăți care cresc pe lângă citrice. Unul dintre cei mai interesanți copaci, deși nu e nativ, este Morishima acacia. Este același copac pe care l-am menționat anterior în legătură cu păsările și protecția dușmanilor naturali ai insectelor. Lemnul este tare, florile atrag albine, și frunzele sunt bune pentru nutreț. Ajută la prevenirea pagubelor provocate de insecte, funcționează ca un paravan de vânt și bacteria Rhizobium care trăiește în rădăcini fertilizează solul.

"Twenty years ago the face of this mountain was bare red clay so hard you could not stick a shovel into it."

Copacul a fost adus în Japonia din Australia acum câțiva ani și crește mai repede decât orice alt copac pe care l-am văzut. Crește rădăcini puternice în doar câteva luni și în șase sau șapte ani ajunge la înălțimea unui stâlp de telefon. În plus, acest copac fixează azotul, așa că dacă vreo 6-10 astfel de copaci sunt plantați la un sfert de acru, îmbunătățirea solului este realizată și în straturile adânci ale solului, astfel încât nu mai e nevoie să ne rupem spatele pentru a căra bușteni din munți.

Cât pentru stratul de suprafață al solului, am sădit în terenul sterp un amestec de trifoi alb și lucernă. A durat câțiva ani până au prins, dar în final au crescut și au acoperit dealurile livezii. De asemenea am plantat ridiche japoneză (daikon). Rădăcinile acestei legume viguroase penetrează adânc în pământ, adăugând materie organică și deschizând canale pentru circulația aerului și a apei. Se reînsămânțează singură cu ușurință și după prima sădire poți aproape să uiți de ea.

Pe măsură ce solul s-a îmbogățit, buruienile au început să revină. După șapte sau opt ani, trifoiul aproape a disparut printre rădăcini, așa că am mai aruncat niște sămânță de trifoi vara târziu, după ce am mai tăiat din buruieni. (*D-l Fukuoka taie cu o coasă buruienile, mărăcinii și lăstarii copacilor care cresc sub pomi*). Ca rezultat al acestui acoperământ gros de buruieni, trifoi, în ultimii 25 de ani stratul de suprafață al livezii, care fusese argilă roșie și tare, a devenit pământ negru, liber, bogat în râme și materie organică.

Cu ajutorul îngrășământului verde care fertilizează solul de suprafață și cu rădăcinile Morishima acacia care îmbogățește solul în adâncime, poți să te descurci destul de bine fără îngrășământ artificial și nu e nevoie să sapi între pomii din livada. Cu copaci înalți ca paravan pentru vânt, pomii de citrice în mijloc și un îngrășământ verde dedesubt, am găsit o cale de a-mi ușura treaba și a lăsa livada să se descurce singură.

Creșterea legumelor ca și plante sălbatice

În continuare, să vorbim despre creșterea legumelor. Cineva poate folosi grădina din spatele casei pentru a-și aproviziona gospodăria cu legume sau le poate crește pe un teren deschis nefolosit.

Pentru grădina din spatele casei, este de ajuns să spun că trebuie să crești legumele potrivite la timpul potrivit, într-un sol tratat cu compost organic și îngrășământ natural. În vechea Japonie, metoda creșterii legumelor pentru masă se împlenea foarte bine cu ciclul natural al vieții. Copii se jucau sub pomii fructiferi din spatele casei. Porcii mâncau resturile din bucătărie și scărmanau prin pământ. Câinii lătrau, iar fermierul planta semințele în solul bogat și roditor. Viermi și insecte creșteau odata cu legumele; găinile mâncau viermi și făceau ouă pentru masa copiilor.

Familia rurală obișnuită din Japonia a crescut legume în acest mod până acum nu mai mult de 20 de ani.

Bolile plantelor erau prevenite prin creșterea legumelor tradiționale la timpul potrivit, păstrarea solului sănătos prin aducerea resturilor organice rămase și prin rotația culturilor.

Insectele dăunătoare erau culese cu mâna sau mâncate de găini. În Shikoku de sud, există o specie de găină care mănâncă viermi și insecte de pe legume fără a face nici un rău plantelor.

Unii oameni ar putea fi reticenți în folosirea îngrășămintelor provenite de la orășanii sau a resturilor umane, gândind ca este primitiv. Oamenii de azi vor legume “curate”, așa că fermierii le cresc în sere fără a folosi pământ deloc. Culturile în pietriș, nisip sau hidrofonic sunt tot mai populare în ziua de azi. Legumele sunt crescute cu chimicale și lumina filtrată prin folii de plastic. Este ciudat cum oamenii au ajuns să considere aceste legume crescute cu chimicale ca fiind “curate” și bune pentru mâncat. În realitate, cea mai bună și mai curată hrană este cea crescută în pământul echilibrat de acțiunea viermilor, microorganismelor și a îngrășămintelor descompuse.

În varianta semi-sălbatică de a crește legume pe un loc liber sau un mal de râu, ideea mea este doar să aruncați la întâmplare semințele și să lăsați legumele să crească laolaltă cu buruienile. Eu personal, cresc legumele pe pantele munților, în spațiile dintre copacii cu citrice.

Cel mai important este să știi momentul potrivit când să plantezi. Pentru legumele de primavară, timpul potrivit este imediat după ce buruienile de iarnă au murit și înainte ca buruienile de vară să răsară. *(Această metodă de a crește legumele a fost dezvoltată de D-l Fukuoka prin numeroase încercări și experimente în acord cu condițiile locale. Acolo unde traiește dânsul există ploi de primavară pe care te poți baza și un climat suficient de cald pentru a crește legume în orice anotimp. De-a lungul anilor, el a ajuns să știe care legumă poate fi crescută printre care buruieni și ce îngrijire necesită fiecare.*

În cele mai multe părți ale Americii de Nord, această metodă specifică a D-lui Fukuoka ar fi ineficace. Depinde de fiecare fermier care vrea să crească legume într-un mod semi-sălbatic să dezvolte o tehnică potrivită pentru condițiile și vegetația locală). Pentru însămânțarea de toamna, semințele trebuie împrăștiate când buruienile de vară pălesc și buruienile de iarnă încă nu au apărut.

Cel mai bine e să se aștepte o ploaie, care e foarte probabil să dureze câteva zile. Tăiați o brazdă prin buruieni și puneți acolo semințele. Nici nu e nevoie să le acoperiți cu pământ; doar puneți înapoi peste semințe buruienile tăiate ca pe un mulci și ca pe un strat protector împotriva păsărilor și a orășaniilor până încolțesc. De obicei buruienile mai trebuie tăiate de vreo două, trei ori ca să le dăm un avantaj legumelor, dar uneori și o singură dată este de ajuns.

Acolo unde buruienile și trifoiul nu sunt prea dese, puteți pur și simplu împrăștia semințele pe jos. Găinile vor mânca câteva, dar multe vor încolți. Dacă le plantați în șir sau într-o brazdă sunt șanse ca gândacii sau alte insecte să mănânce foarte multe, deoarece ele merg în linie dreaptă. Găinile de asemenea, găsesc un petec care a fost curățat și încep să scormonească împrejur. Din experiența mea este mai bine să aruncați semințele ici și colo.

Legumele crescute în acest fel sunt mai puternice decât cred majoritatea oamenilor. Dacă încolțesc înaintea buruienilor, nu vor avea probleme mai târziu. Sunt și unele legume ca spanacul și morcovii, care nu încolțesc așa de ușor. Ținerea lor în apă pentru o zi sau două și apoi învelirea lor într-o tabletă de pământ ar trebui să rezolve problema.

Dacă sunt sădite sănătos, ridichile japoneze, napii și diferite specii de legume de toamnă cu frunze verzi vor fi suficient de puternice să concureze cu succes buruienile de

iarnă și de primavară devreme. Câteva rămân tot timpul nerecoltate, și se reînsămânțează singure an de an. Au o aromă deosebită și sunt foarte interesante de mâncat.

Este o privilegiu minunată să vezi atâtea legume nefamiliare crescând ici și colo pe pantele munților. Ridichile japoneze și napii cresc jumătate în sol și jumătate afară. Morcovii și brusturele de obicei cresc mici și îndesați cu multe fire pe rădăcină și cred că aroma lor picantă, puțin amară este cea moștenită de la predecesorii lor sălbatici. Usturoiul, ceapa perla japoneză și prazul chinezesc, odată sădite, vor crește singure an de an.

Cel mai bine este să sădim legumele primavara. Mazărea și fasolea sunt ușor de crescut și dau recolte bogate an de an. Pentru creșterea mazărei, fasolei roșii *azuki*, fasolei *pinto* și a fasolei normale, germinarea timpurie este esențială. O să le fie greu să germineze fără destulă ploaie și de asemenea trebuie să aveți grijă la păsări și insecte.

Roșiile și vinetele nu sunt suficient de puternice să concureze cu buruienile când sunt tinere, așa că ar trebui crescute într-o pepinieră și apoi transplantate. În loc să le priponiți pe tarus, lăsați roșiile să se întindă pe sol. Rădăcinile vor crește în jos din nodulii de pe tulpina principală și noi tulpini vor apărea care vor da fruct.

Pentru castraveți, soiul care se târăște pe sol este cel mai bun. Trebuie să aveți grijă de plantele tinere, tăind ocazional buruienile, dar apoi castraveții vor crește puternici. Așterneți pe jos bambus sau crengi de copac și castraveții se vor împleți peste tot în jurul lor. Crengile țin fructul deasupra solului doar atât cât să nu putrezească.

Această metodă de a crește castraveți funcționează de asemenea pentru pepenele galben și pentru dovlecei.

Cartoful și mazăricea sunt plante foarte puternice. Odată plantate vor crește în fiecare an în același loc și nu vor fi niciodată depășite de buruieni. Doar lăsați câțiva în pământ când recoltați. Dacă solul e tare, creșteți mai întâi ridichi japoneze. Rădăcinile lor cresc și slăbesc rezistența pământului, astfel încât după câțiva ani se pot planta cartofi în loc.

Am aflat că trifoiul alb este foarte bun pentru stoparea buruienilor. Crește des și poate slăbi chiar buruieni mai puternice. Dacă trifoiul este sădit amestecat cu semințele legumelor va acționa ca un mulci viu, îmbogățind solul și păstrându-l umed și aerisit.

Pentru legume, este important să alegeți timpul potrivit când să sădiți trifoiul. Vara târziu sau toamna este cel mai bine; rădăcinile se dezvoltă în lunile reci de iarnă dându-i trifoiului un avans în fața ierburilor anuale de primavară. Trifoiul se va descurca de asemenea bine și dacă e sădit primavara devreme. Împrăștierea lui sau plantarea în șir, cam la 30 cm distanță, este bună. Odată ce trifoiul prinde rădăcină, nu mai e nevoie să îl plantați timp de cinci sau șase ani.

Scopul principal al acestei agriculturi semi-sălbatică este creșterea legumelor cât de natural se poate pe terenuri care altfel ar sta nefolosite. Dacă încercați să folosiți tehnici îmbunătățite sau să obțineți recolte mai mari, rezultatul va fi un eșec. În majoritatea cazurilor eșecul se va datora insectelor sau bolilor. Dacă diferite soiuri de ierburi și legume vor fi crescute împreună printre vegetația naturală, răul făcut de insecte și boli va fi minim și nu va fi nevoie să spreiem sau să adunăm gândacii cu mâna.

Se pot crește legume în orice loc unde cresc soiuri puternice și diverse de buruieni. Este important să vă familiarizați cu ciclul anual și modelul de creștere al buruienilor și

ierburilor. Uitându-vă la varietatea și mărimea buruienilor dintr-o zonă, se poate spune ce fel de sol este acela și dacă există vreun neajuns sau nu.

În livada mea, eu cresc în acest mod semi-sălbatic brusturi, varză, roșii, morcovi, muștar, fasole, napi și multe alte feluri de ierburi și legume.

Condițiile pentru abandonarea chimicalelor

Creșterea orezului în Japonia se află astăzi la o răscruce importantă. Fermieri și specialiști se întreabă ce cale să urmeze: să continue transplantarea orezului sau să treacă la însămânțare directă, și dacă aleg a doua variantă, să are sau nu. Am spus de peste 20 de ani că însămânțarea directă fără arat se va dovedi în cele din urma cea mai bună. Viteza cu care însămânțarea directă se întinde în toată prefectura Okayama este evidentă.

Există desigur și aceia care spun că e de neconceput întoarcerea la o agricultură fără substanțe chimice pentru a furniza hrana populației. Ei susțin că tratamentele chimice trebuie susținute pentru a controla bolile orezului. Însă dacă aceste boli ar dispărea și folosirea substanțelor chimice ar deveni inutilă dacă fermierii ar înceta să folosească specii slăbite "îmbunătățite", ar înceta să adauge prea mult azot în sol și ar reduce cantitatea de apă irigată, astfel încât orezul să poată dezvolta rădăcini puternice.

La început, solul roșu și argilos de pe terenurile mele era slab și nepotrivit pentru creșterea orezului. Foarte des apărea boala petelor maro. Dar pe măsură ce câmpul a crescut în fertilitate, incidența acestei boli a scăzut. Mai târziu nu a mai apărut deloc.

Cu pagubele create de insecte situația e la fel. Cel mai important lucru este să nu omorâm dușmanii naturali. Ținerea câmpului inundat tot timpul sau irigarea cu apă poluată sau stătută va duce de asemenea la probleme cu insectele. Cei mai problematici paraziți, lăcustele de vară sau toamnă pot fi ținute sub control prin îndepărtarea apei de pe câmp.

Lăcustele de orez, care trăiesc iarna în buruieni pot deveni gazde pentru viruși. Dacă se întâmplă așa, rezultatul e de cele mai multe ori o pierdere de 10-20% din recoltă. Totuși, dacă nu dăm cu substanțe chimice, vor exista mulți păianjeni în câmp și se poate lăsa toată munca pe seama lor. Păianjenii sunt însă foarte sensibili la cea mai mică acțiune umană, de aceea trebuie avută foarte mare grijă.

Majoritatea oamenilor cred că dacă s-ar abandona substanțele și îngrășămintele chimice, recoltele ar scădea la o fracțiune din cât sunt acum. Experții în insecte estimează că pierderile în primul an de renunțare la insecticide ar fi cam de 5%. Alte 5% datorate abandonării îngrășămintelor chimice probabil că s-ar pierde de asemenea.

Asta înseamnă că dacă s-ar restrânge folosirea apei în câmpurile de orez și dacă s-ar abandona folosirea îngrășămintelor și a pesticidelor chimice, pierderile medii în primul an ar atinge probabil 10%. Dar puterea de regenerare a naturii depășește cu mult imaginația și după aceasta pierdere inițială, cred că recolta ar crește și în final va depăși nivelul inițial.

Pe când lucram la Centrul de Testare Kochi, am facut niște experimente pentru prevenirea insectelor care sfredeau tulpina. Aceste insecte intrau și se hrăneau cu tulpina plantelor de orez, provocând albirea și slăbirea acesteia. Metoda de estimare a pagubelor e simplă: se numără câte tulpini albe de orez există. Dintr-o sută de plante, 10 sau 20% din

tulpini pot fi albe. În cazuri mai grave, când pare că întreaga recoltă a fost stricată, paguba reală este de aproximativ 30%.

Pentru a evita această pagubă, un câmp de orez a fost spreiat cu insecticid; alt câmp a fost lăsat netratat. Când s-au calculat rezultatele s-a dovedit că lanul netratat, care avea mai multe tulpini slăbite avea totuși recolta mai mare. La început nu mi-a venit să cred nici mie și am crezut că a fost o eroare experimentală. Dar totuși, datele păreau reale, așa că am cercetat mai departe. Faptul că insectele atacau plantele mai slabe a produs un efect de rărire. Ofilirea unor tulpini a lăsat mai mult loc pentru celelalte plante. Astfel lumina soarelui a putut să pătrundă în straturile mai joase. Plantele de orez care au rămas sănătoase au putut să crească mai puternice și ca rezultat au făcut mai multe boabe și au produs o recoltă mai mare decât ar fi putut fără să fie rărite. Când densitatea tulpinilor e prea mare și insectele nu se ocupa de exces, plantele par sănătoase, dar de multe ori dau o recoltă scăzută.

A mudwalled hut in the orchard.

Dacă studiem rapoartele de la centrul de cercetare putem găsi rezultatele folosirii oricăror substanțe existente. Totuși, ceea ce nu realizăm este că poate doar jumătate din rezultate sunt raportate. Desigur, nu există intenția de ascunde ceva, ci doar că atunci când rezultatele sunt publicate de companiile chimice, ca și în cazul reclamelor, rezultatele opuse se anulează reciproc. Rezultatele care arată recolte mici, ca și în cazul insectelor sfredelitoare sunt șterse și considerate discrepante. Există desigur și cazuri în care exterminarea insectelor duce la creșterea recoltei, dar sunt și cazuri în care recolta scade. Rapoartele despre acest ultim caz, rareori sunt publicate.

Dintre substanțele chimice folosite în agricultură, cel mai greu este să îi convingi pe fermieri să renunțe la ierbicide. Din vremuri străvechi fermierul a fost profund chinat de ceea ce se poate numi "lupta cu buruienile". Aratul, plivitul printre rânduri, chiar ritualul transplantării, toate sunt în principal îndreptate spre eliminarea buruienilor. Înainte de

inventarea ierbicidelor, fermierul trebuia să umble multe mile prin câmpul de orez plin de apă, trăgând după el o unealtă de îndepărtat buruieni sau smulgând buruienile manual. Este deci ușor de înțeles de ce ierbicidele au fost percepute ca trimise de Dumnezeu. Dar prin folosirea paielor și a trifoiului și prin inundarea temporară a câmpurilor, am găsit o metodă simplă de a controla buruienile fără munca grea și istovitoare și fără să folosesc substanțe chimice.

Limitele metodei științifice

Înainte ca cercetătorii să devină cercetători, ar trebui să devină filozofi. Ar trebui să se gândească atenți care este scopul oamenilor și ce ar trebui umanitatea să creeze. Doctorii ar trebui să afle de ce anume depinde la un nivel elementar viața oamenilor.

Aplicând teoria mea în agricultură, am experimentat creșterea recoltei în diferite moduri, tot timpul având în minte să găsesc o metodă cât mai apropiată de natură. Am realizat asta renunțând la toate practicile agricole inutile.

Agricultura științifică modernă pe de altă parte, nu are o astfel de viziune. Cercetarea rățăcește fără scop, fiecare cercetător văzând doar unul din infinitatea factorilor naturali care afectează recoltele. Mai mult decât atât, acești factori se schimbă de la an la an și în funcție de loc.

Deși este vorba despre același sfert de acru, fermierul trebuie să își crească recolta în mod diferit în fiecare an în funcție de vreme, insecte, starea solului și mulți alți factori naturali. Natura este pretutindeni în mișcare continuă; condițiile nu sunt niciodată la fel în doi ani diferiți.

Cercetarea modernă împarte natura în părți mici și face teste care nu sunt conforme nici cu legile naturale, nici cu experiența practică. Rezultatele sunt aranjate să convină cercetării, nu nevoilor țăranilor. E o greșeală enormă să credem că aceste concluzii pot fi puse în aplicare și să obțină invariabil succes în câmpurile țăranilor.

Profesorul Tsuno a scris recent o carte detaliată despre relația dintre metabolismul plantelor și recolta de orez. Acest profesor vine destul de des la mine pe câmpuri, sapă câțiva zeci de centimetri să verifice solul, aduce studenți să măsoare unghiul luminii solare și umbra, și câte și mai câte, iar apoi ia câteva plante înapoi în laborator pentru analiză. Deseori îl întreb, "Când te întorci în laborator, ai să încerci metoda de însămânțare fără arat?" El îmi răspunde râzând, "Nu, am să las asta în seama ta. Eu rămân doar la cercetare."

Așa merge treaba. Studiezi cum funcționează metabolismul plantei și cum absoarbe ea nutrienți din sol, scrii o carte și apoi obții un doctorat în științe agricole. Nu se întrebă însă dacă această teorie are vreo relevanță pentru recoltă.

Chiar dacă poți explica cum metabolismul afectează productivitatea când temperatura medie este de 84 grade Fahrenheit (aprox. 29°C), sunt locuri unde temperatura nu este 84 de grade. Mai mult, dacă temperatura este anul acesta în Ehime 84 de grade, la anul s-ar putea să fie doar 75 de grade (aprox. 24°C). Să spui pur și simplu că intensificarea metabolismului va spori producția este o greșeală. Geografia și topografia locului, starea și structura solului, textura, drenajul, expunerea la lumină, relațiile dintre insecte, variatatea de semințe folosite, metoda de cultivare – un infinit de factori – toți

trebuie luați în considerare. O metodă științifică de cercetare care să țină cont de toți factorii relevanți este imposibilă.

Auzim tot mai mult în ultima vreme despre beneficiile “Mișcării Orezului Bun” sau a “Revoluției Verzi”. Deoarece aceste metode se bazează pe folosirea varietăților slabe “îmbunătățite” de semințe, țăranul este nevoit să folosească substanțe chimice și insecticide de 8 până la 10 ori în timpul sezonului agricol. În scurt timp solul este secăt de microorganisme și materie organică. Viața solului este distrusă și recolta devine dependentă de nutrienți externi sub formă fertilizatorilor chimici.

În final, pare că treaba merge mai bine atunci când țăranul aplică tehnici științifice, dar asta nu înseamnă că știința îi vine în ajutor, deoarece fertilitatea naturală este insuficientă. Înseamnă doar că ajutorul e necesar deoarece fertilitatea naturală a fost distrusă.

Împrăștiind paie, crescând trifoi, și returnând solului toate resturile organice, pământul ajunge să dețină toți nutrienții necesari pentru a crește orez și recolte de iarnă în același câmp an după an. Prin agricultura naturală, câmpuri care au fost distruse prin arat sau folosirea substanțelor chimice pot fi cu succes reabilitate.

Cartea a III-a

Mărturia unui țăran

Se vorbește foarte mult în ultima vreme, foarte justificat de altfel, despre deteriorarea continuă a mediului și a hranei pe care o folosim. Oamenii au organizat boicoturi și demonstrații largi pentru a protesta față de indiferența autorităților politice și industriale. Totuși, aceste activități, dacă sunt continuate în același spirit, nu sunt decât o risipă de energie. A vorbi despre curățarea unor cazuri specifice de poluare este ca și când

ai vorbi despre tratarea simptomelor unei boli în timp ce cauzele fundamentale ale maladiei continuă să se extindă.

Acum doi ani, de exemplu, Centrul de Management și Cercetare Agricolă împreună cu Consiliul de Agricultură Organică și Nada CO-OP au organizat o conferință pentru a se discuta despre poluare. Președintele conferinței a fost D-l Teruo Ichiraku, care este conducătorul Asociației Agricultorilor Organici din Japonia, și care este, de asemenea, una din personalitățile cele mai importante din Agenția Agricolă CO-OP a guvernului. Recomandările acestei asociații în privința căror recolte și varietăți de semințe să fie folosite, cât fertilizator să se folosească și ce substanțe chimice să fie aplicate sunt urmate de aproape toți țăranii din Japonia.

Deoarece la conferința au participat persoane așa de importante, am participat și eu, sperând că se vor putea decide măsuri care să aibă un efect pozitiv pe termen lung.

Conferința a fost un adevărat succes din punctul de vedere a punerii pe tapet a problemei poluării. Dar, ca la alte întâlniri, discuția a degenerat într-o serie de rapoarte tehnice prezentate de diverși specialiști și mărturii personale despre ororile contaminării hranei. Nimeni însă nu a părut dispus să atace problema la un nivel fundamental.

Într-o discuție despre otrăvirea cu mercur a tonului, de exemplu, reprezentantul Biroului de Pescuit a vorbit mai întâi despre cât de înspăimântătoare a devenit această problemă. La acea vreme, poluarea cu mercur era discutată în fiecare zi la radio și în ziare, așa că toată lumea a ascultat cu atenție discursul.

Vorbitorul spunea că volumul de mercur în corpul tonului era extrem de ridicată, chiar și a celor pescuiți în Oceanul Antarctic și chiar lângă Polul Nord. Totuși, când un specimen de laborator de acum câteva sute de ani a fost disecat și analizat s-a constatat, contrar așteptărilor, că și acesta conținea mercur. Concluzia nesigură sugera faptul că mercurul poate este necesar pentru ca peștele să poată trăi.

Oamenii din sală s-au uitat unii la alții cu neîncredere. Scopul întâlnirii era parcă să se determine cum să rezolvăm problema poluării care deja contaminase mediul și să găsim soluții de rederesare. În schimb, iată-l pe acest reprezentant al Biroului de Pescuit care ne spunea că mercurul este necesar pentru supraviețuirea tonului. La asta mă refer când spun că oamenii nu înțeleg pe deplin cauzele fundamentale ale poluării, ci o privesc doar dintr-un punct de vedere îngust și superficial.

M-am ridicat în picioare și am sugerat să luăm acțiuni comune și imediate pentru a ne adresa concret problemei poluării. Nu ar fi mai bine să vorbim direct despre stoparea folosirii substanțelor chimice care produc poluarea? Orezul, de exemplu, poate fi crescut foarte bine fără folosirea chimicalelor, la fel și citricele, și nu e greu să creștem nici legume în acest fel. Am spus că aceasta se poate face și că eu fac acest lucru la ferma mea de mulți ani, dar că atâta timp cât guvernul continuă să încurajeze folosirea substanțelor chimice, nimeni nu va încerca agricultura curată.

Erau prezenți la întâlnire membrii ai Biroului de Pescuit, la fel și membrii ai Ministerului Agriculturii și Pădurilor și de la Agenția Agricolă CO-OP. Dacă aceștia și președintele întâlnirii, D-l Ichiraku, chiar vroiau să facă ceva, ar fi putut măcar sugera țăranilor din toată țara să încerce să crească orez fără substanțe chimice și unele schimbări ar fi putut să apară.

Dar era o problemă majoră. Dacă recoltele urmau să crească fără substanțe chimice, fertilizatori și utilaje, companiile gigant care ofereau aceste lucruri ar deveni

inutile, iar Agenția Agricolă CO-OP ar fi devenit la rândul ei de prisos. Pentru a spune lucrurilor pe șleau, am adăugat că Agențiile Agricole și cei care fac politicile agricole depind de capitalul companiilor care produc substanțele chimice, fertilizatorii și utilajele folosite în agricultură pentru a-și menține puterea. Ca să pornim într-o direcție fără utilaje agricole și fără aceste substanțe chimice, aceasta ar produce schimbări majore în economie și chiar în structurile sociale. Astfel că nu văd nici un motiv pentru ca D-l Ichiraku, agențiile agricole sau oficialii guvernului să vorbească în favoarea măsurilor de a stopa poluarea.

Când am vorbit în acest fel, președintele conferinței a spus: “D-le Fukuoka, tulburați discuția cu remarcile dumneavoastră”, închizându-mi gura. Ei bine, chiar așa s-a întâmplat.

Soluție modestă pentru o problemă dificilă

Se pare, deci, că agențiile guvernamentale nu au nici o intenție să stopeze poluarea. O altă dificultate este că toate aspectele poluării hranei trebuie adunate și rezolvate în același timp. Problema nu poate fi rezolvată de oameni care sunt preocupați doar de unul din aspectele ei.

În măsura în care conștiința fiecărui om nu se schimbă fundamental, poluarea nu va înceta.

Țăranul, de exemplu crede că Marea Interioară (marea dintre insulele Honshu, Kyushu și Shikoku) nu este problema lui. El crede că e treaba Biroului de Pescuit să aibă grijă de pești și a Consiliului de Mediu să aibă grijă de poluarea oceanului. În acest mod de gândire stă problema.

Cele mai des folosite îngrășăminte chimice, sulfatul de amoniu, ureea, super fosfatul și alele, sunt folosite în cantități enorme și numai o mică fracțiune sunt absorbite de plantele de pe câmp. Restul se scurge în izvoare și râuri, ajungând în cele din urmă în Marea Interioară. Acești compuși ai azotului devin hrană pentru alge și plancton care se multiplică în număr mare, cauzând apariția mării roșii. Desigur, contaminarea industrială cu mercur și alte deșeuri contribuie de asemenea la poluare, dar în cea mai mare parte poluarea apei din Japonia se datorează substanțelor chimice din agricultură.

Deci este chiar țăranul cel care ar trebui să își asume responsabilitatea pentru mările roșii. Țăranul care folosește substanțele chimice poluante, corporația care le produce, oficialitățile care încurajează folosirea lor și asigură asistența tehnică necesară – dacă toți acești oameni nu vor cugeta adânc la această problemă, problema poluării apelor nu se va rezolva.

Dar la cum merg lucrurile acum, doar aceia care sunt direct afectați devin activi pentru a face față problemei, cum e cazul luptei pescarilor cu companiile producătoare de petrol, după deversarea de lângă Mizushima. Altfel, doar câte un profesor încearcă să rezolve problema, propunând săparea unui canal prin Insula Shikoku pentru a lăsa apa relativ curată din Oceanul Pacific să intre în Marea Interioară. Acest gen de lucruri sunt cercetate și unori încercate, dar o soluție reală nu va veni niciodată în acest mod.

Realitatea este că orice am face, situația se înrăutățește. Cu cât mai elaborate sunt contra-măsurile, cu atât mai complicată devine problema.

Să presupunem că s-ar face o conductă prin Insula Shikoku și că apa ar fi pompată din Oceanul Pacific în Marea Interioară. Să presupunem că asta ar curăța Marea Interioară. Dar de unde va veni energia electrică necesară pentru a alimenta uzina care va produce această imensă conductă de oțel. Dar energia necesară pentru a pompa toată această apă. O uzină electrică nucleară ar fi necesară. Pentru a o construi, sunt necesare ciment și multe alte materiale, așa că un centru de procesare a uraniului trebuie și el construit. Când soluțiile se dezvoltă în acest fel, ele doar seamănă semințele pentru a doua și apoi a treia generație de probleme de poluare care vor fi mai dificile și mai răspândite decât problema inițială.

Este ca și în cazul țaranului lacom care deschide prea larg canalul de irigație și lasă apa să năvălească în câmpul său. Dar o crăpătură apare și barajul se destramă. În acest moment e nevoie de lucrări de consolidare. Pereții sunt întăriți și canalul de irigație lărgit. Volumul crescut de apă mărește însă pericolul potențial, iar data viitoare când barajul se va slăbi, va fi necesar un efort mai mare pentru reconstrucție.

Când se ia decizia de a lupta cu simptomele unei probleme, se presupune de obicei că măsurile corective vor rezolva însăși problema. Dar rareori se întâmplă așa. Inginerii se pare că nicicum nu înțeleg asta. Aceste măsuri se bazează doar pe o definiție prea restrânsă a ceea ce este în neregulă. Aceste măsuri și contramăsuri umane acționează dintr-o perspectivă limitată de judecată și de adevăr științific. O soluție reală nu poate lua naștere astfel. (*prin "perspectivă limitată de judecată și adevăr științific", D-l Fukuoka se referă la lumea percepută și construită de intelectul uman. El consideră această percepție ca fiind limitată la un cadru definit prin presupuneri proprii.*)

Soluțiile mele modeste, cum sunt împrăștierea paielor și creșterea trifoiului, nu creează poluare deloc. Ele sunt eficiente deoarece elimină sursa problemei. Până când credința modernă în soluții tehnologice majore va fi răsturnată, poluarea doar se va înrăutăți.

Rodul timpurilor grele

Cumpărătorii au în general impresia că ei nu au nimic de-a face cu producerea poluării agricole. Mulți dintre ei solicită hrană care nu a fost tratată chimic. Dar hrana tratată chimic este un răspuns tot la preferințele consumatorului. Cumpărătorul este cel care cere produse mari, strălucitoare, nepătate și cu forme regulate. Pentru a satisface această cerere, au ajuns să se folosească urgent substanțe chimice care nu mai fuseseră folosite pentru 5 sau 6 ani.

Cum am ajuns în această situație proastă? Oamenii spun că nu le pasă dacă porumbul este drept sau îndoit, și că fructele nu trebuie neaparat să arate bine pe dinafară. Dar haideți să aruncăm o privire asupra pieței de gros din Tokio și o să vedem cum prețul răspunde cererilor clienților. Dacă fructul arată puțin mai bine, ai să primești 10 sau 20 de cenți mai mult la kg. Când fructul este clasificat "Mic", "Mediu" sau "Mare", prețul pe kg se poate dubla sau tripla de la o mărime la alta.

Disponibilitatea cumpărătorului de a plăti prețuri mari pentru hrana produsă în extra-sezon a contribuit de asemenea la folosirea metodelor artificiale și a substanțelor chimice.

Anul trecut, mandarinele Unshu crescute în seră pentru a fi vândute vara (acest fruct se coace natural toamna târziu) au ajuns la prețuri de 10 sau 20 de ori mai mari decât mandarinele de sezon. În loc de prețul obișnuit de 10-15 cenți pe jumătatea de kg, s-au plătit prețuri ieșite din comun de 80 cenți, 1\$ sau chiar 1,75\$. Deci, dacă investești câteva mii de dolari, cumperi echipamentul și combustibilul și muncești suplimentar, poți să faci un profit serios.

Agricultura în extra-sezon a devenit astfel tot mai populară. Ca să aibă mandarine doar cu o lună mai devreme, oamenii par destul de fericiți încât să plătească pentru investiția fermierului în muncă și echipament. Dar dacă întrebi de fapt cât de important este pentru oameni să aibă acest fruct cu o lună mai devreme, adevărul este că nu e important deloc și banii nu sunt singurul preț pe care îl plătim pentru acest lux.

Mai mult, un agent de colorare care nu se mai folosea de câțiva ani, a început din nou să fie folosit. Cu acesta, fructul devine pe deplin colorat cu o săptămână mai repede. În funcție dacă fructul este vândut înainte sau după 10 octombrie, prețul se dublează sau scade la jumătate, așa că fermierul folosește acești acceleranți chimici și după recolta ține fructele într-o cameră de coacere pentru a le trata cu gaz.

Totuși, deoarece fructul e trimis prea devreme, încă nu e destul de dulce, așa că se mai folosesc și niște îndulcitori artificiali. În general se crede că îndulcitorii artificiali au fost interziși, dar îndulcitorul cu care se spreiază citricele nu a fost, deoarece se pune întrebarea dacă intră sau nu în categoria substanțelor chimice. În orice caz, aproape toată lumea îl folosește.

Fructele sunt apoi duse la centrul de sortare pentru a fi împărțite pe mărimi mari și mici, fructele sunt apoi rostogolite la vale câteva sute de metri pe o bandă. Zgârieturile și baterea fructelor sunt comune. Cu cât este mai mare centrul de sortare cu atât mai mult sunt bătute fructele pe aceste benzi. După spălare, mandarinele sunt spreiate cu conservanți și un agent colorant este aplicat. În final se aplică un ultim retuș, o parafină transparentă și fructul este lustruit de îți ia ochii.

Deci, din momentul în care fructul este recoltat, până ajunge pe raft, se folosesc 5 sau 6 substanțe chimice. Asta dacă nu ținem cont de fertilizatorii chimici folosiți înainte de recoltare. Și toate acestea se datorează doar oamenilor care doresc să cumpere fructe puțin mai atrăgătoare. Această mică preferință l-a pus pe țăran în aceasta situație incomodă.

Aceste tratamente nu se folosesc deoarece țăranului îi place să lucreze astfel, sau deoarece oficialii din Ministerul Agriculturii găsesc vreo plăcere în a-l pune pe țăran la această muncă suplimentară. Dar până când sistemul general de evaluare nu se va schimba, lucrurile nu se vor îmbunătăți.

Acum 40 de ani, când lucram la Oficiul Vamal Yokohama, lămâile și portocalele Sunkist erau tratate în acest fel. M-am opus cu tărie introducerii acestui sistem în Japonia, dar cuvintele mele nu au putut opri adoptarea acestui sistem.

Dacă o singură fermă sau asociație adoptă o nouă tehnică, de exemplu ceruirea mandarinelor, datorită atenției suplimentare, profitul este mai mare. Celelalte asociații observă și în curând adoptă și ele noua tehnică. În doi sau trei ani, noua tehnică a pus stăpânire pe toată țara. Concurența face apoi ca prețurile să scadă și tot ce îi rămâne fermierului este munca și costurile suplimentare, căci acum el trebuie să ceruiască în continuare.

Ca rezultat, bineînțeles că suferă și consumatorul. Hrana care nu mai e proaspătă, poate fi vândută deoarece arată proaspătă. Din punct de vedere biologic, fructele care sunt puțin zbârcite își țin respirația și consumul de energie la un nivel minim. E ca și cu o persoană în stare de meditație: metabolismul, respirația și consumul caloric ating un minim extrem. Chiar dacă nu mănâncă nimic, energia din corp este conservată. În același fel, când mandarinele se zbârcesc, când fructele se încrețesc, când legumele se veștejesc, ele se află în starea în care își mențin calitățile hrănitoare cel mai mult timp posibil.

Este o greșeală să încerci să menții doar aparența prospețimii, așa cum fac vânzătorii care arunca apa în continuu peste legumele lor. Cu toate că legumele arată proaspete, aroma și valoarea lor nutrițională se deteriorează rapid.

Toate cooperativele și centrele de sortare au ajuns să practice aceste activități inutile. Aceasta se cheamă "modernizare". Produsul este împachetat și trimis apoi clientului.

Ca să rezumăm, până nu se schimbă scara valorilor, care acum dă mai multă importanță mărimii decât calității, problema poluării hranei nu se va schimba.

Marketingul hranei naturale

În ultimii ani am trimis cam 88-110 banițe de orez la diferite magazine cu hrană naturală din diverse părți ale țării. De asemenea am trimis cu camioane de 10 tone 400 de lădițe de 15 kg cu mandarine către asociația din districtul Sugunami din Tokio. Șeful asociației vroia să vândă produse nepoluate și aceasta a fost baza înțelegerii noastre.

Primul an a fost destul de satisfăcător, dar s-au înregistrat și unele plângeri. Mărimea fructelor varia prea mult, exteriorul era puțin prea murdar, coaja era uneori zbârcită și așa mai departe. Trimiteam marfa în lădițe din carton nemarcat și existau unii oameni care suspectau, fără motiv, că e vorba doar de marfa de calitate scăzută. Acum trimit în lădițe inscripționate cu "mandarine naturale".

Din moment ce hrana naturală se poate produce cu cel mai mic efort și cheltuială, m-am gândit că se și vinde la cel mai mic preț. Anul trecut, în Tokio, fructele mele au fost cele mai ieftine. După cum spuneau mulți vânzători, aroma era cea mai delicioasă. Ar fi cel mai bine desigur, dacă fructele ar putea fi vândute local, eliminând timpul și cheltuiala transportului, dar chiar și așa, prețul era corect, fructele erau fără substanțe chimice și aveau un gust bun. În acest an, mi s-a cerut să trimit de două, trei ori mai multe fructe ca până acum.

În acest punct, apare întrebarea, cât de mult se poate răspândi vânzarea directă a hranei naturale. În ultima vreme, crescătorii de fructe cu chimicale s-au trezit înghesuiți pe o nișă economică foarte strânsă, și asta face producția hranei naturale mai atractivă pentru ei. Indiferent cât de mult se străduiesc să aplice chimicale, coloranți, ceara și așa mai departe, vor putea vinde producția la un preț care abia le vor acoperi cheltuielile. Anul acesta, chiar și o fermă care produce fructe excepționale va putea scoate un profit de maxim 5 cenți la jumătate de kg, iar o fermă cu produse puțin mai slabe calitativ nu va scoate deloc profit.

Deoarece prețurile au scăzut brusc în ultimii ani, asociațiile agricole și centrele de sortare au devenit foarte pretențioase, selectând doar fructele de cea mai bună calitate.

Fructele de calitate inferioară nici nu mai pot fi vândute prin centrele de sortare. După ce muncește o zi întreagă să recolteze fructele din livadă, să le încarce în cutii și să le transporte în magazie, fermierul trebuie să mai muncească până la 11, 12 noaptea, alegând, unul câte unul, doar fructele cu formă și mărimea perfectă. (Fructele respinse sunt vândute la jumătate de preț unei companii private care face suc din ele).

Fructele bune reprezintă uneori doar 25 – 50% din totalul recoltei și chiar și unele din acestea sunt respinse de asociație. Dacă profitul rămas mai e de 2-3 cenți pe jumătate de kg e destul de bine. Săracul fermier de citrice lucrează din greu zilele astea și abia se descurcă.

Creșterea fructelor fără aplicarea de substanțe chimice, fertilizatoare și fără aratul solului implică mai puțină cheltuială, iar profitul fermierului e mai mare. Fructele pe care le trimit eu, sunt practic nesortate. Doar împachetez fructele într-o cutie, le trimit la piață și ma culc devreme.

Fermierii vecini cu mine își dau seama că ei lucrează din greu doar că să rămână cu aproape nimic în buzunare. Crește sentimentul că nu e mare lucru să crești hrana naturală și producătorii sunt gata să se schimbe și să nu mai folosească substanțe chimice. Totuși, până când produsele naturale nu vor fi vândute local, fermierul își va face griji că nu va avea o piață de desfacere.

În ce-l privește pe consumator, credința generală e că hrana naturală ar trebui să fie mai scumpă. Dacă nu e scumpă, oamenii suspectează că nu e naturală. Un vânzător îmi povestea că nimeni nu cumpăra produse naturale dacă nu erau suficient de scumpe.

Eu totuși cred că hrana naturală ar trebui vândută mai ieftin decât cealaltă. Acum câțiva ani mi s-a cerut să trimit mierea din livada de citrice și ouăle găinilor pentru a fi vândute într-un magazin de produse naturale din Tokio. Când am aflat că vânzătorul le vindea la prețuri extravagante m-am înfuriat. Știam că un astfel de vânzător care profită de clienții lui, probabil că va amesteca produsele mele cu alte produse pentru a câștiga mai mult. Imediat am încetat să îi mai trimit marfă.

Dacă hrana naturală este prea scumpă, înseamnă că vânzătorul își face un profit excesiv. Mai mult, dacă hrana naturală e scumpă, devine un produs de lux și doar bogații si-o vor permite.

Pentru ca hrana naturală să devină disponibilă peste tot, ea trebuie să fie vândută local la un preț rezonabil. Dacă și cumpărătorul își va da seama că prețul scăzut nu înseamnă că hrana nu e naturală, atunci toată lumea începe să gândească în direcția corectă.

Agricultura comercială va eșua

Când a apărut prima oară conceptul de agricultură comercială, eu m-am opus. Agricultură comercială în Japonia nu e profitabilă pentru țaran. Printre comercianți există obiceiul ca, dacă un produs care inițial are un preț este procesat în continuare, i se va adăuga un cost suplimentar când va fi vândut. Dar în agricultura din Japonia, lucrurile nu sunt chiar așa de corecte. Fertilizatori, nutrețuri, echipament și chimicale, multe sunt cumpărate la prețuri fixate în străinătate și nimeni nu poate spune care va fi costul pe kg când se folosesc aceste produse de import. Depinde în întregime de vânzător. Și cu prețul

de vânzare de asemenea fixat pentru țăran, venitul acestuia se află la mila unor forțe pe care el nu le controlează deloc.

În general, agricultura comercială e o chestiune instabilă. Țăranul s-ar descurca mult mai bine crescând hrană de care are nevoie fără să se gândească la bani. Dacă plantezi un bob de orez, el devine mai mult de o mie de boabe. Un singur rând de ceapă îți ajunge pentru toată iarna. Dacă urmezi acest mod de gândire vei avea destul să mănânci și chiar mai mult fără să te chinui prea tare. Dar dacă decizi să faci niște bani, atunci te urci fără să vrei în vagonul profitului și acesta fuge cu tot cu tine.

Setting out for a day's work.

M-am gândit în ultima vreme la găinile albe (leghorn). Deoarece specia îmbunătățită de găină albă face ouă mai mult de 200 de zile pe an, creșterea lor pentru profit este considerată o afacere bună. Când sunt crescute pentru profit, aceste găini sunt ținute în rânduri lungi de cuști mici, asemănătoare celulelor de închisoare, și în cursul întregii lor vieți, picioarele lor nu ating niciodată pământul. Bolile sunt foarte obișnuite, iar găinile sunt îndopate cu antibiotice și hrănite cu o dietă de vitamine și hormoni.

Se spune că găinile locale, care au fost crescute din vremuri străvechi, speciile maro și negre *shamo* și *chabo*, au doar jumătate din capacitatea de a oua. Ca rezultat acestea aproape că au disparut din Japonia. Am lăsat două găini și un cocoș liberi pe munte și după un an erau 24. Când părea că se făceau puține ouă, găinile erau ocupate să își crească puii.

În primul an, găina albă are o eficiență de ouat mai mare decât găinile locale, dar după un an, aceasta e extenuată și trebuie pusă deoparte, în timp de găina locală cu care am început a făcut încă 10 găini sănătoase care aleargă prin livada de pomi. Mai mult, găinile albe fac multe ouă deoarece sunt hrănite cu mâncare îmbogățită artificial, adusă din țări străine și care trebuie cumpărată. Găinile locale scormonesc prin jur și se hrănesc liber cu semințe și insecte din zonă și fac ouă naturale, delicioase.

În cazul în care crezi cumva că legumele comerciale sunt mai naturale, te înșeli amarnic. Aceste legume sunt un amestec de azot, fosfor și potasiu, cu puțin ajutor din partea seminței. Și exact așa au și gustul. La fel și ouăle comerciale (poți să le spui ouă dacă vrei) sunt doar un amestec de hrană sintetică, chimicale și hormoni. Acesta nu este un produs al naturii, ci un produs sintetic în forma de ou, făcut de om. Pe țăranul care produce astfel de ouă, eu îl numesc fabricant.

Acum dacă despre producție vorbim, va trebui să faci niște calcule maiestrie, dacă vrei să faci un profit. Deoarece țăranul comercial nu prea se știe cu banii, el e ca un vânzător care nu știe să calculeze. Acest tip de individ e luat de prost de ceilalți, iar banii lui sunt luați de politicieni și vânzători.

În vremurile vechi, existau luptători, țărani, meșteșugari și negustori. Agricultură era considerată mai aproape de origine decât comerțul sau producția, iar țăranul se zicea că e paharnicul zeilor. Tot timpul se descurca și avea ce să mănânce.

Dar acum e toată această bătaie de cap cu făcutul de bani. Se cresc produse ultra la modă ca struguri, roșii și pepeni. Flori și fructe se produc în sere în extra sezon. S-a introdus înmulțirea și creșterea peștilor, iar vitele sunt crescute din cauza profitului mai mare.

Acest model arată clar ce se întâmplă când agricultura se urcă în caruselul economic. Fluctuațiile de preț sunt violente. Există profituri, dar există și pierderi.

Eșecul e inevitabil. Agricultură japoneză și-a pierdut viziunea și a devenit instabilă. S-a îndepărtat de principiile de bază ale ei și a devenit o afacere.

Cercetare în folosul cui?

Când am început să practic însămânțarea directă a orezului și a cerealelor de iarnă, plănuiam să recoltez cu o seceră manuală, așa că m-am gândit că ar fi mai bine să pun semințele în rânduri regulate. După multe încercări, ca un amator, am făcut o unealtă manuală de însămânțat. Crezând că această unealtă poate fi de folos și altor țărani, am dus-o la centrul de testare. Dar acolo mi s-a spus că ne aflăm în era utilajelor mari și să nu îi deranjez cu "drăcia" mea.

Apoi m-am dus la un producător de utilaje agricole. Mi s-a spus că o sculă ca a mea, orice i-ai face nu s-ar putea vinde cu mai mult de 3.5 \$ bucata. "Dacă producem astfel de unelte, țăranul ar putea să înceapă să creadă că nu are nevoie de tractoarele pe care le vindem cu mii de dolari." Mi-a spus că în zilele acestea ideea e să inventezi rapid mașinării de plantat orez, să le vinzi cât mai mult și apoi să introduci un utilaj nou. În loc de tractoare mici, ei vroiau să vândă tractoare tot mai mari, iar unealta mea era pentru ei un pas înapoi. Pentru a satisface cerințele vremii, resursele se folosesc în direcția cercetării fără rost, și până în ziua de azi, invenția mea a rămas pe raft.

La fel se întâmplă și cu substanțele fertilizatoare și chimice. În loc să se dezvolte substanțe gândindu-se la țărani, accentul se pune pe inventarea a ceva nou, indiferent ce, doar pentru a face profit. Când tehnicienii de la centrele de testare își părăsesc slujbele sunt angajați direct la marile companii producătoare de substanțe chimice.

Am vorbit recent cu D-l Asada, un oficial din Ministerul Agriculturii și Pădurilor, și mi-a spus o poveste interesantă. Legumele crescute în sere sunt complet lipsite de savoare.

Auzind că vinetele făcute iarna nu au vitamine și castravetele nici o aromă, el a cercetat chestiunea și a găsit cauza: anumite raze ale soarelui nu puteau penetra stratul de sticlă sau plastic în care legumele erau crescute. A continuat apoi să investigheze sistemul de iluminare folosit în sere.

Întrebarea fundamentală este dacă e necesar pentru oameni să mănânce vinete și castraveti iarna. Dar, lăsând asta deoparte, singurul motiv pentru care sunt crescute iarna e acela că pot fi vândute la un preț foarte bun. Cineva descoperă un mijloc de a le crește și după ceva timp se descoperă că aceste legume nu au nici o valoare nutrițională. Apoi, tehnicienii se gândesc că dacă se pierd nutrienții, trebuie să se găsească o cale de a evita aceasta pierdere. Deoarece se credea că problema e la sistemul de iluminare, el a început să cerceteze razele de lumină. Credea că totul va fi în regulă dacă va reuși să producă o vânăță de sera cu vitamine în ea. Mi s-a spus că există unii tehnicieni care își dedică întreaga viață acestui gen de cercetare.

Deoarece s-au investit atâta efort și resurse pentru producerea acestor vinete, și se spune că sunt bogate ca valoare nutrițională, se vor vinde bine la prețuri chiar mai mari. "Dacă e profitabil și dacă se vinde, atunci nu poate fi nimic în neregulă cu ele."

Oricât ar încerca oamenii, ei nu pot îmbunătăți fructele și legumele crescute natural. Produsele crescute pe căi artificiale satisfac dorințele trecătoare ale oamenilor, dar ele slăbesc organismul și alterează procesele corporale astfel încât corpul devine dependent de acest fel de hrană. Odată cu asta devin necesare suplimentele de vitamine și medicamentele. Această situație crează doar greutate pentru țăran și suferință pentru cumpărător.

Ce este hrana umană?

Zilele trecute, cineva de la Televiziunea NHK a trecut pe la mine și m-a rugat să spun câteva cuvinte despre aroma hranei naturale. Am discutat, și mai târziu l-am rugat să compare ouale făcute de găinile de la asociațiile agricole cu ouăle făcute de găinile mele care alergau libere prin livadă. A descoperit faptul că gălbenusul ouălor făcute de găinile crescute la o fermă tipică de găini erau moi și apoase, iar culoarea lor era un galben pal. A observat că gălbenusul ouălor făcute de găinile mele erau tari și erau de culoare portocaliu aprins. Când bătrânul care conduce restaurantul de sushi din oraș a gustat unul din aceste ouă naturale, a spus că acesta era un "ou adevărat", ca în vremurile bune și s-a bucurat ca și de o comoară prețioasă.

Sus, în livada de mandarine, sunt multe legume care cresc printre buruieni și trifoi. Napi, brusture, castraveți și dovlecei, alune, morcovi, crizanteme comestibile, cartofi, ceapă, frunze de muștar, varză, câteva specii de fasole și multe alte ierburi cresc împreună. Discuția a ajuns la întrebarea dacă nu cumva aceste legume care creșteau într-o manieră semi-sălbatică aveau un gust mai bun decât legumele crescute în grădina sau cu ajutorul fertilizatorilor chimici. Când le-am comparat, gustul era complet diferit și ne-am dat seama că legumele "sălbatică" aveau o aromă mai bogată.

I-am spus reporterului că atunci când legumele sunt crescute într-un câmp pregătit special li se adaugă fertilizatori chimici, azot, fosfor și potasiu. Dar când legumele sunt crescute cu sol îmbogățit natural cu materie organică de ierburi și buruieni, ele obțin o

dietă mai echilibrată de nutrienți. O varietate mai mare de ierburi și buruieni înseamnă că o varietate mai mare de nutrienți și micronutrienți esențiali sunt disponibile pentru legume. Plantele care cresc într-un mediu așa de echilibrat au o aromă mai frumoasă.

Ierburile comestibile și legumele sălbatice, plantele care cresc pe munte și pe pajiști, sunt foarte bogate în elemente nutritive și sunt bune și ca medicamente. Hrana și medicina nu sunt două lucruri diferite: ele sunt fața și dosul aceleiași monezi. Legumele crescute cu chimicale pot fi mâncate ca hrană, dar nu pot fi folosite ca medicamente.

Dacă aduni și mănânci cele 7 ierburi care apar primavara (macriș, traista ciobanului, rapiță sălbatică, buruiana bumbacului, studeniță, ridiche sălbatică, urzică) spiritul tău devine mai gingaș. Iar dacă mănânci muguri de ferigă, ferigă paniculată și traista ciobanului devi mai calm. Pentru a calma insomniile și sentimentele de nerăbdare, traista ciobanului e cea mai bună. Se spune că dacă copiii mănâncă traista ciobanului, muguri de salcie (willow buds) sau insecte care trăiesc în copaci, aceasta va vindeca crizele de violență și în vremurile mai vechi copiii erau deseori puși să le mănânce. *Daikon* (ridichea japoneză) are ca și strămoș planta numită *nazuna* (traista ciobanului), și acest cuvânt *nazuna* e înrudit cu cuvântul *nagornu*, care înseamnă a fi înmuiat. *Daikon* e “iarba care înmoaie dispoziția”.

In a patch of mustard and wild turnips.

Printre hrana naturală, insectele sunt deseori trecute cu vederea. În timpul războiului, în timp ce lucram la centrul de testare, am fost însărcinat să aflu care insecte din Asia de Sus-Est erau comestibile. În timp ce cercetam această chestiune, am fost uimit să descopăr că aproape toate erau comestibile.

De exemplu, nimeni nu se gândea că păduchii sau purecii puteau fi folosiți la ceva, dar păduchii adunați și mâncați cu cereale de iarnă sunt un remediu pentru epilepsie, iar purecii sunt buni ca medicament pentru degerături. Toate larvele insectelor sunt comestibile, dar trebuie să fie vii. Răsfoind texte mai vechi am găsit povești despre delicatesele preparate din viermi de latrină, iar aroma familiarului vierme de mătase se spune că era excelentă, dincolo de orice comparație. Chiar și fluturii, dacă scuturi praful de pe aripi mai întâi sunt foarte gustoși.

Deci, fie din punct de vedere al aromei, fie din punct de vedere al sănătății, multe lucruri considerate respingătoare sunt de fapt foarte gustoase și de asemenea bune pentru sănătate.

Legumele care sunt mai apropiate de strămoșii lor sunt cele mai gustoase și mai hrănitoare. De exemplu în familia de plante care include nira, usturoi, prazul chinezesc, ceapa verde și ceapa cu bulb, nira și usturoiul chinezesc sunt cele mai bogate nutrițional, bune ca ierburi medicinale și de asemenea folositoare ca tonic general. Totuși, pentru majoritatea oamenilor, speciile mai domestice, cum sunt ceapa verde și ceapa cu bulb, sunt considerate că au gustul cel mai bun. Din variate motive, omul modern preferă gustul legumelor care s-au depărtat de starea lor sălbatică.

Preferințe similare de gust apar și în cazul hranei animale. Păsările sălbatice, când sunt mâncate, sunt mult mai bune pentru organism decât carnea de pasăre domestică, precum găinile și rațele, și totuși aceste păsări, crescute într-un mediu foarte rupt de casa lor naturală, sunt considerate ca fiind mai gustoase și sunt vândute la prețuri mari. Laptele de capră are o valoare hrănitoare mai mare decât laptele de vacă, dar laptele de vacă e mai cerut.

Hrana care s-a depărtat de starea ei naturală și cea crescută cu substanțe chimice sau într-un mod complet artificial, dezechilibrează chimia corpului. Cu cât devine mai dezechilibrat organismul unei persoane, cu atât mai mult acesta își dorește hrana artificială. Această situație e foarte periculoasă pentru sănătate.

Să spui că mănâncarea unei persoane este doar o chestiune de alegere, e înșelător, deoarece o dieta nenaturală sau exotică creează greutate și pentru țăran sau pescar. Mi se pare că cu cât cineva își dorește mai mult, cu atât are de muncit mai mult ca să fie satisfăcut. Unii pești, ca tonul și "coada galbenă" trebuie prinși la distanță, dar sardinele, plătica și alți pești mai mici pot fi prinși din belșug în apele Mării Interioare. Vorbind nutrițional, speciile care trăiesc în apele dulci din râuri și pârauri, cum sunt crapul, racul împlătoșat, crabul de mlaștină și altele sunt mai bune pentru corp decât cele din apele sărate. Apoi urmează peștii din apele oceanice de suprafață și în final peștii de apă adâncă și sărată din depărtare. Hrana care e cea mai apropiată e cea mai bună pentru om, iar cea pentru care trebuie să se zbată cel mai mult să o obțină e cea mai puțin sănătoasă.

Ca să spunem așa, dacă cineva acceptă ce are la îndemână, toate merg bine. Dacă țăranii care trăiesc în acest sat mănâncă doar hrana care poate fi crescută aici, nu va exista nici o greșală. În final, ca și grupul de tineri care trăiesc în cabanele de pe munte, unul își va da seama că e cel mai simplu să mănânce orez brun și orz nedecorticat, mei și hrișcă,

împreună cu plante sezoniere și legume semi-sălbatic. Astfel te alegi cu cea mai bună hrană; are gust și e și bună pentru organism.

Dacă 22 de banițe de orez și 22 de banițe de cereale de iarnă sunt recoltate de pe un câmp de un sfert de acru, atunci acest câmp va putea susține între cinci și zece persoane, fiecare muncind în medie mai puțin de o ora pe zi. Însă dacă câmpul este transformat în pășune, sau dacă cerealele sunt oferite ca hrană vitelor, doar o persoană va putea trăi dintr-un sfert de acru de pământ. Carnea devine un lux atunci când producerea ei necesită teren care ar putea hrăni direct omul. Acest fapt a fost demonstrat clar și definitiv. Fiecare persoană ar trebui să se gândească serios câte greutateți crează răsfătându-se cu o hrană așa scump de produs.

Carnea și celelalte produse de import sunt un lux deoarece au nevoie de mai multă energie și resurse decât legumele și cerealele tradiționale produse local. Înseamnă că oamenii care se limitează la o dieta simplă și locală muncesc mai puțin și folosesc mai puțin teren decât cei cu un apetit pentru mâncarea de lux.

Dacă oamenii continuă să mănânce carne și produse importate, e o certitudine că în 10 ani Japonia va cădea într-o criză a hranei. În 30 de ani, vor fi lipsuri copleșitoare. A mai apărut de undeva și ideea absurdă cum că trecerea de la hranirea cu orez la pâine indică o îmbunătățire a vieții de zi cu zi a japonezilor. De fapt nu e așa. Orezul brun și legumele s-ar putea să pară ca fiind o hrană de proastă calitate, brută, dar aceasta este cea mai bună dieta nutrițională și le permite oamenilor să trăiască simplu și direct.

Dacă vom avea o criză a hranei, nu va fi provocată de productivitatea insuficientă a naturii, ci de extravaganța dorințelor umane.

O moarte îngăduitoare pentru orz

Acum 40 de ani, datorită creșterii ostilității politice dintre Statele Unite și Japonia, importul de grâu din America a devenit imposibil. Speciile de grâu folosite aveau nevoie de un sezon lung de creștere și în cele din urmă grâul a ajuns la maturitate în mijlocul sezonului ploios din Japonia. Chiar și după ce țăranul a depus eforturi mari să-l crească, grâul deseori putrezea în timpul recoltării. Aceste specii s-au dovedit a fi foarte nepotrivate și sensibile la boli, așa că țăranii nu au mai vrut să crească grâu. Când era mărunțit și prăjit în modul tradițional, avea un gust atât de oribil, încât îți venea să îl scuipi.

Speciile tradiționale de seară și orz însă, pot fi recoltate în mai, înainte de sezonul ploios, așa că sunt prin comparație culturi sigure. Cu toate acestea țăranii au fost forțați să cultive grâu. Toată lumea râdea și spunea că nu e nimic mai rău decât să cultivi grâu, dar au urmat cu răbdare politica guvernamentală.

După război, grâul american a început din nou să fie importat în Japonia în cantități uriașe, provocând scăderea prețului grâului crescut în Japonia. Aceasta s-a adăugat celorlalte motive pentru a stopa creșterea grâului. "Renunțați la grâu, renunțați la grâu!" era sloganul propagat în toată țara de liderii agricoli guvernamentali, iar țăranii au renunțat cu bucurie la grâu. În același timp, datorită prețului scăzut al grâului de import, guvernării au încurajat pe țărani să nu mai cultive nici culturile tradiționale iernatice de seară și orz. Această directivă a fost și ea îndeplinită, iar ogoarele japoneze au rămas necultivate peste iarnă.

Cam acum 10 ani, am fost ales să reprezint Prefectura Ehime în cadrul unei competiții televizate “Cel mai bun fermier al anului” la televiziunea NHK. Am fost întrebat de către un membru al comisiei : ”D-le Fukuoka, de ce nu renunțați la cultivarea secarei și a orzului?”. Am răspuns, “ Secara și orzul sunt ușor de crescut, și crescându-le alternativ cu orezul putem obține cel mai mare număr de calorii într-un câmp japonez. De asta nu renunț la ele.”

Era clar că cineva care cu încăpățânare se opune voinței Ministerului Agriculturii nu putea fi numit “Cel mai bun fermier al anului” și am spus, “Dacă asta mă împiedică să obțin titlul de ‘Cel mai bun fermier’, atunci mi-e mai bine fără el”. Unul din membrii comisiei mi-a spus mai târziu, “Dacă ar fi să părăsesc universitatea și să mă apuc de agricultură, probabil că și eu aș cultiva orez vara și secară și orz iarna, cum se făcea înainte de război.”

Nu mult după acest episod, am apărut din nou într-un program la Televiziunea NHK, și într-o discuție cu diferiți profesori universitari, am fost întrebat din nou, “De ce nu renunțați la secara și orz?” Am afirmat din nou, foarte clar, că nu aveam de gând să renunț la secară și orz dintr-o duzină de motive. Cam în același timp, sloganul pentru oprirea cultivării cerealelor de iarnă cerea pentru “O moarte îngăduitoare”. Adică, cultivarea cerealelor de iarnă în alternanță cu orezul trebuia lăsată să moară în liniște. Dar “moartea îngăduitoare” e un termen prea gingaș; Ministerul Agriculturii vroia de fapt să moară în șanț. Când mi-a devenit clar că scopul principal al programului era să promoveze o stopare rapidă pentru creșterea cerealelor de iarnă, lăsând-o “moartă pe marginea drumului” că să zic așa, am explodat cu indignare.

Cu 40 de ani în urmă, se cerea să creștem grâu, să creștem grâu străin, să creștem o cultură inutilă și imposibilă. Apoi s-a spus că speciile japoneze de secară și orz nu au o valoare nutrițională așa de înaltă ca grâul american și țărani au renunțat cu regret la creșterea acestor culturi tradiționale. Standardul de viață a crescut rapid și a venit moda să mâncăm carne, să mâncăm ouă, să bem lapte și să mâncăm pâine în loc de orez. Porumbul,

soia și grâul erau importate în cantități tot mai mari. Grâul american era ieftin, așa că cultivarea secarei și a orezului japonez a fost abandonată. Agricultură japoneza a adoptat măsuri care i-au forțat pe țărani să își ia slujbe cu ziua în oraș pentru a-și putea cumpăra cerealele pe care li s-a spus să nu le cultive.

Iar acum au apărut noi preocupări despre criza resurselor alimentare. Auto-suficiența cu secară și orz este din nou susținută. Se vorbește chiar că o să se acorde subvenții. Dar nu e de ajuns să crești culturi tradiționale câțiva ani și apoi să renunți din nou la ele. Trebuie stabilită o politică agricolă sănătoasă. Dar deoarece Ministerul Agriculturii nu are nici o idee clară despre ce ar trebui crescut și deoarece nu înțelege legătura dintre ce se crește pe câmpuri și dieta oamenilor, o politică agricolă solidă rămâne o imposibilitate.

Dacă membrii ministerului s-ar duce în munți și pe pajiști, ar aduna cele 7 ierburi de primăvară și cele 7 ierburi de toamnă și le-ar gusta, atunci ar afla care este sursa alimentației umane. Dacă ar cerceta mai mult ar vedea că se poate trăi foarte bine din cereale tradiționale ca secara, orz, orez, hrișcă și din legume, și abia apoi ar putea să își dea seama că asta e tot ce are nevoie agricultura japoneza să cultive. Dacă asta e tot ce țărani trebuie să cultive, agricultura devine foarte simplă.

Până acum a persistat printre economiștii moderni premisa că agricultura de subzistență e ceva greșit – că e o formă primitivă de agricultură – și că ar trebui eliminată cât de repede. Se spune că suprafața câmpurilor trebuie mărită astfel încât să suporte trecerea la agricultura la scară mare, modelul american de agricultură. Acest mod de gândire nu se aplică doar zonelor noi, ci toate suprafețele se îndreaptă în aceeași direcție.

Scopul este să avem doar câțiva oameni care să se ocupe de agricultură. Autoritățile agricole spun că mai puțini oameni, folosind utilaje mari și moderne pot obține recolte mai mari din aceleași suprafețe. Acesta e considerat progresul agricol. După război, aproximativ 70 – 80 % din populația Japoniei erau fermieri. Aceștia repede au devenit 50%, apoi 30%, 20%, iar acum cifra e undeva în jur a 14%. Intenția Ministerului Agriculturii este să atingă același nivel ca în Europa și America și să păstreze mai puțin de 10% din populație în agricultură, descurajându-i pe ceilalți.

În opinia mea, dacă 100% din populație ar fi implicați în agricultură ar fi ideal. Există doar câte un sfert de acru de pământ de teren arabil în Japonia pentru fiecare persoană. Dacă fiecărei persoane i s-ar da un sfert de acru, adică un acru și un sfert pentru o familie cu 5 membrii, asta ar însemna suficient teren să susțină o familie tot anul. Dacă agricultura naturală ar fi practică, țăranul ar avea de asemenea destul timp pentru odihnă și activități sociale în cadrul comunității. Cred că aceasta este cea mai directă cale spre a transforma această țară într-un tărâm fericit și placut.

Doar serviți natura și totul va fi bine

Extravaganța dorințelor e cauza fundamentală care a adus lumea în situația proastă în care ne aflăm. Repede în loc de încet, mai mult în loc de mai puțin – această “dezvoltare” strălucitoare este legată direct de colapsul iminent al societății. A servit doar ca să îl separe pe om de natura. Umanitatea trebuie să înceteze să se răsfețe cu dorința

posesiunilor materiale și a câștigurilor personale și să meargă în schimb spre conștiință spirituală.

Agricultura trebuie să se schimbe, de la asociațiile mecanizate uriașe la mici gospodării oglindite de însăși viața. Viața materială și dieta ar trebui să primească un loc simplu. Dacă se realizează acest lucru, munca devine plăcută și spațiul spiritual devine abundent.

Cu cât țărănul crește scara activității sale, cu atât mai mult corpul și spiritul sau se risipesc și cu atât mai mult el se depărtează de o viață spirituală satisfăcătoare. O viață la o gospodărie micuță poate părea primitivă, dar trăind o astfel de viață devine posibil să contemplezi Marea Cale (*Calea conștiinței spirituale care implică atenție și grijă pentru activitățile obișnuite ale vieții*). Cred că dacă cineva înțelege adânc mediul înconjurător în care își duce zilele, acela i se va revela cea mai frumoasă dintre lumi.

La sfârșitul unui an, țărănul “de un acru” de demult, petrecea lunile ianuarie, februarie și martie fugărind iepurii pe dealuri. Deși era considerat un țărăn sărac, el totuși avea această libertate. Sărbătorile de Anul Nou durau vreo 3 luni. Gradual, această vacanță s-a scurtat la două luni, o lună, iar acum Anul Nou a ajuns să fie o sărbătoare de trei zile.

Micșorarea vacanței de Anul Nou indică cât de ocupat a ajuns țărănul și cum și-a pierdut ușurința fizică și bunăstarea spirituală. În agricultura modernă, nu mai există timp pentru un țărăn care ar putea scrie o poezie sau să compună un cântec.

Acum câteva zile, în timp ce curățam micul altar al satului, am fost surprins să observ că pe pereți atârnav câteva plăcuțe. După ce am șters praful de pe ele și m-am uitat la literele șterse, am reușit să văd zeci de poeme *haiku*. Chiar și într-un sat așa de mic ca acesta, 20 sau 30 de persoane au compus poeme *haiku* și le-au expus aici ca ofrande. Așa de mult timp liber aveau oamenii în vremurile de demult. Unele poeme erau vechi de sute de ani. Probabil că erau țărani săraci, dar totuși își permiteau răgazul necesar să scrie poeme.

Acum nu mai există nimeni în sat cu destul timp să scrie poezie. În timpul lunilor geroase de iarnă, doar câțiva săteni mai găsesc timp să alerge o zi sau doua după iepuri. Acum, pentru petrecerea timpului liber, televiziunea este centrul atenției, și nu mai există deloc timp pentru micile distracții care au adus bucurie în viața țărănului. La asta mă refer când spun că agricultura a ajuns săracă și slabă din punct de vedere spiritual; se mai preocupă doar de dezvoltarea materială.

Lao Tzu, înțeleptul Taoist, spunea că o viață împlinită și decentă poate fi trăită într-un mic sat. Bodhidharma, fondatorul Zen, a petrecut nouă ani trăind într-o peșteră fără să se frământa pentru nimic. Să fi îngrijorat să faci bani, să te extinzi, să te dezvolți, să crești recolte pentru bani și să le expediezi nu este calea țărănului. Să fi aici, să ai grijă de un mic teren, în deplina posesie a libertății și a împlinirii fiecărei zi, în fiecare zi – aceasta trebuie să fi fost calea originală a agriculturii.

Să rupi această experiență în două și să numești o parte fizică și una spirituală e o cale îngustă și confuză. Oamenii nu trăiesc dependenți de mâncare. La nivel fundamental, noi nu putem ști ce este hrana. Ar fi mai bine dacă oamenii chiar ar înceta să se mai gândească la mâncare. În același mod, ar fi mai bine dacă oamenii ar înceta să își mai facă atâtea probleme ca să descopere “adevăratul sens al vieții”; nu putem cunoaște niciodată răspunsul la marile întrebări spirituale, *e în regulă să nu înțelegem*. Ne-am născut și trăim pe pământ ca să facem față direct realităților vieții.

Viața nu e nimic mai mult decât rezultatul faptului că ne-am născut. Orice mănâncă oamenii, orice cred ei că ar trebui să mănânce, nu e nimic mai mult decât o născocire a lor. Lumea există într-un așa fel încât dacă oamenii și-ar lasă la o parte voința lor umană și s-ar lăsa în schimb ghidați de natură, nu e nici un motiv să crezi că ei vor muri de foame.

Doar să trăiești aici și acum – aceasta e adevărata temelie a vieții umane. Când temelia vieții ajunge să fie vreo cunoștință științifică naivă, oamenii ajung să trăiască de parcă ar fi dependenți de grăsimi, proteine, iar plantele de azot, fosfor și potasiu.

Mai mult, oricât de mult ar cerceta și investiga oamenii de știință natura, în cele din urmă ei nu ajung decât să realizeze cât de perfectă și de misterioasă este ea de fapt. Să crezi că prin cercetare și invenții, umanitatea poate crea ceva mai bun decât natura e o iluzie. Cred că oamenii se zbat doar ca să ajungă să realizeze ceea ce am putea numi caracterul vast, de necuprins al naturii.

"There is no time in modern agriculture for a farmer to write a poem or compose a song."

Deci, pentru țăran și munca sa: slujește natura și totul e bine. Agricultură obișnuia să fie o muncă sacră. Când umanitatea s-a îndepărtat de acest ideal, agricultura modernă comercială a apărut. Când țăranul a început să crească recolte ca să facă bani, el a uitat adevăratele principii ale agriculturii.

Desigur, comerciantul are și el un rol în societate, dar glorificarea vânzării tinde să distragă oamenii de la recunoașterea adevăratei surse a vieții. Agricultură, ca ocupație integrată în natură, e mai aproape de sursă. Mulți țărani nu sunt conștienți de natură, chiar dacă trăiesc și muncesc într-un mediu natural, dar eu cred că agricultura oferă multe șanse de creștere a conștiinței.

"Dacă toamna va aduce vânt sau ploi, eu nu pot ști, dar astăzi voi lucra la câmp." Acestea sunt versurile unui vechi cântec de la țară. Ele exprimă adevărul despre agricultura ca un mod de viață. Indiferent cum va fi recolta, indiferent dacă va fi sau nu suficientă

hrană, există bucurie în sădirea semințelor, în grija delicată pentru plante sub îndrumarea naturii.

Diferite școli de agricultură naturală

Nu îmi place în special cuvântul “muncă”. Oamenii sunt singurele animale care trebuie să muncească, și cred că asta e cel mai ridicol lucru din lume. Celelalte animale își câștigă traiul trăind, dar oamenii muncesc ca nebunii, crezând că așa trebuie pentru a supraviețui. Cu cât mai mare e serviciul, cu atât mai mare e provocarea și cu atât mai minutat cred ei că e. Ar fi mai bine să abandonăm acest mod de gândire și să trăim o viață ușoară, confortabilă, cu mult timp liber. Cred că modul de viață al animalelor de la tropice, care pășesc afară dimineața și seara să vadă dacă e ceva de mâncare, și care trag un pui zdravăn de somn după-masa, trebuie să fie un mod minunat de viață.

Pentru oameni, o viață așa de simplă ar fi posibilă dacă omul ar munci ca să își producă direct necesarul zilnic. Într-o astfel de viață, munca nu e muncă așa cum e considerată de oameni, ci e doar ceea ce trebuie făcut.

Să mișc lucrurile în această direcție e scopul meu. Și e de asemenea scopul celor șapte sau opt oameni cu care trăiesc în comun în barăcile din munte și se ajută cu sarcinile agricole. Acești tineri vor să devină țărani, să fondeze noi sate și comunități și să încerce acest mod de viață. Ei vin la ferma mea să învețe deprinderile necesare de care au nevoie să ducă la îndeplinire acest plan.

Dacă te uiți prin țară, s-ar putea să observi că au apărut destul de multe comunități noi în ultima vreme. Dacă sunt numite adunături de hippie, ei bine, cred că pot fi privite și așa. Dar în ceea ce privește traiul și munca împreună, regăsirea drumului spre natură, ei sunt modelul “noului țăran”. Ei înțeleg că a fi adânc înrădăcinat înseamnă să trăiești din recolta propriului pământ. O comunitate care nu poate să își producă propria mâncare nu poate rezista mult.

Mulți din acești tineri călătoresc în India sau în satul francez al lui Gandhi, petrec ceva timp într-un *kibbutz* în Israel, sau vizitează comunități din munții și deșerturile din Vestul Americii. Sunt și aceia, ca și grupul de pe Insula Suwanose din lanțul de insule Tokara din sudul Japoniei, care încearcă noi forme de viață familială și experimentează apropierea modului de viață tribal. Cred că mișcarea acestor câțiva oameni deschide calea către un mod de viață mai bun. Printre acești oameni, agricultura naturală se răspândește rapid și prinde rădăcini.

Mai mult, diferite grupuri religioase au venit ca să se apuce de agricultura naturală. Dacă vei căuta natura esențială a omului, indiferent cum o privești, trebuie să începi cu sănătatea. Calea ce duce către cunoștințele necesare implică să trăiești fiecare zi deschis și să crești și să mănânci hrană sănătoasă, naturală. Se pare că agricultura naturală a însemnat pentru mulți oameni cel mai bun loc de unde să înceapă.

Eu însumi, nu aparțin nici unui grup religios și sunt dispus să îmi discut opiniile cu oricine. Nu îmi prea bat capul să fac diferența între creștinism, budism, Shinto și alte religii, dar mi se pare interesant că oameni cu convingeri religioase adânci sunt atrași de ferma mea. Cred că asta se întâmplă deoarece agricultura naturală, spre deosebire de alte feluri

de agricultură, se bazează pe o filozofie care pătrunde dincolo de analiza solului, pH și randamentul recoltei.

Cu ceva timp în urmă, un individ de la Centrul Organic de Grădinărit din Paris a venit la mine pe munte și am petrecut ziua povestind. Discutând despre cum stau lucrurile în Franța, am aflat că urmează să se organizeze o conferință despre agricultura organică la scară internațională, și ca o pregătire pentru aceasta, acest francez vizita ferme organice și naturale din întreaga lume. I-am arătat livada și apoi ne-am așezat la o ceașcă de ceai și am discutat câteva din observațiile mele din ultimii treizeci și ceva de ani.

Mai întâi, i-am spus că dacă arunci o privire peste principiile agriculturii naturale populare în vest, vei vedea că nu difera prea mult de cele ale agriculturii tradiționale orientale practicate în China, Korea și Japonia de multe secole. Toate fermele japoneze practicau acest gen de agricultură în timpul perioadelor Meiji și Taisho (1868-1926) și chiar până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial.

Era un sistem care punea accent pe importanța fundamentală a compostului și a resturilor umane și animale. Forma de organizare era intensivă și includea practici ca rotația culturilor, plantarea combinată și folosirea nutrețului verde. Deoarece spațiul era limitat, câmpurile nu rămâneau niciodată nelucrate, iar plantarea și recoltarea se făceau cu regularitate. Toate resturile organice deveneau compost și erau returnate câmpului. Folosirea compostului era încurajată oficial și cercetarea agricolă era preocupată în principal de materia organică și tehnici de compostare.

Deci, o agricultură care combina animale, plante și oameni într-un singur corp exista ca și curent principal de agricultură în Japonia până la începutul timpurilor moderne. Se poate spune că agricultura organizată practică în vest are ca punct de plecare această agricultură tradițională din Orient.

Am continuat spunând că printre metodele de agricultura naturală se pot distinge două curente: agricultura naturală transcendențială largă și agricultura naturală restrânsă, îngustă, a lumii relative. (*Aceasta este lumea înțeleasă de intelect*). Dacă aș fi nevoit să vorbesc despre ele în termeni budiști, cele două ar putea fi numite agricultura naturală Mahayana, respectiv Hinayana.

Agricultura naturală largă, Mahayana apare când există o unitate între om și natură. Se conformează naturii așa cum e ea, și minții așa cum e ea. Își are originea în convingerea că dacă individul își abandonează temporar voința umană și își permite să fie ghidat de către natură, natura va răspunde furnizându-i tot ce are nevoie. Ca să fac o analogie simplă, în agricultura naturală transcendențială relația dintre om și natură poate fi comparată cu o căsnicie perfectă între un bărbat și o femeie. Căsnicia nu e nici oferită, nici primită; perechea perfectă trăiește ca un organism de sine stătător.

Agricultura naturală îngustă, pe de alta parte, înseamnă căutarea naturii; înseamnă căutarea conștientă a căii naturale prin metode "organice" sau alte metode. Agricultura e folosită pentru a atinge un anumit obiectiv. Deși natura este iubită sincer și ne dedicăm cu convingere, relația este totuși puțin provizorie. Agricultura industrială modernă își dorește înțelepciunea cerurilor, fără să știe ce înseamnă, și în același timp vrea să se folosească de natură. Căutând fără odihnă, nu e în stare să găsească pe nimeni cu care să facă o înțelegere.

Viziunea îngustă a agriculturii naturale spune că e bine ca țăranul să folosească materie organică pentru sol și e bine să crești animale, și că acesta e cel mai bun și mai eficient mod de a pune natura la treabă. Ca să o spunem mai direct, această metodă e bună,

dar spiritul adevărat al agriculturii naturale nu poate supraviețui doar prin ea. Acest gen de agricultura naturală e analoagă cu școala de spadasi cunoscută sub denumirea de școala unei singure lovituri, care caută să obțină victoria prin aplicarea tehnicii măiestre, dar totuși conștiente. Agricultura industrială modernă urmează școala multiplelor lovituri, care crede că victoria poate fi obținută prin aplicarea unui complex de lovituri de sabie.

Agricultura naturală pură, prin opoziție, este școala fără lovituri. Nu merge niciunde și nu caută victoria. Să aplice regula “nu fă nimic” este singurul lucru pe care țăranul trebuie să îl realizeze. Lao Tzu vorbea despre natura non-activa și cred că dacă era țăran ar fi practicat cu siguranță agricultura naturală. Cred că metoda lui Gandhi, să acționezi cu o atitudine de ne-câștig, de ne-opunere, este asemănătoare agriculturii naturale. Când se va înțelege că cineva pierde bucuria și fericirea în încercarea de a le atinge, esența agriculturii naturale va fi înțeleasă. Scopul esențial al agriculturii nu este creșterea recoltelor, ci cultivarea și desăvârșirea ființei umane. *(În acest paragraf d-nul Fukuoka face o distincție între tehnicile practicate conștient în urmărirea unor anumite obiective, și a celor care se nasc spontan precum expresia unei armonii personale cu natura în timp ce omul își vede de treburile zilnice, liber de dominația voinței raționale).*

Cartea a IV-a

Confuzie despre hrană

Un tânăr care locuise trei ani în una din barăcile de pe munte a spus într-o zi, “Știi, când oamenii vorbesc despre hrană naturală, eu nu mai știu de fapt la ce se referă.”

Dacă te gândești, toată lumea e obișnuită cu expresia ‘hrană naturală’, dar nu e clar ce este de fapt hrana naturală. Mulți cred că în cazul în care mănânci hrană care nu conține chimicale artificiale sau aditivi, e o dieta naturală, iar alții cred vag că o dieta naturală înseamnă să mănânci hrana exact așa cum se găsește în natură.

Atunci când întrebi dacă folosirea focului sau a sării la gătit e natural sau nu, se poate să primești ambele răspunsuri. Dacă dieta oamenilor primitivi, care mâncau doar plante și animale trăind în starea lor sălbatică este naturală, atunci o dieta care folosește foc și sare nu poate fi naturală. Dar dacă se argumentează prin cunoștințele acumulate în

vremuri străvechi de a folosi focul și sarea au fost destinul umanității, atunci hrana preparată cu acestea este perfect naturală. Este bună hrană căreia i se aplică tehnici de preparare umane, sau ar trebui să fie considerate bune doar mâncărurile naturale, exact așa cum se găsesc ele în natură? Recoltele cultivate pot fi considerate naturale? Unde se trage linia între natural și nenatural.

Se poate spune că termenul 'dietă naturală' a apărut în Japonia odată cu învățăturile lui Sagen Ishizuka în era Meiji. Teoria lui a fost apoi rafinată și dezvoltată de D-l Sakurazawa (George Osawa) și D-l Niki. Calea Nutriției, cunoscută în vest ca Macrobiotica, se bazează pe teoria non-dualității și pe conceptele de yin-yang din I Ching. Deoarece asta înseamnă deseori mâncarea orezului brun, 'dieta naturală' e în general considerată ca fiind hrană cu legume și cereale integrale. Totuși, hrana naturală nu poate fi redusă simplist la hrănirea cu orez brun și legume.

Deci ce e atunci?

Motivul pentru care există confuzia e acela că există două căi de cunoaștere umană: discriminatorie și ne-discriminatorie. *(Aceasta e o distincție făcută de mulți filozofi orientali. Cunoașterea discriminatorie derivă din intelectul analitic, care are voință, într-o încercare de a organiza experiențele într-un cadru logic. D-l Fukuoka crede că în acest proces, individul se poziționează separat de natură. Este vorba de judecata și adevărul științific și limitat. Cunoașterea nediscriminatorie apare fără vreun efort conștient din partea individului care acceptă experiența așa cum e, fără să o interpreteze prin intelect. În timp ce cunoașterea discriminatorie este esențială pentru analiza problemelor practice din lume, D-l Fukuoka crede că ea furnizează o perspectivă mult prea îngustă a lucrurilor).* Oamenii cred că cunoașterea fără greșală a lumii este posibilă doar prin metoda discriminatorie. Astfel, cuvântul 'natură', în general, denotă natura, așa cum e ea percepută de intelectul discriminator.

Eu neg imaginile goale ale naturii așa cum sunt ele create de intelectul uman, și o deosebesc clar de natura însăși, experimentată printr-o înțelegere nediscriminatorie. Dacă eradicăm înțelegerea falsă a naturii, cred că va dispărea și fundamentul confuziei despre acest cuvânt.

În vest, științele naturale s-au dezvoltat din cunoașterea discriminatorie, în est, filozofia lui yin – yang și I Ching au apărut din aceeași sursă. Dar adevărul științific nu poate egala niciodată adevărul absolut, și filozofiile nu sunt decât interpretări ale lumii. Natura înțeleasă de cunoașterea științifică este o natura distrusă; este o fantomă care are schelet, dar nu are suflet. Natura înțeleasă de cunoașterea filozofică este o teorie creată prin gândirea umană, o fantomă cu suflet, dar fără structură.

Nu există altă modalitate de realizare a cunoașterii ne-discriminatorie decât intuiția directă, dar oamenii încearcă să o potrivească într-un cadru familiar numind-o 'instinct'. Este de fapt cunoaștere dintr-o sursă care nu poate fi numită. Abandonează mintea discriminatorie și transcende lumea relativității dacă vrei să cunoști adevărata natură. De la început nu există est sau vest, nici patru anotimpuri, nici yin sau yang.

Când am ajuns așa de departe, tânărul m-a întrebat, "Atunci tu nu negi doar științele naturale, dar și filozofiile orientale bazate pe yin – yang și I Ching?"

Am spus că ele pot fi folosite ca niște avantaje temporare sau ca niște indicatori, dar ele nu trebuie considerate drept cele mai înalte realizări. Adevărurile științifice și filozofiile sunt concepte ale lumii relative și acolo ele sunt adevărate și au valoare. De

exemplu, pentru oamenii moderni care trăiesc în lumea relativă, care au întrerupt echilibrul naturii și care sunt în pragul colapsului propriului corp și spirit, sistemul yin – yang poate servi ca un indicator potrivit și eficient de redresare.

A mid-day meal of soup and rice with pickled vegetables.

Asemenea căi pot fi teorii folositoare care să îi ajute pe oameni să atingă o dietă compactă, până în momentul în care se poate obține o dietă cu adevărat naturală. Dar dacă realizezi că scopul uman ultim este să transceadă lumea relativă, să ajungă pe tărâmul libertății depline, atunci atașarea de aceste teorii devine o povară. Când individul reușește să ajungă într-o lume în care cele două aspecte yin și yang se întorc la unitatea originală, misiunea acestor simboluri s-a terminat.

Un tânăr care tocmai venise a spus: “Deci dacă devii o persoană naturală poți să mănânci ce vrei?”

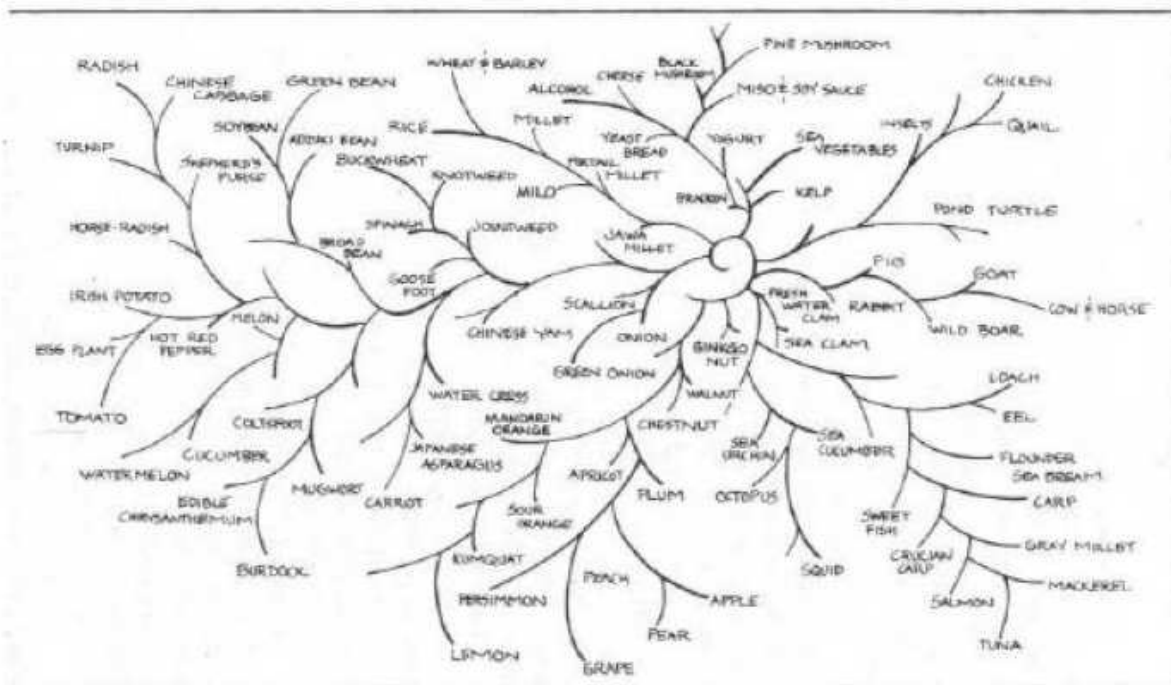
Dacă te aștepti la o lume strălucitoare de partea cealaltă a tunelului, întunecimea tunelului va dura la neșfârșit. Când nu mai vrei să mănânci ceva gustos, atunci poți să te bucuri de gustul adevărat a orice ai mânca. Este ușor să pui pe masă hrană simplă pentru o dietă naturală, dar cei care se pot cu adevărat bucura de așa un festin sunt puțini.

Mandala hranei naturale

Crezul meu despre hrana naturală este la fel cu cel despre agricultura naturală. La fel cum agricultura naturală se adaptează naturii așa cum e, adică naturii cuprinse de mintea ne-discriminatorie, la fel dieta naturală e o cale în care hrana e adunată din sălbăticie, sau crescută prin agricultura naturală, peștele e prins prin metode naturale, toate fără acțiune intenționată, ci cu ajutorul minții ne-discriminatorie.

Deși vorbesc despre acțiune fără intenție și fără metodă, înțelepciunea acumulată în timp, în viața de zi cu zi, este desigur recunoscută. Folosirea sării și a focului la gătit poate fi criticată precum primul pas spre separarea de natură, dar ele sunt simple cunoștințe acumulate de oamenii primitivi și pot fi considerate ca oferite de către ceruri.

Culturile care au evoluat de-a lungul miilor și zecilor de mii de ani conviețuind împreună cu ființele umane nu sunt produse născute în întregime din mintea discriminatorie a țăranului, ci pot fi considerate mâncăruri care au apărut natural. Dar speciile modificate, care nu au evoluat în împrejurări naturale, ci au fost dezvoltate prin știința agricolă care s-a separat de natură, la fel ca și producția masivă de pește, animale domestice, acestea cad din această categorie. Agricultură, pescuitul, creșterea animalelor, necesitățile zilnice de hrană, îmbrăcăminte, adăpost, viață spirituală – tot ce există – trebuie să formeze o uniune cu natura.

NATURES FOOD MANDALA DIAGRAM ONE

Am desenat următoarele diagrame ca să mă ajute la explicarea dietei naturale care transcede știința și filozofia. Prima pune laolaltă mâncărurile pe care omul le poate obține cel mai ușor, iar acestea sunt împărțite mai mult sau mai puțin în grupuri. A doua diagramă arată mâncărurile care sunt disponibile în cursul diferitelor luni ale anului. Aceste diagrame alcătuiesc mandala hranei naturale (*O diagramă circulară în arta orientală și în religie, care simbolizează totalitatea și unitatea subiectului ei*). Din această mandala, se poate observa că sursele de hrană disponibile pe suprafața pământului sunt aproape nelimitate. Dacă oamenii s-ar hrăni prin 'non-minte' (*un termen budist care descrie o stare în care nu mai e nici o diferență între individ și lumea exterioară*), chiar dacă nu ar ști nimic despre yin și yang, ar putea obține o dietă perfect naturală.

Pescarii și agricultorii dintr-un sat japonez nu au nici un interes pentru astfel de diagrame. Ei urmează direct indicațiile naturii, alegând mâncarea sezonieră din apropierea lor imediată.

Primăvara devreme, când cele șapte ierburi răsar, țăranul poate gusta cele șapte arome. Cu acestea merg foarte bine aromele delicioase ale melcilor de iaz, moluștelor de mare etc.

Sezonul verde vine în martie. Coada calului și alte plante montane, frunzele proaspete de curmal japonez și de piersic, precum și lăstarele de cartofi montani, toate pot fi mâncate. Având o savoare delicată și ușoară, se pot găti sau se pot folosi ca și condimente. La țărm, legumele de mare precum algele, algele roșii sunt delicioase și se găsesc din abundență în lunile de primăvară.

Atunci când bambusul încolțește, câțiva pești (grey rock cod, sea bream, and striped pig fish) din ocean sunt delicioși. Momentul în care înfloresc irișii se sărbătorește cu pește (slender ribbonfish și mackerel sashimi) . Mazărea verde și fasolea sunt de asemenea delicioase și pot fi mâncate direct din păstaie sau se fierb cu cereale precum orezul brun, grâu sau orz.

NATURE'S FOOD MANDALA DIAGRAM TWO

Înspre sfârșitul sezonului ploios (în majoritatea Japoniei sezonul ploios se întinde din iunie până la mijlocul lunii iulie), prunele japoneze sunt conservate, iar căpșunile și zmeura pot fi adunate din abundență. În acest timp, corpul își dorește în mod natural arome crocante precum arpagicul, prazul împreună cu fructe zemoase precum moșmonul japonez, caise și piersici. Fructul moșmonului japonez nu este singura parte comestibilă a acestei plante. Semințele pot fi zdrobite și se poate face "cafea", iar când frunzele sunt folosite la

prepararea ceaiului, acestea se află printre cele mai bune medicamente. Din frunzele mature ale caisului și ale curmalului japonez se poate prepara un tonic care folosește longevității.

Sub soarele strălicitor de la mijlocul verii, mancând pepene și lingând degetele de miere de albine la umbra unui copac mare e distracția mea favorită. Numeroasele legume de vară precum morcovele, spanacul, ridichea și castravetele se coc și sunt gata de cules. Corpul are nevoie de asemenea de legume sau ulei de susan pentru a menține departe trândăvia.

Dacă ți se pare misterios, atunci misterul constă în faptul că cerealele de iarnă recoltate primăvara merg bine cu apetitul scăzut din timpul verii, și așa în timpul verii tăiței de orz având diferite mărimi și forme sunt destul de des preparați. Grâul negru este recoltat vara. Este o plantă sălbatică străveche și o mâncare care merge bine cu acest sezon.

Toamna devreme este un anotimp plin de bucurii, cu soia și boabe roșii mici de fasole *azuki*, multe fructe, legume, și diferite cereale galbene se coc toate în același timp. Prăjituri de mei sunt savurate la lumina lunii de toamnă asistând la diferite sărbători. Boabe de soia opărite sunt mâncate alături de cartoful *taro*. Pe măsură ce înaintăm în toamnă, porumbul și orezul fiert cu fasole roșie, ciuperci *matsutake* sau castane sunt mâncate și savurate des. Cel mai important, orezul care a absorbit razele soarelui de-a lungul întregii veri se coace toamna. Aceasta înseamnă că se poate obține o recoltă principală îndestulătoare care este bogată în calorii și de care va fi nevoie pe întregul parcurs friguros al iernii.

La început, primul îngheț arată precum te-ai uita la un grătar cu pește. Peștele de mare adâncime precum *yellowtail* și tuna pot fi pescuiți de-a lungul acestui sezon. Este interesant faptul că ridichea japoneză și legumele stufoase care se găsesc din abundență în acest sezon se potrivesc de minune cu acești pești.

Masa de Anul Nou este pregătită în mare din mâncare care a fost murată sau sărată special pentru această mare sărbătoare. Somon sărat, ouă de hering, pește (red sea bream), homar, varec și fasole neagră sunt servite în fiecare an la această sărbătoare de multe secole.

Scotând ridichile și guliile care au rămas în pamânt, acoperite cu o patură de sol și zăpadă este o experiență plăcută pe parcursul iernii. Cereale și diferite varietăți de fasole crescute de-a lungul anului precum și *miso* (orez fermentat, orz și/sau soia cu sare și o ciupercă *kōjikin*) și sosul de soia sunt mâncăruri principale întotdeauna la îndemână. Împreună cu varza, ridichile, dovleceii și cartofii dulci depozitate toamna, o varietate de legume sunt disponibile de-a lungul lunilor friguroase. Prazul și arpagicul sălbatic se potrivesc cu aroma delicată a stridiilor și a castraveților de mare care pot fi adunate atunci.

Așteptând sosirea primăverii, poți observa mlădița de potbal și frunzele comestibile ale bărbii evreului (*Saxifraga stolonifera*) târându-se de sub zăpadă. Cu reîntoarcerea năsturelului, a traistei ciobanului, a studeniței și a altor plante aromatice sălbatice, o mulțime de legume de primăvară pot fi culese de sub geamul bucătăriei.

Astfel, urmând o dieta modestă, adunând hrana diferitelor anotimpuri din apropiere și savurând sănătatea și aroma hrănitore, sătenii acceptă ceea ce le oferă natura.

Sătenii cunosc aroma delicioasă a hranei, dar ei nu pot gusta din aroma misterioasă a naturii. Nu, ei aproape că o simt, însă nu o pot exprima în cuvinte.

O dietă naturală zace la îndemână fiecăruia.

Cultura mâncării

Când suntem întrebați de ce mâncăm, puțini se gândesc mai departe la faptul că hrana este necesară pentru a susține viața și creșterea organismului uman. Dincolo de asta se află totuși întrebări mai profunde despre relația dintre hrană și spiritul uman. Pentru animale, este suficient să mănânce, să se joace și să doarmă. Pentru oameni, de asemenea, ar fi o mare realizare dacă ar putea să se bucure de o masă hrănitore, de o zi simplă și de un somn odihnitor.

Buddha a spus, “Forma e deșertăciune și deșertăciunea e formă”. (“Form is emptiness and emptiness is form”). Din moment ce forma înseamnă în terminologia buddhistă materie, sau lucruri, iar deșertăciunea e mintea, el spune că materia și mintea sunt același lucru. Lucrurile au diferite culori, forme și arome, iar mintea oamenilor zboară dintr-o parte în alta, atrasă de diferitele calități ale lucrurilor. De fapt, materia și mintea sunt una singură.

Culoarea

În lume există șapte culori de bază. Dar dacă aceste șapte culori sunt combinate, ele devin alb. Când este împrăștiată de o prismă, lumina albă devine șapte culori. Când omul privește lumea cu ‘non-mintea’, culoarea din culoare dispare. Devine fără culoare. Doar când sunt privite prin mintea discriminatoare în șapte culori, cele șapte culori apar.

Apa suferă diferite schimbări, dar apa e totuși apă. La fel, deși mintea conștientă pare că suferă schimbări, mintea originală nemișcată nu se schimbă. Când cineva devine orbit de cele șapte culori, mintea e ușor zăpăcită. Culorile frunzelor, crengilor, fructelor sunt percepute, în timp ce esența culorii trece neobservată.

Aceasta este valabil și pentru mâncare. În această lume, sunt multe substanțe naturale care sunt bune ca hrană pentru om. Aceste mâncăruri sunt percepute de minte și considerate ca având calități bune și rele. Oamenii apoi selectează conștient ce cred ei că au nevoie. Acest proces de selecție conștientă împiedică recunoașterea esenței hranei umane, adică ceea ce chiar cerul prescrie pentru un loc sau anotimp.

Culorile naturii, ca și înfloritul hortensiilor, se schimbă ușor. Organismul naturii e în continuă transformare. Din același motiv pentru care e în mișcare continuă, poate fi considerată mișcare fără mișcare. Când aplicăm rațiunea pentru alegerea hranei, înțelegerea naturii devine rigidă, iar schimbările naturii, cum sunt schimbările anotimpurilor sunt ignorate.

Scopul dietei naturale nu este să creeze oameni atotștiutori care pot ține prelegeri și pot alege cu talent din diferite mâncăruri, ci să creeze oameni neștiutori care să își ia hrana fără să facă vreo distincție conștientă. Asta nu e împotriva naturii. Realizând ‘non-mintea’, fără a ne pierde în forme subtile, acceptând culoarea fără culoare ca și culoare, aici începe dieta potrivită.

Gustul

Oamenii spun, "Nu știi ce gust are până nu guști." Dar și când guști, gustul s-ar putea să fie diferit în funcție de timp, condiții și dispoziția persoanei care gustă.

Dacă întrebi un om de știință care este substanța gustului, el va încerca să îl definească separând diferitele componente și determinând proporțiile de dulce, acru, amar, sărat și iute. Dar gustul nu poate fi definit prin analiză și nici chiar prin atingerea cu limba. Chiar dacă cele cinci arome sunt percepute de limbă, impresia lor este culeasă și interpretată de către minte.

O persoană naturală poate atinge dieta potrivită deoarece instinctul sau funcționează normal. El este satisfăcut cu hrană simplă; este hrănitore, are gust bun și e ca un medicament zilnic. Hrana și spiritul uman sunt unite.

Omul modern și-a pierdut claritatea instinctului și în consecință nu mai e capabil să se bucure de cele șapte ierburi de primăvară. El caută în permanență o varietate de arome. Dieta s-a dereglat, distanța dintre ceea ce îi place și ceea ce nu îi place a crescut, iar instinctul a devenit tot mai rătăcit. În acest punct oamenii încep să își condimenteze tot mai mult hrana și să folosească tehnici de gătire complicate, adâncindu-se mai mult în confuzie. Hrana și spiritul uman au devenit străine.

Mulți oameni în ziua de azi au devenit străini chiar și de gustul orezului. Bobul integral este rafinat și procesat, până rămâne fără gust. Orezului procesat îi lipsește aroma și mireasma orezului integral. În consecință, are nevoie de condimente și trebuie suplimentat cu alte feluri de mâncare sau acoperit cu sos. Oamenii cred, greșind, că nu contează că valoarea hrănitore a orezului e scăzută atâta timp cât suplimentele alimentare sau celelalte mâncăruri precum carnea sau peștele, furnizează nutrienții care lipsesc.

Mâncărurile gustoase nu sunt gustoase în sine. Mâncarea nu e delicioasă decât dacă o persoană crede că e. Deși cei mai mulți oameni consideră carnea de vită sau de pui minunată, pentru o persoană care din motive fizice sau spirituale a decis că nu îi plac, ele sunt respingătoare.

Doar jucându-se sau nefăcând nimic, copiii sunt fericiți. Un adult care face comparații însă, decide ce îl face fericit, iar când aceste condiții sunt îndeplinite se simte satisfăcut. Mâncarea are gust bun pentru el nu neaparat pentru că are savoarea subtilă a naturii și e hrănitore pentru corp, ci pentru că simțul lui gustativ a fost condiționat de ideea că are gust bun.

Tăiței de grâu sunt delicioși, dar o cană de tăiței instant de la un automat are un gust oribil. Dar, prin reclamă, se înlătură ideea că au gust oribil, și pentru mulți oameni acești tăiței fără gust devin cumva foarte buni.

Există povești cum că, păcăliți de vulpe, oamenii au mâncat îngrășăminte de cal. Nu e nimic de râs. Oamenii din ziua de azi mănâncă cu mintea, nu cu trupul. Multor oameni nu le pasă dacă există tot felul de substanțe în hrana lor, ei gustă doar cu vârful limbii și sunt ușor de păcălit.

La început oamenii mâncau pur și simplu pentru că erau în viață și pentru că mâncarea era bună. Omul modern a ajuns să creadă că dacă nu prepară hrana cu condimente speciale, masa va fi fără gust. Dacă nu te străduiești să faci mâncarea delicioasă vei afla că natura a făcut-o deja.

Prima apreciere ar trebui să fie să trăim în așa fel încât hrana pur și simplu să fie gustoasă, dar azi toate eforturile sunt îndreptate spre a adăuga mai mult gust mâncării. Ironic, dar mâncarea delicioasă a dispărut.

Oamenii au încercat să facă pâine delicioasă și pâinea delicioasă a dispărut. Încercând să facă mâncăruri luxoase și bogate, au făcut mâncare bună la nimic, iar apetitul oamenilor a ajuns continuu nesatisfăcut.

Cele mai bune metode de preparare păstrează aroma delicată a naturii. Înțelepciunea zilnică de demult i-a învățat pe oameni să prepare diferite feluri de murături, astfel încât aroma legumei în sine era păstrată.

Arta gătitului începe cu folosirea sării marine și a focului. Dacă hrana e gătită de cineva sensibil la esența gătitului, hrana își păstrează aroma naturală. Dacă prin gătire, hrana primește vreo aromă ciudată și exotică, sau dacă scopul e doar datul în spectacol, aceasta nu mai înseamnă gătit.

Cultura e considerată de obicei ca ceva creat, menținut și dezvoltat doar prin efortul uman. Dar cultura își are întotdeauna rădăcinile în parteneriatul dintre om și natură. Când se realizează uniunea dintre societatea umană și natură, cultura prinde formă singură. Cultura a fost tot timpul legată de viața de zi cu zi, așa că a fost transmisă generațiilor următoare, păstrându-se până în ziua de azi.

Ceva născut din mândria umană și din goana după plăcere nu este cultură adevărată. Adevărata cultură s-a născut înăuntrul naturii, e simplă, umilă și pură. În absența culturii adevărate, umanitatea va dispărea.

Când oamenii au refuzat hrana naturală și au ales hrana rafinată, societatea a apucat-o pe un drum care duce la propria ei distrugere, deoarece o astfel de hrană nu e produsul culturii reale. Hrana e viața și viața nu trebuie să se depărteze de natură.

Trăind doar cu pâine

Nu e nimic mai bine decât să mâncăm hrană delicioasă, dar pentru mulți oameni mâncatul e doar o cale de a hrăni corpul, pentru a avea suficientă energie pentru muncă și pentru a trăi o viață lungă. Mamele deseori spun copiilor să își mănânce mâncarea – chiar dacă nu le place gustul – deoarece e bună pentru ei.

Dar hrănirea nu poate fi separată de simțul gustului. Mâncărurile hrănitore, bune pentru organism, stimulează apetitul și sunt delicioase prin felul lor. Hrănirea potrivită este inseparabilă de gustul bun.

Nu cu multă vreme în urmă, hrana zilnică a țăranilor din zonă consta în orez și orz cu *miso* și legume murate. Această dieta asigură o viață lungă, un corp puternic și o sănătate zdravănă. Legumele fierte și orezul fiert cu fasole roșie era un festin care se întâmpla o dată pe lună. Corpul sănătos și robust al țăranului era capabil să se hrănească cu o dietă simplă cu orez.

Dieta tradițională din Orient, cu orez brun și legume, este foarte diferită de cele din vest. Știința nutrițională vestică consideră că nu se poate obține o dietă echilibrată și o sănătate puternică dacă nu se mănâncă zilnic anumite cantități de grăsimi, proteine, minerale și vitamine. Această credință a dat naștere mamei care își îndoapă copilul cu mâncăruri 'hrănitore'.

Te-ai aștepta ca nutriționiștii din vest, cu toate teoriile elaborate și calculele lor, nu mai au nici un dubiu asupra unei diete potrivite. Adevărul e însă că prin această dietă s-au creat mai multe probleme decât s-au rezolvat.

O problemă în nutriția vestică este faptul că nu se face nici un efort pentru a adapta dieta la ciclul naturii. Astfel, dieta care rezultă îi îndepărtează pe oameni de natură. Rezultatele nefericite sunt deseori frică de natură și un sentiment de nesiguranță.

O altă problemă este aceea că valoarea spirituală și emoțională este complet uitată, deși hrana este strâns legată de spiritul uman și de emoții. Dacă ființa umană este privită strict ca un corp fizic, este imposibil să rezulte o înțelegere coerentă a hranei. Când aceste crâmpie de informație sunt adunate și puse cap la cap, rezultatul este o dietă imperfectă care se depărtează de natură.

“Within one thing lie all things, but if all things are brought together not one thing can arise” (Într-un singur lucru sunt toate lucrurile, dar dacă toate lucrurile sunt aduse laolaltă, nu poate să apară un singur lucru). Știința vestică nu poate să înțeleagă această învățătură a filozofiei estice. O persoană poate analiza și cerceta un fluture cât vrea, dar nu va putea să facă un fluture.

Dacă dieta științifică vestică s-ar pune în practică la scară mare, ce probleme credeți că vor apărea? Carne de vită, ouă, lapte, legume, pâine și alte mâncăruri ar trebui să fie disponibile tot anul. Producția pe scară mare și depozitarea pe termen lung ar deveni

necesare. Deja în Japonia, adoptarea acestei diete i-a făcut pe țărani să producă iarna legume de vară ca și varză, castraveți, vinete și roșii. Nu va mai dura mult până țăranilor li se va cere să recolteze curmale primăvara și piersici toamna.

Este lipsit de rațiune să crezi că o dietă echilibrată și completă poate fi obținută doar prin asigurarea unei varietăți mari de mâncăruri indiferent de sezon. Pe lângă plantele care se coc natural, legumele și fructele crescute în extra-sezon, în condiții artificiale, conțin puține vitamine și minerale. Nu mai e nici o mirare de ce legumele de vară crescute toamna sau iarna nu au nimic din savoarea și aroma celor crescute sub soare prin metode naturale.

Analizele chimice, rapoarte nutriționale și alte considerații de acest fel sunt sursa principală a erorii. Hrana prescrisă de știința modernă e departe de cea tradițională din orient și subminează sănătatea poporului japonez.

Recapitularea dietei

În această lume există patru mari categorii de diete:

- 1) O dietă vagă care este adaptată la deprinderi și la preferințele de gust. Oamenii care urmează această dietă oscilează constant în funcție de poftă și toane. Această dietă ar putea fi descrisă ca fiind o hrănire golită de conținut;
- 2) Dieta nutrițională standard pentru majoritatea oamenilor care provine din concluziile biologice. Hrana nutritivă este mâncată pentru a menține viața trupului. Poate fi numită hrănirea materialistă, științifică.
- 3) Dieta bazată pe principii spirituale și filozofii idealistice. Limitând hrana și ținând spre restrângere, cele mai 'naturale' diete cad în această categorie. Mai poate fi numită dieta doctrinei.
- 4) Dieta naturală care se supune dorinței cerurilor. Renunțând la toate cunoștințele umane, această dietă mai poate fi numită dieta non-discriminării.

Mai întâi oamenii se îndepărtează de dieta vagă, goală de conținut care e sursa a nenumarate boli. Apoi, ca scăpați de sub o vrajă de către dieta științifică care se mulțumește să mențină viața biologică, mulți oameni merg mai departe la o dieta bazată pe principii spirituale. În final, ridicându-se deasupra acesteia, se poate ajunge la dieta non-discriminatorie a unei persoane naturale.

Dieta non-discriminatorie

Viața umană nu e susținută de propria energie. Natura dă naștere ființelor umane și le menține în viață. Aceasta e relația în care omul se află cu natura. Hrana e un cadou de la ceruri. Oamenii nu creează hrana din natură; cerurile o oferă.

Hrana e hrană și hrana nu e hrană. E o parte din om și e o parte diferită de om.

Când hrana, corpul, inima și mintea ajung în uniune perfectă cu natura, dieta naturală e posibilă. Corpul așa cum e el, urmându-și instinctul, mâncând dacă ceva e bun, abținându-se în caz contrar, e cu adevărat liber.

E imposibil să prescrii reguli și proporții pentru o dietă naturală. *(Un sistem bine definit prin care cineva să răspundă în mod conștient acestor chestiuni e imposibil. Natura,*

sau corpul însuși, servește ca cel mai bun ghid. Dar această ghidare subtilă e neuzită de majoritatea oamenilor din cauza lărmii făcute de poftă și de mintea discriminatoare). Această dietă se definește în funcție de mediul local și de nevoile și constituția fiecărui corp în parte.

Dieta doctrinei

Toată lumea ar trebui să fie conștientă că natura este tot timpul completă, echilibrată, în perfectă armonie cu ea însăși. Hrana naturală e completă și înăuntrul ei se găsesc substanțe nutritive și arome subtile.

Se pare că, aplicând principiul lui yin și yang, oamenii pot explica originea universului și transformarea naturii. Se pare de asemenea că armonia trupului uman poate fi determinată și menținută conștient. Dar dacă ne afundăm prea mult în doctrină (așa cum e nevoie în studiul medicinei orientale) intrăm pe domeniul științei și nu mai reușim să scăpăm de percepția minții discriminatorii, care compară lucrurile.

Furat de subtilitățile cunoștințelor umane, și fără să le recunoască limitele, practicantul dietei doctrinare ajunge să se preocupe doar de obiecte separate. Dar când încearcă să înțeleagă înțelesul naturii într-o viziune largă și mareață, el eșuează să vadă micile miracolele care se întâmplă la picioarele sale.

Dieta unei persoane tipice bolnave

Boala apare când oamenii se depărtează de natură. Severitatea bolii e direct proporțională cu gradul de separare. Dacă o persoană bolnavă se întoarce într-un mediu sănătos, deseori boala va dispărea. Când separarea de natură devine extremă, numărul oamenilor bolnavi crește. Apoi, dorința de întoarcere la natură devine mai puternică. Dar *căutând* să ne întoarcem la natură, nu înțelegem prea bine ce anume e natura, așa că încercările se dovedesc inutile.

Chiar dacă cineva duce o viață primitivă sus în munți, e totuși posibil ca el să nu înțeleagă adevăratul obiectiv. Hrana naturală pur și simplu nu mai prea e disponibilă, deoarece țărani au încetat să o mai crească. Chiar dacă ar putea cumpăra hrană naturală, corpurile oamenilor ar trebui să fie potrivite ca să poată digera așa un meniu copios.

În această situație, dacă încerci să mănânci hrană integrală sau să ajungi la o dietă echilibrată yin și yang, practic ai nevoie de posibilități supranaturale și de multă hotărâre. Departe de a te întoarce la natura, rezultă de fapt o dietă 'naturală' foarte complicată și ciudată, și te trezești că te depărtezi de fapt tot mai mult de natură.

Dacă arunci o privire în magazinele cu 'hrană sănătoasă' zilele acestea, o să găsești o grămadă de sortimente de hrană proaspătă, hrană ambalată, vitamine și suplimente alimentare. În literatura de specialitate, multe feluri de diete sunt prezentate ca fiind 'naturale', hrănitoare, și cele mai bune pentru sănătate. Dacă apare cineva care spune că e sănătos să fierbi mâncarea laolaltă, apare și cineva care spune că fiertul la un loc e bun doar pentru a îmbolnăvi lumea. Unii pun accentul pe valoarea esențială a sării în bucate; alții spun că prea multă sare provoacă boli. Dacă cineva evită fructele crezând că sunt bune

pentru maimuțe, altcineva spune că fructele și legumele sunt cele mai bune pentru longevitate și bună-dispoziție.

În diferite vremuri și circumstanțe, toate aceste opinii pot fi considerate corecte, așa că oamenii devin confuzi. Sau mai degrabă, pentru o persoană confuză, toate aceste teorii devin motiv pentru o confuzie și mai mare.

Natura e în continuă mișcare, schimbându-se în fiecare moment. Oamenii nu pot cuprinde adevărata manifestare a naturii. Fața naturii nu poate fi cunoscută. Încercarea de a cuprinde în teorie și în doctrine ceea ce nu poate fi cunoscut e ca și încercarea de a prinde vântul cu o plasă pentru fluturi.

Dacă pui accent pe o țintă falsă, ai ratat deja.

Omenirea e ca o persoană oarbă care nu știe încotro se îndreaptă. Bâjbâie sprijinită în bastonul cunoașterii științifice, depinzând de yin și yang ca să găsească drumul.

Ceea ce vreau să spun este, nu mâncați mâncarea cu capul, adică scăpați de mintea discriminatorie, care gândește și compară. Am sperat ca mandala hranei pe care am prezentat-o mai devreme ar putea servi ca un ghid care să ne arate relațiile pe care diferite feluri de mâncare le au între ele și cu oamenii, dar puteți să o aruncați și pe asta la coș după ce ați văzut-o o dată.

O primă observație e ca individul să își dezvolte sensibilitatea de a lăsa corpul să își aleagă singur hrana. Să te gândești doar la hrana însăși, lăsând spiritul deoparte e ca și când ai merge la un templu, citind ziarul și lăsându-l pe Buddha afară. Decât să studiezi teorii filozofice ca să înțelegi hrănirea, e mai bine să ajungi la o teorie internă pornind de la propria dietă zilnică.

Doctorii au grijă de oamenii bolnavi; oamenii sănătoși sunt îngrijiți de natură. În loc să te îmbolnăvești și apoi să fii absorbit într-o dietă naturală ca să te faci bine, mai bine ai trăi într-un mediu natural astfel încât boala să nu apară.

Tinerii care vin să stea la munte și să trăiască o viață primitivă, să mănânce hrană naturală și să practice agricultura naturală, sunt conștienți de scopul ultim al oamenilor și s-au hotărât să trăiască în acord cu el în cel mai direct mod.

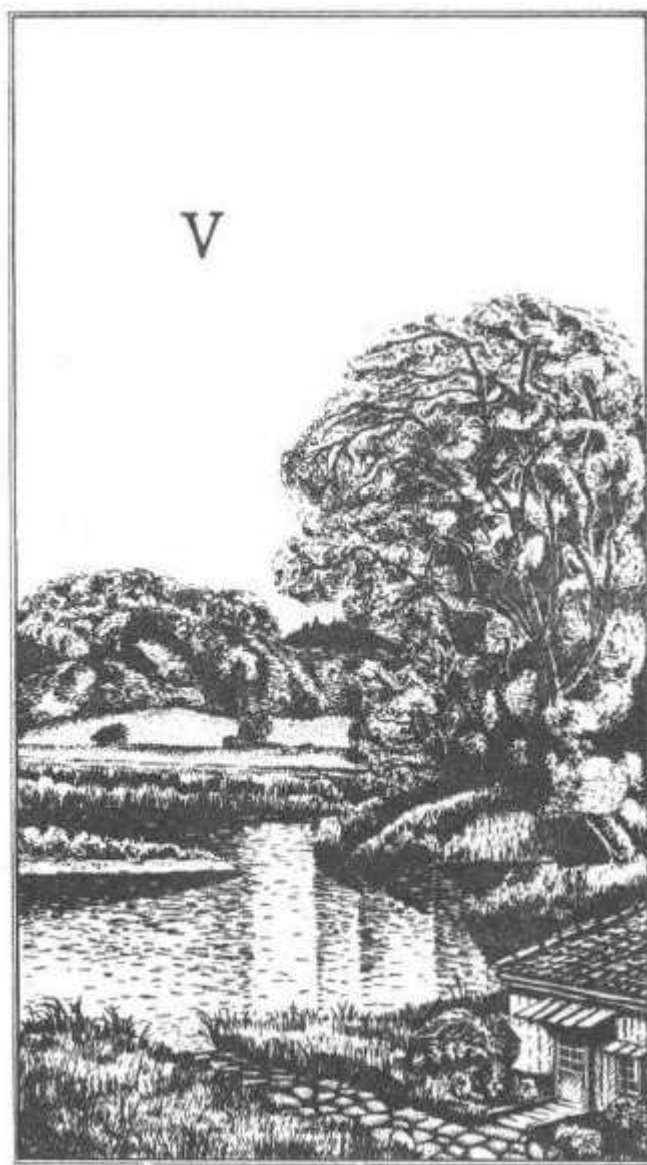
Hrana și agricultura

Această carte despre agricultura naturală cuprinde în mod necesar și o parte despre hrana naturală. Asta deoarece hrana și agricultura sunt fața și spatele aceleiași monede. E mai clar ca lumina zilei că dacă nu se practică agricultura naturală, nici hrana naturală nu va fi disponibilă. Dar dacă dieta naturală nu e consacrată, țăranul va rămâne confuz și nu va ști ce să crească.

Dacă oamenii nu devin oameni ai naturii, atunci nu poate exista nici agricultura naturală, nici hrana naturală. Într-unul din adăposturile de pe munte am lăsat următoarele cuvinte, "Hrana potrivită, acțiunea potrivită, conștiența potrivită" ("Right Food, Right Action, Right Awareness") scrijelite pe o bucată de lemn deasupra focului. Cele trei nu pot fi separate una de alta. Dacă una lipsește, nici una nu poate fi atinsă. Dacă una e atinsă, toate sunt realizate.

Oamenii, cu un aer de automulțumire, privesc lumea ca pe un loc unde 'progresul' se naște din dezordine și confuzie. Dar progresul distructiv și fără țintă e cel care provoacă

confuzia în gândire, provoacă nici mai mult nici mai puțin decât degenerarea și colapsul umanității. Dacă nu e bine înțeles care este sursa nemișcată a întregii activități – ce e natura – va fi imposibil să ne recăpătăm sănătatea.

CARTEA a V-a

Prostia apare deghizată în haina deșteptăciunii

Noaptea de toamnă sunt lungi și răcoroase. Cel mai frumos e să le petreci uitându-te la tăciunii fierbinți cu o cană de ceai cald în mâini. Se spune că orice subiect de discuție e potrivit când stai în jurul focului, și crezând că râca colegilor mei fermieri ar fi un subiect interesant, am adus discuția pe acest făgaș. Dar se pare că o să apară probleme.

Iata-mă aici, vorbind tot timpul cum că nimic nu contează, că omenirea e ignorantă, că nu merită să te agiți pentru nimic, și că orice ai face e un efort inutil. Cum pot să spun așa ceva și apoi să încep să îmi bârfesc colegii? Dacă tot m-am pus pe scris, singurul lucru de scris e că scrisul e inutil. Devine foarte complicat.

Nu vreau să insist prea mult asupra propriului meu trecut astfel încât să scriu despre el, și nu sunt destul de înțelept să prezic viitorul. Jucându-mă cu focul, la gura semineului, vorbind despre treburile zilnice, cum pot să cer cuiva să suporte prostiile unui țăran bătrân ca mine?

Pe coama livezii cele mai înalte, se află câteva căsuțe cu pereți de pământ, de unde se vede Golful Matsuyama și Câmpia Dogo. Acolo, câțiva oameni s-au adunat și trăiesc o viață simplă împreună. Nu au deloc utilități moderne. Petrecând serile la lumina lumânărilor, ei trăiesc o viață simplă: orez brun, legume, un vesmânt și un bol de mâncare. Ei vin de undeva, stau pentru un timp, apoi merg mai departe.

Printre oaspeți se numără cercetători agricoli, studenți, oameni de știință, fermieri, hippioți, poeți și rătăcitori, tineri și bătrâni, bărbați și femei de diferite genuri și naționalități. Cei mai mulți dintre cei care stau pentru un timp mai lung sunt tineri care au nevoie de o perioadă de introspecție.

Rolul meu este să am grijă de acest han de marginea drumului, să servesc câte un ceai călătorilor care vin și pleacă. Iar în timp ce ei mă ajută la muncile câmpului, eu mai ascult cu plăcere cum mai merg lucrurile în lume.

Sună bine, dar de fapt nu e o viață chiar așa de ușoară. Eu pledez în favoarea unei agriculturi “nu fă nimic”, așa că mulți vin aici crezând că vor găsi o utopie în care se poate trăi fără măcar să te dai jos din pat. Pe acești oameni îi așteaptă o mare surpriză. Căratul apei de la izvor prin ceața dimineții, crăpatul lemnului de foc până mâinile devin roșii și pline de beșici, muncă în nămolul până peste glezne sunt destule motive pentru ca mulți să abandoneze.

Astăzi, în timp ce priveam un grup de tineri care munceau într-un mic sălaș, o tânără femeie din Funashabi a venit la mine.

Când am întrebat-o de ce a venit, a răspuns: “Doar am venit, asta e tot. Nu mai știu nimic altceva.”

Tânăra femeie isteță, nonșalantă.

Am întrebat apoi, “Dacă știi că nu ești iluminată, nu ai nimic de zis, nu-i așa? Ca să înțeleagă lumea prin puterea minții, oamenii pierd din vedere înțelesul. Nu de asta e lumea într-un așa impas?”

Ea a răspuns ușor: “Da ... dacă spuneți d-voastră.”

“Poate nu ai o idee clară despre ce este iluminarea. Ce cărți ai citit înainte să vii aici?”

A dat din cap că nu a citit nimic.

Oamenii studiază deoarece ei cred că nu înțeleg, dar studiul nu o să ajute pe nimeni să înțeleagă. Ei studiază din greu doar ca să ajungă la concluzia că oamenii nu pot ști nimic, că înțelegerea se află dincolo de limitele umane.

De obicei, oamenii cred că termenul “ne-înțelegere” înseamnă că, de exemplu, înțelegi nouă lucruri, dar este unul pe care nu îl înțelegi. Dar încercând să înțelegi zece lucruri, de fapt tu nu înțelegi nici măcar unul. Dacă ști o sută de flori, nu ‘ști’ nici una. Oamenii se chinuie din greu să înțeleagă, se conving ca au înțeles, și mor fără să știe nimic.

The orchard and huts from the mountain above.

Tinerii s-au oprit din muncă, s-au așezat pe iarbă lângă un mandarin mare, și se uitau în sus, la norii din sud.

Oamenii cred că atunci când își întorc ochii de la pământ în sus ei văd cerurile. Ei privesc separat mandarina portocalie de frunzele verzi și spun că vor cunoaște verdele frunzelor și portocaliul mandarinei. Dar din momentul în care cineva face o deosebire între verde și portocaliu, adevăratele culori dispar.

Oamenii cred că înțeleg lucruri deoarece se obișnuiesc cu ele. Aceasta este doar cunoașterea superficială. Este cunoașterea astronomului care știe numele stelelor, a botanistului care știe clasificarea frunzelor și a florilor, a artistului care știe estetica verdei și a roșului. Astronomul, botanistul și artistul nu au făcut decât să își facă o părere și să o interpreteze, fiecare în interiorul propriei minți. Cu cât erau mai implicați în activitatea lor mentală, cu atât se depărtau mai mult și cu atât mai dificil a devenit să trăiască natural.

Tragedia este că în aroganța lor fără temei, oamenii au încercat să supună natura propriei lor voințe. Oamenii pot distruge forme naturale, dar ei nu le pot crea.

Discriminarea, o înțelegere fragmentată și incompletă, constituie tot timpul punctul de plecare al cunoașterii umane. Fără să poată cunoaște întregul naturii, oamenii pot cel mult să-și imagineze un model incomplet și apoi să se amăgească singuri, să creadă că au creat ceva natural.

Tot ce trebuie să facă cineva ca să cunoască natura este să realizeze că de fapt nu știe nimic, că e incapabil să știe ceva. Atunci se poate crede că va pierde interesul de a mai face discriminări și deosebiri. Când abandonează știința discriminării, cunoașterea nediscriminatorie a sinelui se naște din interiorul lui. Dacă nu încearcă să se gândească să cunoască, dacă nu îi pasă să înțeleagă, va veni timpul când va înțelege. Nu există altă cale decât prin distrugerea ego-ului, lăsarea la o parte a gândului că omul există separat de cer și de pământ.

“Asta înseamnă să fii prost în loc să fii deștept,” i-am raspuns scurt unui tânăr a cărui expresie șmecherească trăda satisfacția. “Ce-i cu privirea asta în ochii tăi? Prostia apare deghizată în haina deșteptăciunii. Știi cu siguranță dacă ești deștept sau prost, sau încerci să devii genul de tip prostuț deștept? Nu poți deveni deștept, nu poți deveni prost, ești blocat în impas. Nu în situația asta te afli?”

Imediat s-a enervat pe mine ca îi repet aceleași cuvinte din nou și din nou, cuvinte care nu se potrivesc nicicum cu înțelepciunea rămânerii în liniște, cuvinte pe care nici eu nu le-aș putea înțelege.

Soarele de toamnă se scufunda la orizont. Lumina asfințitului dădea târcoale rădăcinilor copacilor bătrâni. Având în spate lumina care venea dinspre Marea Interioară, tinerii tăcuți s-au întors încet către adăposturi pentru masa de seară. I-am urmat și eu în liniște.

Cine e prostul?

Se spune că nu există creatură așa de inteligentă ca omul. Prin aplicarea acestei inteligențe, oamenii au devenit singurele animale capabile de un război nuclear.

Zilele trecute, conducătorul magazinului de hrană naturală din fața gării din Osaka s-a cățarat la mine pe munte, împreună cu încă șapte însoțitori, de parcă erau cei șapte zei ai fortunei. La amiază, în timp ce ne desfătam cu un ghiveci improvizat cu orez brun, unul din ei spune: “Printre copii este tot timpul unul care nu are nici o grijă și care râde fericit în timp ce privește, mai este unul care tot timpul ajunge cal când se joacă `calul și călărețul`, și mai este un al treilea, isteț, care tot timpul îi păcălește pe ceilalți de gustarea de amiază. Înainte de a fi ales șeful clasei, învățătorul le vorbește foarte serios despre calitățile pe care ar trebui să le aibă un bun lider și despre importanța luării unei decizii înțelepte. Când se țin alegerile, cel ales este cel care râde fericit de pe marginea drumului.”

Toată lumea s-a amuzat, dar eu nu am înțeles de ce râdeau. Mie mi se părea natural să fie așa.

Dacă lucrurile sunt privite în termeni de câștig și pierdere, cel care ajunge să fie cal trebuie privit ca fiind cel care pierde, dar măreția și mediocritatea nu se aplică în cazul copiilor. Profesorul l-a considerat pe cel isteț ca fiind cel mai remarcabil, dar ceilalți copii îl vedeau deștept în sensul negativ, adică unul care profită de ceilalți.

Să credem că cel isteț și capabil să aibă grijă de el este excepțional, și că e mai bine să fi excepțional, înseamnă să urmărim sistemul de valori al adulților. Cel care își vede de treaba sa, mănâncă și doarme bine, cel care nu are nici o grijă, îmi pare mie că trăiește în modul cel mai satisfăcător. Nu există nici unul mai mareț decât cel care nu încearcă să realizeze ceva.

În fabula lui Aesop, când broaștele i-au cerut lui Dumnezeu un rege, el le-a indicat un buștean. Broaștele s-au distrat pe seama bușteanului cel prost și când i-au cerut lui Dumnezeu un rege mai mareț, acesta le-a trimis un cocor. Povestea ne spune apoi cum cocorul a mâncat toate broaștele.

Dacă cel care merge în față este mareț, cei ce îl urmează trebuie să se zbată și să se forțeze. Dacă pui în față un tip normal, cei ce îl urmează au o viață ușoară. Oamenii cred că cineva puternic și isteț este remarcabil, așa că aleg un prim-ministru care conduce țara ca pe o locomotivă diesel.

“Dar ce fel de persoană crezi că e bună pentru funcția de prim-ministru?”

“Un buștean tâmpit”, am răspuns. “Nu există nimeni mai potrivit decât daruma-san” (Daruma-san este o jucărie japoneză populară. Este un balon mare, cu o greutate la bază, în forma unui călugăr care meditează). “Este un tip atât de relaxat încât poate să stea în meditație ani întregi fără să spună nimic. Dacă îi dai un brânci, se răstogolește, dar prin persistența ne-rezistenței, el se ridică tot timpul. Daruma-san nu doar stă alene cu mâinile și picioarele împreunate. Știind că și tu ar trebui să le ții împreunate, el privește supărat la cei care vor să și le întindă.”

“Dacă nu faci absolut nimic, lumea nu ar mai funcționa. Ce ar fi lumea fără dezvoltare?”

“Dar de ce trebuie să te dezvolți? Dacă creșterea economică crește de la 5% la 10%, asta înseamnă că fericirea se va dubla? Ce e rău într-o creștere de 0%? Nu e mai degrabă acesta un model de economie stabilă? Poate exista ceva mai bun decât să trăiești simplu și lejer?”

Oamenii descoperă ceva: învață cum funcționează și pun natura la treabă, crezând că e pentru binele umanității. Rezultatul tuturor experimentelor, până acum, este că toată planeta a devenit poluată, oamenii au devenit confuzi, și am pregătit terenul pentru haosul timpurilor moderne.

La aceasta ferma noi practicăm agricultura “nu fă nimic” și mâncăm cereale integrale și delicioase, legume și citrice. Există sens și satisfacție doar în a trăi aproape de sursa lucrurilor. Viața este cântec și poezie.

Tărâmul devine prea ocupat atunci când oamenii cercetează lumea și decid că ar fi bine să se facă asta sau cealaltă. Toate cercetările mele au fost în direcția de a nu face nici asta, nici cealaltă. Acești 30 de ani m-au învățat că țăranilor le-ar fi fost mai bine dacă nu ar fi făcut aproape nimic.

Cu cât oamenii fac mai multe, cu atât societatea se dezvoltă și apar mai multe probleme. Devastarea intensificată a naturii, epuizarea resurselor, apăsarea și dezintegrarea spiritului uman, toate au fost aduse de eforturile umanității de a realiza ceva. Inițial, nu era nici un motiv să progresăm și nu exista nimic ce trebuia făcut. Am ajuns în punctul în care nu mai există altă cale decât să producem o “mișcare” să nu mai producem nimic.

"We have come to the point at which there is no other way than to bring about a 'movement' not to bring anything about."

M-am născut ca să merg la creșă

Un tânăr cu un mic bagaj pe umăr a venit fără grabă sus, unde noi munceam pe câmp.

"De unde ești ?" l-am întrebat.

"De acolo."

"Cum ai ajuns aici."

"Am mers."

"De ce ai venit aici?"

"Nu știu."

Majoritatea celor care ajung aici nu se grăbesc să își dezvăluie identitatea sau trecutul. Nici nu își fac cunoscut scopul prea clar. Și e și normal, din moment ce majoritatea nici nu știu de ce vin, ci doar vin.

La început, omul nu știe de unde vine sau unde se duce. Să spui că te-ai născut din pântecul mamei și că te întorci în pământ, e o explicație biologică, dar nimeni nu știe de fapt ce este înainte de naștere și ce fel de lume ne așteaptă după moarte.

Omul este într-adevăr o creatură tragică – născută fără să știe motivul, doar ca să închidă ochii și să se îndrepte spre infinitul necunoscut.

Zilele trecute, am găsit o pălărie țesută, lăsată de un grup de pelerini care a vizitat templele din Shikoku. Pe ea era scris : "La origine nici est, nici vest / Zece direcții infinite." Acum, ținând pălăria în mână, l-am întrebat din nou pe tânăr de unde a venit, iar el a

răspuns că este fiul unui preot din Kanazawa, și din moment ce e stupid să citești scripturi până la moarte, e venit ca să devină agricultor.

Nu există nici est, nici vest. Soarele răsare în est, apune în vest, dar astea sunt doar niște observații astronomice. Să știi că nu cunoști nici estul, nici vestul e mai aproape de adevăr. Adevărul e că nimeni nu știe de unde vine soarele.

Printre zecile de mii de scripturi, cea mai de seamă, cea în care se fac toate precizările importante este sutra inimii. Conform acesteia, "Stăpânul Buddha a declarat, 'Forma este goliciune, goliciunea e forma. Materia și spiritul sunt una, dar totul este vid. Omul nu e viu, nu e mort, e nenăscut și e nemuritor, fără vârstă și boală, fără mărire și micșorare'."

Zilele trecute în timp ce recoltam orezul le-am spus tinerilor care se odihneau pe o grămadă de paie, "Mă gândeam că primavăra, când plantăm orezul, semințele încolțesc la viață, iar acum, recoltându-le, ele par că mor. Faptul că acest ritual se repetă an de an înseamnă că viața continuă pe acest câmp și că moartea anuală este ea însăși o naștere anuală. Putem spune că orezul pe care noi îl culegem acum trăiește încontinuu."

Ființele umane văd viața și moartea mai degraba dintr-o perspectivă îngustă. Ce însemnătate poate să aibă pentru această iarbă nașterea de primavară și moartea de toamnă? Oamenii cred că viața este bucurie și moartea tristețe, dar sămânța de orez, stând sub pământ și încolțind primavăra, cu frunzele și tulpina ofilindu-se toamna, încă păstrează în micuțul ei miez întreaga bucurie a vieții. Bucuria vieții nu dispare odată cu moartea. Moartea nu e nimic mai mult decât o trecere de moment. Nu vi se pare că acest orez, deoarece posedă bucuria deplină a vieții, nu cunoaște durerea morții?

Același lucru care se întâmplă cu orezul și secara se întâmplă încontinuu și în corpul uman. Zi de zi părul și unghiile cresc, zeci de mii de celule mor, zeci de mii de noi celule se nasc; sângele din corp de acum o lună nu mai este același de azi. Dacă te gândești că propriile tale caracteristici se vor transmite în corpul copiilor și nepoților tăi, ai putea spune că mori și renaști în fiecare zi, și că ai să trăiești multe generații după moarte.

Dacă participarea la aceste cicluri poate fi experimentată și savurată în fiecare zi, nimic altceva nu mai e necesar. Dar majoritatea oamenilor nu sunt capabili să se bucure de viața care trece și se modifică de la zi la zi. Ei se agață de viața pe care deja au trăit-o, și acest atașament devenit obișnuință le aduce frică de moarte. Fiind atenți doar la trecut, care deja s-a dus, sau la viitor, care trebuie să vină, ei uită că trăiesc pe pământ aici și acum. Zbătându-se în confuzie, ei privesc cum viața lor trece ca într-un vis.

"Dacă viața și moartea sunt realități, nu cumva suferința umană e de neocolit?"

"Nu există viață după moarte."

"Cum poți spune așa ceva?"

Lumea însăși este o unitate a materiei cuprinsă în fluxul vieții, dar mintea oamenilor împarte totul în dualități cum sunt viața și moartea, yin și yang, ființa și neființa. Mintea ajunge să creadă în adevărul absolut a ceea ce simțurile percep și atunci, pentru prima dată, materia așa cum e ea, se transformă în obiecte, așa cum le percep oamenii în mod normal.

Formele lumii materiale, conceptele de viață și de moarte, sănătate și boală, bucurie și durere, toate își au originea în mintea umană. În sutra, când Buddha spunea că totul este pustiu, gol, el nu doar nega realitatea intrinsecă a oricui e conceput de intelectul uman, dar el declara de asemenea că emoțiile umane sunt iluzii.

“Vrei să spui că totul e o iluzie. Nu mai rămâne nimic?”

“Să rămână nimic? Conceptul de “vid” se pare că va rămâne în minte”, le-am spus tinerilor. “Dacă nu știți de unde veniți sau unde mergeți, atunci cum puteți fi siguri că sunteți aici, stând în fața mea? Să fie existența fără sens?”

“.....”

Dimineața următoare am auzit o fetiță de 4 ani întrebându-și mama, “De ce m-am născut pe lume? Ca să merg la creșă?”

Normal, mama ei nu putea să răspundă, “Da, așa e, așa că du-te.” Și totuși, s-ar putea spune că oamenii din zilele astea se nasc ca să meargă la creșă.

Până la colegiu oamenii studiaza cu sârguință de ce s-au născut. Savanți și filozofi, chiar dacă își ruinează viețile în încercarea lor, spun că vor fi mulțumiți să înțeleagă acest singur lucru.

La origine, ființele umane nu aveau nici un scop. Acum, visând la un scop sau altul, ei se străduiesc să găsească scopul vieții. Este o luptă cu tine însuți. Nu există nici un scop la care să ne gândim, sau pe care să îl căutăm. Ați face bine să îi întrebați pe copii dacă o viață fără scop e fără sens sau nu.

Din momentul în care ajung la creșă, începe durerea pentru oameni. Ființa umană era o ființă fericită, dar a creat o lume dură și acum se luptă, încercând să se elibereze.

În natură, există viața și moarte, și natura e plină de bucurie.

În societatea umană, există viața și moarte, și oamenii trăiesc în tristețe.

Nori purtați de vânt și iluzia științei

În această dimineață spăl la râu cutiile în care depozitez citricele. În timp ce mă aplec de pe o piatră, mâinile mele simt răcoarea de toamnă a râului. Frunzele roșii ale copacilor de pe malul râului se evidențiază pe cerul albastru senin de toamnă. Sunt copleșit cu admirație de splendoarea neașteptată a crengilor pe fundalul cerului.

În această scenă întâmplătoare, e cuprinsă întreaga lume a trăirii. Curgerea apei, curgerea timpului, malurile stâng și drept, soarele și umbra, frunzele roșii și cerul albastru – toate apar în cartea sacră, silențioasă a naturii. Iar omul e subțire și gândește firav.

Din momentul în care întreabă ce e natura, el trebuie să întrebe ce e “ce”, și ce e acel om care întreaba ce e “ce”. Se îndreaptă, ca să spun așa, către o lume a întrebărilor fără sfârșit.

În încercarea de a obține o explicație clară despre ce e ceea ce îl umple de admirație, ce e ceea ce îl uimește, el are două căi posibile. Prima este să se uite adânc în interiorul său, la cel care întreabă, “Ce e natura?”

A doua cale e să examineze natura separată de om.

Prima cale duce pe țărâmul filozofiei și religiei. Privind în gol, neatent, nu e anormal să vezi apa curgând de sus în jos, dar nu e nimic greșit în a percepe apa ca stând pe loc și podul ca plutind.

Dacă, pe de altă parte, urmăm a doua cale, scena este împărțită într-o varietate de fenomene, apa, viteza râului, valurile, vântul și norii albi, toate acestea devin obiecte separate de observat, ducând la mai multe întrebări care se ramifică la nesfârșit în toate direcțiile. Aceasta este calea științei.

Lumea obișnuia să fie simplă. Era de ajuns să observi că te-ai udat de la stropi, rătăcind prin lunca râului. Dar din momentul în care oamenii au încercat să explice acest strop de apă în mod științific, ei s-au încarcerat în iadul fără sfârșit al intelectului.

Moleculele de apă sunt făcute din atomi de hidrogen și oxigen. Oamenii credeau odată că cele mai mici particule din lume erau atomii, dar au aflat că există un nucleu în interiorul atomilor. Acum au descoperit că în nucleu există particule mai mici. Printre aceste particule nucleare, există sute de varietăți diferite și nimeni nu știe unde se va termina examinarea acestei lumi minuscule.

Se spune că modul în care electronii orbitează la viteze foarte ridicate în interiorul atomului este exact ca și zborul cometelor prin galaxie. Pentru fizica atomică, lumea particulelor elementare este o lume la fel de vastă ca însuși universul. Și totuși, s-a dovedit că pe lângă galaxia în care noi trăim, există un număr nelimitat de alte galaxii. Și astfel, în ochii cosmologului, întreaga noastră galaxie devine infinit de mică.

Adevărul e că oamenii care cred că o picătură de apă e simplă sau că o piatră e inertă și nemișcată sunt niste proști ignoranți fericiți, iar oamenii de știință care știu că o picătură de apă e un mare univers și că piatră e o lume activă de particule elementare care aleargă ca niște rachete sunt niste proști inteligenți. Privită cu simplitate, lumea e reală și la îndemână. Văzută complex, lumea devine înfricoșător de distantă și abstractă.

Oamenii de știință care s-au bucurat când au fost aduse pietre de pe lună, înțeleg mai puțin luna decât copii care cântă, "How old are you, Mr. Moon?" Basho (un faimos poet haiku japonez (1644-1694) putea înțelege minunea naturii privind reflecția lunii pline în liniștea unui iaz. Tot ce au făcut oamenii de știință când au plecat în spațiu în navele lor, a fost să fure puțin din splendoarea lunii pentru milioane de îndrăgostiți și copii din lume.

Cum de oamenii cred că știința e benefică pentru umanitate?

Inițial, în acest sat, cerealele erau transformate în făină de o piatră de moară care era încet rotită manual. Apoi, moara pe apă, care avea incomparabil mai mare putere decât moara cea veche a fost construită ca să utilizeze puterea râului. După mai mulți ani, un baraj a fost construit ca să producă energie electrică, așa că s-a construit o moară alimentată electric.

Cum credeți că această mașinărie avansată lucrează pentru binele ființelor umane? Pentru a face făină din orez, acesta este mai întâi decorticat – adică făcut orez alb. Aceasta presupune decojirea bobului, îndepărtarea tărâțelor, care sunt de bază pentru o hrană sănătoasă, și păstrarea resturilor (*În japoneză, cuvântul pentru resturi – pronunțat kasu - este compus din radicali care înseamnă "alb" și "orez"; cuvântul pentru tărâțe – muka – este compus din "orez" și "sănătate"*). Și iată că rezultatul tehnologiei este descompunerea bobului de orez în subproduse incomplete. Dacă acest orez alb, ușor digerabil ajunge să fie folosit zilnic, dieta devine lipsită de nutrienți, și suplimentele alimentare devin necesare. Moara pe apă și moara electrică fac treaba stomacului și a intestinelor, dar consecința este că aceste organe ajung să fie leneșe.

Este la fel cu combustibilii. Petrolul neprelucrat se formează când țesutul plantelor străvechi îngropate adânc în pământ e transformat de presiunea mare și de căldură. Aceasta substanță este extrasă din deșert, trimisă în port prin conducte, și apoi transportată cu vaporul în Japonia, iar apoi rafinată în kerosen și combustibili la rafinărie.

Care variantă crezi că e mai rapidă, mai călduroasă și mai convenabilă, arderea kerosenului sau arderea crengilor de cedru și pin care cresc în fața casei? Combustibilul

rămâne aceeași materie. Dar kerosenul și petrolul doar urmează o cale mai lungă ca să ajungă aici.

Acum se spune că combustibilii fosili nu mai sunt de ajuns, și că avem nevoie să dezvoltăm energia atomică. Să cauți după uraniul greu de găsit, să îl comprimi în combustibil radioactiv și să îl arzi într-un furnal nuclear imens nu este la fel de simplu ca și aprinderea frunzelor uscate cu un chibrit. Mai mult, după focul din semineu rămâne doar cenușa, dar după un foc nuclear, deșeurile radioactive rămân periculoase pentru mii de ani.

Același principiu se aplică și în agricultură. Dacă crești o plantă de orez "îmbunătățită" într-un câmp inundat vei obține o plantă care va fi ușor atacată de insecte și boală. Dacă se folosesc varietăți de semințe "îmbunătățite", atunci trebuie să te bazezi pe ajutorul insecticidelor chimice și a fertilizatorilor.

Pe de altă parte, dacă vei crește o plantă mică și puternică într-un mediu sănătos, aceste chimicale devin inutile.

Dacă ari cu plugul sau tractorul un câmp de orez, solul va deveni sărăcăcios. Structura lui este ruptă, rămele și alte animale mici sunt distruse, iar pământul devine greu și fără viață. Odată ce asta se întâmplă, solul trebuie arat an de an.

Dar dacă se adoptă o metodă în care solul se cultiva singur natural, atunci nu e nevoie de plug sau de utilaje agricole.

După ce solul este ars și curățat de materie organică și microorganisme, folosirea fertilizatorilor care acționează rapid devine necesară. Dacă se folosesc fertilizatori chimici, orezul crește repede și înalt, dar la fel și buruienile. Apoi se aplică ierbicide și se crede că e o măsură benefică.

Dar dacă s-ar planta trifoi pe lângă cereale, și toate paiele și resturile organice ar fi reîmprăștiate pe suprafața câmpului ca mulci, recoltele ar putea fi crescute fără ierbicide, fertilizatori chimici sau compost preparat.

În agricultură sunt foarte puține lucruri care nu pot fi eliminate. Fertilizatorii preparați, ierbicidele, utilajele nu sunt necesare. Dar dacă se crează condițiile ca ele să devină necesare, atunci ajungem la mila puterii științei.

Am demonstrat în câmpurile mele că agricultura naturală produce recolte comparabile cu cele ale agriculturii științifice moderne. Dacă rezultatele unei agriculturi non-active sunt comparabile cu cele ale științei, cu doar o fracțiune din investiția în muncă și resurse, atunci unde este beneficiul tehnologiei științifice?

Teoria relativității

Uitându-mă în lumina orbitoare a cerului de toamnă, cercetând câmpurile dimprejur, sunt uimit. În toate câmpurile, mai puțin în al meu, existau utilaje de recoltat orez sau combine care lucrau. În ultimii trei ani, acest sat a devenit de nerecunoscut.

Cum te-ai putea aștepta, tineretul de la munte nu invidiază această schimbare către mecanizare. Ei se bucură de recoltarea tăcută, pașnică, făcută cu unelte manuale.

În acea noapte pe când terminam masa de seară, mi-am reamintit la un ceai, cum la noi în sat, mai demult, pe vremea când țărani săpau pământul manual, unul din ei a început să folosească o vacă. Era foarte încântat de ușurința și viteza cu care putea să termine o muncă așa de dificilă ca și aratul. Acum 20 de ani, când primul utilaj agricol mecanic și-a

facut apariția, sătenii s-au adunat cu toții și au dezbătut cu seriozitate care era mai bună, vaca sau utilajul. În 2 sau 3 ani a devenit clar că aratul cu utilaje agricole era mai rapid și fără să se mai uite și la alte elemente în afara timpului și comodității, cu toții și-au abandonat animalele de tracțiune. Motivația era pur și simplu să termine treaba mai repede decât ceilalți țărani.

Sharpening a long-handled scythe.

Țăranul nu a realizat că astfel a devenit doar un factor în ecuația agricolă a creșterii vitezei și eficienței. L-a lăsat pe cel care vindea utilajele agricole să facă toate calculele în locul lui.

La origini, oamenii se uitau pe cerul nocturn, plin de stele și simțeau fiori în fața universului. Acum chestiunile legate de timp și spațiu sunt lăsate în totalitate la aprecierea oamenilor de știință.

Se spune că Einstein a primit premiul Nobel în fizică ca semn de respect pentru neobișnuita sa teorie a relativității. Dacă teoria sa ar fi explicat clar fenomenul relativității și astfel ar fi eliberat umanitatea de limitele timpului și spațiului, creând o lume mai plăcută și mai pașnică, ar fi fost lăudabil. Explicația lui este totuși tulburătoare și îi face pe oameni să creadă că lumea este complexă dincolo de posibilitățile noastre de înțelegere. Ar fi trebuit să primească mai degrabă o amendă pentru “deranjarea liniștii publice”.

În natură, lumea relativității nu există. Ideea fenomenelor relative este o construcție creată de intelectul uman. Celelalte animale trăiesc într-o lume a realității nedivizate. În măsura în care cineva trăiește în lumea relativă a intelectului, el pierde din vedere timpul care există dincolo de timp și spațiul care există dincolo de spațiu.

“Poate vă întrebați de ce am obiceiul să mă leg tot timpul de oamenii de știință”, am spus, luând o gura de ceai. Tinerii s-au uitat zâmbind, cu fețele strălucind în bătaia focului. “E din cauza faptului că rolul unui om de știință în societate e asemănător cu rolul discriminării din mințile voastre.”

Un sat fără război și pace

Un șarpe înșfacă o broască în gura și dispare în iarbă. O fetiță țipă. Un flăcău curajos își arată sentimentul de dezgust și aruncă o piatră către șarpe. Ceilalți râd. Mă întorc către băiatul care a aruncat piatra: "Ce crezi că ai realizat cu asta?"

Vulturul vânează șarpele. Lupul atacă vulturul. Omul omoară lupul și mai târziu moare din cauza tuberculozei. Bacteriile se înmulțesc în rămășițele omului și alte animale, plante și copaci se hrănesc din nutrienții produși prin activitatea bacteriilor. Insectele atacă copacii și broasca mănâncă insectele.

Animale, plante, microorganismе – toate fac parte din ciclul vieții. Menținând un echilibru potrivit, toate au o existență adaptată. Oamenii pot alege între a vedea această lume fie ca un model în care cel mai tare îl mănâncă pe cel mai slab, fie ca o coexistență în beneficiul tuturor. În ambele cazuri, este o interpretare arbitrară, care produce vânt și valuri, care aduce dezordine și confuzie.

Adulții cred că broasca e demnă de milă și le pare rău de moartea ei, îl disprețuiesc pe șarpe. Acest sentiment poate părea natural, un lucru normal, dar e oare așa?

Un tânăr spune, "Dacă viața e văzută ca o competiție în care cel mai puternic îl mănâncă pe cel mai slab, fața pământului devine un iad al măcelului și distrugerii. Dar e inevitabil ca cel slab să fie sacrificat pentru ca cel puternic să poată trăi. Că cel puternic câștigă și supraviețuiește și cel slab moare e o regula a naturii. După milioane de ani, creaturile care trăiesc acum pe pământ au ieșit victorioase în lupta pentru viață. Ai putea spune că supraviețuirea celui mai adaptat e o chibzuială a naturii."

Un al doilea tânăr a spus, "Așa pare pentru cel mai puternic. Eu cred că această lume e una a coexistenței și a beneficiului reciproc. La baza cerealelor, pe câmp, crește trifoi și atât de multe specii de ierburi și buruieni care trăiesc în beneficiul mutual. Tufişuri care apără copacii de vânt; mușchi și licheni lipiți de crengile și trunchiul copacilor. Ferigile se răspândesc sub bolta pădurii. Păsări și broaște, plante, insecte, mici animale, bacterii, ciuperci – toate creaturile au rolul lor esențial și beneficiază totodată de existența celorlalte."

Al treilea spune, "Pământul e o lume în care cel mai puternic îl mănâncă pe cel mai slab și totodată o lume a coexistenței. Creatura mai puternică nu ia mai multă hrană decât are nevoie; deși atacă alte făpturi, echilibrul natural este menținut. Chibzuința naturii este o regula de fier, care menține pacea și ordinea pe pământ."

Trei oameni și trei puncte de vedere diferite. Le-am întâmpinat pe toate cu o negare absolută.

Lumea în sine niciodată nu se întreabă dacă se bazează pe un principiu al competiției sau al cooperării. Văzută prin perspectiva relativă a intelectului uman, lumea e împărțită în cei puternici și cei slabi, mari sau mici.

Acum, nu neagă nimeni că această perspectivă relativă există, dar dacă ar fi să presupunem că relativitatea percepției umane e o greșeală - de exemplu, că nu există mare și mic, sau sus și jos – dacă am presupune că nici măcar nu există un astfel de punct de vedere, judecățile și valorile umane s-ar prăbuși.

“Nu este acest mod de a vedea lumea doar un zbor inutil al imaginației? În realitate, există tari mari și tari mici. Dacă există sărăcie și bogăție, puternici și slabi, inevitabil vor exista dispute și în consecință, învingători și învinși. Nu am putea spune mai degrabă că aceste percepții relative și emoțiile care rezultă sunt umane, și atunci e normal că sunt un privilegiu unic al ființelor umane?”

Celelalte animale luptă, dar nu pornesc războaie. Dacă spui că războiul, care depinde de ideea de puternic și slab, este un “privilegiu” special al umanității, atunci viața e o farsă. Faptul că nu știm că farsa e o farsă – iată adevărata tragedie umană.

"In nature, the world of relativity does not exist."

Cei care trăiesc în pace într-o lume fără contradicții și fără distincții sunt copiii mici. Ei percep lumina și întunericul, puternic și slab, dar nu emit judecăți. Chiar dacă șarpele și broasca există, copilul nu înțelege noțiunile de puternic și slab. Aceasta este bucuria originară a vieții, dar frica de moarte urmează să apară.

Iubirea și ura, care se nasc în ochii adulților, inițial nu erau două lucruri diferite. Sunt același lucru văzut din față și din spate. Iubirea dă substanță urii. Dacă întorci moneda iubirii, devine ură. Doar străpungând într-o lume absolută fără aspecte, devine posibil să eviți pierderea în lumea dualităților.

Oamenii fac distincția între Sine și Ceilalți. În măsura în care egoul există, în măsura în care există "altul", oamenii nu vor fi eliberați din lumea iubirii și a urii. Inima care iubește egoul crează dușmanul urât. Pentru oameni, cel mai mare dușman este Sinele pe care îl îndrăgesc atât de mult.

Oamenii aleg să atace sau să se apere. În lupta care decurge de aici, ei se acuză unii pe alții că instigă la conflict. Este ca și când bați din palme și apoi te cerți cine face sunetul, mâna stângă sau mâna dreaptă. În toate disputele, nu există nici corect, nici greșit, nici bine, nici rău.

Să construiești o fortăreață e greșit din start. Chiar dacă se spune că e pentru apărarea orașului, fortăreața e o expresie a personalității domnitorului, și exercită o forță de constrângere asupra zonei. Spunând că îi este frică de atac și că e pentru protecția orașului, domnitorul își face stoc de arme și încuie ușile.

Actul de apărare e deja un atac. Armele de apărare sunt tot timpul un pretext pentru cei care instigă la războaie. Calamitatea războiului provine din accentuarea unor diferențe seci între sine/alții, puternic/slab, atac/apărare.

Nu există alt drum spre pace, decât ca toți oamenii să se depărteze de ușa castelului percepției relative și să coboare pe pajiște, să se întoarcă la inima naturii non-active. Altfel spus să ascută secera, în locul sabiei.

Țăranii de demult erau oameni pașnici, dar acum se ceartă cu Australia pentru carne, cu Rusia pentru pește și depind de grâul și soia americană.

Am sentimentul că Japonia trăiește în umbra unui copac uriaș, și nu există loc mai periculos în care să te afli în timpul unei furtuni decât sub un copac uriaș. Și nu există nimic mai prostesc decât să cauți adăpost sub o "umbrelă nucelară" care va fi prima țintă în următorul război. Acum arăm pământul de sub aceasta umbrelă întunecată. Simt cum criza se apropie de dinăuntru înafară.

Scăpați de aspectele de înăuntru și înafară. Țăranii din toată lumea sunt la bază aceeași țărani. Putem spune că cheia păcii se afla aproape de pământ.

Revoluția unui spic

Printre tinerii care ajung în aceste sălașe montane, sunt și unii, săraci la trup și spirit, care au renunțat la orice speranță. Eu sunt doar un țăran bătrân, întristat că nu le pot da măcar o pereche de sandale, dar totuși există un lucru pe care îl pot oferi.

Un spic.

Am cules câteva spice din fața casei și am spus, "De la acest singur spic ar putea porni o revoluție."

"Cu autodistrugerea omenirii aproape iminentă, tu încă speri să te agăți de un spic?" a întrebat un tânăr, cu un ton amar în voce.

Acest spic pare mic și firav, și majoritatea oamenilor nu știu cu adevărat importanța sa. Dacă oamenii ar cunoaște adevărata valoare a acestui spic, ar putea începe o revoluție așa de puternică încât să schimbe întreaga țară și chiar lumea.

Pe când eram copil, era un om care trăia lângă Trecătoarea Inuyose. Tot ce făcea era să încarce cărbuni pe un cal și să le ducă două mile din vârful muntelui până în portul Gunchu. Și totuși a ajuns bogat. Dacă întrebați cum, oamenii va vor spune că pe drumul de întoarcere din port, el aduna paie și balega de pe marginea drumului și le arunca pe câmpurile lui. Motto-ul sau era: "Tratează fiecare spic cu importanța cuvenită și nu fă nici un pas inutil." L-a făcut un om bogat.

"Chiar dacă ai arde spicul, nu cred că va produce scânteia care să pornească o revoluție."

Un vânticel ușor bătea prin livada de pomi, lumina soarelui clipea prin frunzele verzi. Am început să povestesc despre folosirea spicelor la creșterea orezului.

Au trecut aproape 40 de ani de când am realizat cât de importante puteau fi spicele pentru creșterea orezului și a secarei. Pe atunci, trecând pe lângă un câmp vechi de orez din Prefectura Kiochi care rămăsese nelucrat și necultivat de mulți ani, am văzut un spic sănătos de orez răsărit semeț dintr-o grămadă de buruieni și paie care se acumulaseră pe suprafața câmpului. După ce am rumezat implicațiile acestei întâmplări pentru mulți ani, am ajuns să susțin o metodă complet nouă de a crește orez și seară.

Crezând că aceasta este o metodă naturală și totodată o cale revoluționară de a face agricultură, am scris despre ea în cărți și reviste, și am vorbit la televizor și radio de multe ori.

Pare un lucru foarte evident și simplu, dar se pare că țăranii sunt atât de rigizi în gândirea lor despre cum trebuie folosite paie încât e puțin probabil ca ei să accepte schimbarea cu ușurință. Împrăștierea paielor proaspete pe câmp poate fi riscantă, deoarece pot apărea boli. În trecut, aceste boli au creat pagube imense, și acesta este unul din motivele pentru care țăranii au făcut compost din paie înainte să le arunce pe câmp. Cu mult timp în urma, se practicau deseori ca o măsură împotriva bolilor, metode de a înlătura paie de pe câmp și au existat chiar timpuri în Hokkaido când arderea tuturor paielor din recolta era cerută de lege.

Unele insecte de asemenea intrau în paie ca să treacă peste iarnă. Pentru a preveni infestarea cu aceste insecte, țăranii obișnuiau să composteze paie cu grijă toată iarna pentru a fi siguri că sunt complet descompuse până în primăvară. Acesta este motivul pentru care japonezii își țineau câmpurile atât de curate și îngrijite. Se credea că dacă țăranul ar lăsa paiele întinse pe câmp, va fi pedepsit de ceruri pentru neglijență.

După ani de experimente, chiar și experții au confirmat acum teoria mea că împrăștierea paielor proaspete pe câmp, cu 6 luni înainte de însămânțare e complet sigură. Aceasta a răsturnat toate ideile precedente despre acest subiect. Dar va trece mult timp până țăranii vor deveni receptivi la folosirea paielor în acest fel.

Țăranii lucrează de secole încercând să crească producția de compost. Ministerul Agriculturii obișnuia să ofere bani pentru a încuraja producția de compost, și se țineau anual chiar expoziții concurs de compost. Țăranii au ajuns să creadă în compost de parcă ar fi zeitatea protectivă a solului. Acum există o mișcare să se producă mai mult compost "mai bun" cu ajutorul râmelor. Nu sunt motive să mă aștept la o acceptare ușoară a sugestiilor

mele că prepararea compostului nu e necesară, și că tot ce e de făcut e să împrăștii paiete proaspete pe câmp.

Călătorind la Tokio, uitându-mă pe geamul trenului de Tokaido am putut vedea transformările zonei rurale a Japoniei. Uitându-mă la recoltele de iarnă, al căror aspect s-a schimbat complet în ultimii 10 ani, simt o mânie pe care nu o pot exprima. Câmpurile cu secară verde, cu 'milk-vetch' chinez și cu plante înflorind sunt de negăsit. În schimb, paiete pe jumătate arse sunt îngrămadite și lăsate să putrezească în ploaie. Neglijarea acestor paiete e dovada dezordinii care domnește peste agricultura modernă. Starea acestor câmpuri arată starea spiritului țaranului. Pune sub semnul întrebării responsabilitatea guvernului și arată clar absența unei politici agricole înțelepte.

Omul care acum câțiva ani vorbea despre "o moarte demnă" a recoltelor de iarnă – ce mai zice el acum văzând aceste câmpuri goale? Văzând câmpurile sterile a Japoniei pe timp de iarnă, nu mai pot rămâne calm. Cu acest spic, eu, de unul singur, voi începe o revoluție!

Tinerii care mă ascultau în liniște au izbucnit în râs:

"Revoluția unui om! Mâine hai să luăm un sac cu semințe de secară, orez și trifoi și să pornim la drum, cu el pe umeri ca și *okuninushi-no-mikoto* (Legendarul zeu japonez al vindecării care călătorește aruncând noroc dintr-un sac pe care îl căra pe umeri) și să împrăștiem semințe pe toate câmpurile din Tokaido."

"Asta nu e revoluția unui om," am râs eu, "e revoluția unui spic!"

Ieșind afară din casă în lumina amiezii, m-am oprit pentru un moment și m-am uitat în jur la livada cu pomi plini de fructe și la găinile care ciuguleau printre buruieni și trifoi. Apoi am început să cobor, ca de obicei, către câmp.

